

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ І ФІНАНСІВ
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-
економічною безпекою**

МАТЕРІАЛИ

**VIII Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
«ОБЛІК, АУДИТ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА ЗВІТНІСТЬ
У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ
СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ»
9-10 травня 2024 року**

м. Дніпро

УДК 657.6.221

Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: тези доповідей VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 9-10 травня 2024 р. – Дніпро : факультет обліку і фінансів, 2024. – 139 с.

Збірник містить матеріали за такими тематичними напрямками: «Бухгалтерський облік як інформаційне джерело контролю, аналізу та управління». «Сучасний стан та перспективи розвитку системи оподаткування підприємств». «Стан та перспективи інституту аудиту в Україні». «Управління фінансово-економічною безпекою підприємств». «Інноваційні технології підготовки та перепідготовки фахівців з обліку, аудиту й оподаткування». «Проблеми викладання обліково-аналітичних, фінансових та контрольних дисциплін у закладах освіти».

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори. Редакція не завжди поділяє думку та погляди автора. Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права», при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилання на авторів і видання є обов'язковим.

Оригінал-макет підготовлений кафедрою обліку, оподаткування та фінансово-економічною безпекою на факультеті обліку і фінансів Дніпровського державного аграрно-економічного університету.

Комп'ютерне верстання: Одношевна О.О.

Зареєстровано в УкрІНТЕІ. Посвідчення № 437 від 24 жовтня 2023 року.

© Факультет обліку і фінансів
Дніпровського державного аграрно-
економічного університету, 2024

Програмний комітет конференції:

Голова оргкомітету

ГУБАРИК О.М. – кандидат економічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою.

Члени оргкомітету:

ПАВЛОВА Г.Є. – доктор економічних наук, професор, декан факультету обліку і фінансів, Дніпровський державний аграрно-економічний університет;

ВАСІЛЬЄВА Л.М. – доктор з державного управління, професор кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровський державний аграрно-економічний університет;

ОДНОШЕВНА О.О. – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровський державний аграрно-економічний університет;

САВАНЧУК Т.М. – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровський державний аграрно-економічний університет;

ЛЕГА О.В. – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування, Полтавський державний аграрний університет.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО КОНТРОЛЮ, АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ

ТРУДНОЩІ ВИБОРУ ФОРМ І СИСТЕМ ОПЛАТИ ПРАЦІ ДЛЯ ОБЛІКУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Адамовська В.С., к.е.н., доцент

Костилев М.К., здобувач вищої освіти зі спеціальності

«Облік і оподаткування»

Криворізький національний університет

Проблематика обліку заробітної плати стає актуальною для будь-якої компанії, оскільки вона відображає не лише вартість праці, а й впливає на мотивацію працівників та ефективність роботи. Однак вибір оптимальної форми та системи оплати праці може виявитися складним завданням через різноманітність доступних варіантів. Дослідимо деякі виклики, що виникають при обліку заробітної плати та виборі належних форм та систем оплати праці.

Однією з ключових проблем є велика різноманітність доступних форм оплати праці, що включають фіксовану оплату, відсоткові винагороди, премії, бонуси, акції та інші. Вибір оптимальної форми стає важливим для забезпечення мотивації та досягнення стратегічних цілей компанії [1].

Існує ряд різних систем оплати праці, таких як погодинна оплата, винагорода за результатами роботи, групова оплата та інші. Вибір належної системи може стати складним завданням і вимагати аналізу особливостей компанії та її галузі.

Облік заробітної плати може стати викликом через потребу у ретельних облікових записах, розрахунку різних видів компенсації та дотриманні податкових та правових норм. Недостатній контроль може призвести до помилок та втрати довіри співробітників.

У деяких системах оплати важко встановити об'єктивні критерії для вимірювання результатів праці, що може призвести до суб'єктивності в оцінці та конфліктів.

Постійні зміни в законодавстві можуть створювати додаткові труднощі для компаній у сфері обліку та адміністрування заробітної плати [2].

Загалом, облік заробітної плати вимагає уваги до потреб компанії та аналізу ринкових тенденцій для вибору оптимальних рішень у виборі форм та систем оплати праці.

Оплата праці – ключовий аспект управління персоналом, який впливає на мотивацію працівників, їхню продуктивність та загальну ефективність компанії. Однак, з огляду на швидко змінюючийся ринок праці та рост конкуренції, компаніям потрібно постійно удосконалювати форми і системи оплати праці. Розглянемо ключові аспекти удосконалення цих процесів у бухгалтерському обліку.

Зростання ролі технологій та віддаленої роботи створює потребу в адаптації систем оплати праці. Компанії повинні розглядати можливості

гнучких форм оплати, таких як погодинна оплата, проектні винагороди та преміальні системи, щоб врахувати особливості сучасного робочого середовища [3].

Важливо, щоб системи оплати праці були прозорими та зрозумілими для працівників. Бухгалтерський облік грає ключову роль у забезпеченні цієї прозорості, ведучи облік всіх компонентів заробітної плати та надаючи зрозумілі звіти про винагороду.

Удосконалення систем оплати повинно враховувати індивідуальні потреби та досягнення працівників. Використання індивідуальних планів компенсації та гнучких підходів до оплати може сприяти залученню та утриманню талановитих співробітників [4].

Ефективне удосконалення форм і систем оплати праці вимагає постійного моніторингу та аналізу результатів. Бухгалтерський облік допомагає в цьому, забезпечуючи точний облік витрат на оплату праці та допомагаючи виявляти ефективні та неефективні аспекти системи [5].

Необхідно пам'ятати про відповідність систем оплати праці законодавству щодо праці та оподаткування. Бухгалтерський облік грає ключову роль у забезпеченні дотримання всіх правових норм та вчасної сплати податків [6].

Удосконалення форм і систем оплати праці в бухгалтерському обліку – це постійний ітеративний процес, який вимагає уваги до потреб працівників, змін на ринку праці та відповідності законодавству. Послідовне удосконалення цих процесів допомагає компаніям привертати та утримувати талановитих співробітників, забезпечуючи свою конкурентоспроможність на ринку.

Література:

Севастьяненко К.О. Оплата праці: соціальний, економічний і правовий аспекти. 2018. №5. С. 110-114.

Оплата праці : вебсайт. URL: https://pidru4niki.com/13000611/ekonomika/oplata_pratsi (дата звернення: 30.03.2024).

Арап Г.В. Шляхи вдосконалення контролю оплати праці / Г.В. Арап, І.Г. Пахомова // Вісник Дніпропетровського університету: Серія «Економіка». – 2010. – Вип. 4 (2). – С. 149–155.

Мелень О. В. Загальні принципи організації обліку та документування операцій із заробітної плати та розрахунків із працюючими / О. В.Мелень, О.А. Потоцька // Держава та регіони. – 2018. – No 5 (104). – С. 136–141.

Плахтій Т. Удосконалення моделі аналітичного обліку розрахунків за виплатами працівникам/ Т. Плахтій, В. Калашник // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2013. – No 1(2). – С. 239–247. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znptdau_2013_1_2_32.

Мельянюкова Л. Удосконалення обліку натуральної оплати праці / Л. Мельянюкова // Економіка АПК. – 2011. – No 5. – С. 112–116. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/E_apk/2011_5/11_05_18.pdf.

СКЛАДНОЩІ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

Адамовська В.С., к.е.н., доцент

Поросла П.В., асистент

Криворізький національний університет

Воєнний стан завжди викликає складнощі для будь-якої країни, і Україна не є винятком. В економічному контексті цей період накладає особливі вимоги на систему оподаткування. Податок на прибуток, який є одним з ключових джерел доходів бюджету, стає предметом спеціальної уваги та аналізу.

Умови воєнного стану ставлять перед будь-якою країною серйозні виклики, які потребують не лише збройної мобілізації, а й ретельного керівництва фінансовими ресурсами. Однією з ключових сфер управління є оптимізація адміністрування та сплати податку на прибуток. Україна, що перебуває в складному періоді збройного конфлікту на своїй території, стикається з численними викликами у цій галузі.

В Україні теперішні умови часто призводять до скорочення обсягів виробництва, обмеження зовнішньоторговельних операцій та загального спаду економічної активності. Це призводить до зменшення прибутку підприємств і, як наслідок, до скорочення суми сплаченого податку на прибуток до бюджету. Також ці умови можуть призвести до фінансових труднощів багатьох підприємств, що може призвести до збільшення податкового боргу перед бюджетом. Це може стати серйозною проблемою для держави, особливо в умовах обмеженого бюджету та необхідності мобілізації фінансових ресурсів на потреби оборони та безпеки.

У складних умовах воєнного стану контроль за сплатою податків може стати менш ефективним через різкі зміни у виробничих процесах, розподілі ресурсів та надзвичайні обставини, що ускладнюють нормальне функціонування податкових органів.

Уряд повинен вживати спеціальних заходів та стимулів для підтримки підприємств під час воєнного стану. Це може включати податкові пільги, відстрочки у сплаті податків або інші заходи для збереження фінансової стійкості підприємств та підтримки економічного зростання [1].

Умови воєнного стану можуть вимагати внесення змін у податкове законодавство для врахування особливостей цього періоду. Це може охоплювати зміни в ставках податку, процедурах сплати та введення спеціальних податкових заходів для підтримки підприємств та стимулювання економічної активності [2].

Загалом, адміністрування податку на прибуток під час воєнного стану в Україні є складною задачею, яка вимагає комплексного підходу та уважного аналізу. Вирішення цих проблем потребує спільних зусиль уряду, податкових органів та підприємств для забезпечення стабільності економіки та фінансової безпеки країни.

Розглянемо деякі шляхи покращення адміністрування та сплати податку на прибуток в умовах воєнного стану.

1. Першим і важливим кроком може бути модернізація інформаційних технологій та програмного забезпечення для автоматизації процесів обліку та звітності. Це сприятиме не лише спрощенню податкового обліку, але й підвищить точність та достовірність податкової звітності [2].

2. В умовах воєнного стану велике значення набуває ефективний контроль за сплатою податків. Необхідно зробити акцент на збільшенні контролю за фінансовою діяльністю підприємств, запобігати податковим шахрайствам та забезпечити рівномірний розподіл податкових навантажень [3].

3. Держава може розглядати можливість введення стимулів для підприємств, які своєчасно та правильно виконують свої податкові зобов'язання в умовах воєнного стану. Це може включати податкові пільги чи зниження ставок податку на прибуток для таких підприємств [4].

4. Для підтримки бізнесу у воєнний період можуть бути розроблені спеціальні програми підтримки, які передбачатимуть надання фінансової або податкової допомоги тим підприємствам, які переживають складнощі через воєнну ситуацію [5].

5. Надзвичайно важливим є встановлення ефективного діалогу з представниками бізнес-спільноти для ідентифікації їхніх потреб та проблем у сфері оподаткування. Це дозволить уряду враховувати особливості бізнесу при розробці та впровадженні податкових заходів [1,4].

Ці заходи спрямовані на поліпшення адміністрування та сплати податку на прибуток в умовах воєнного стану. Це сприятиме стабілізації фінансової системи країни та забезпечить додаткові ресурси для потреб оборони та безпеки.

Література:

Циган Р.М. Проблеми формування прибутку підприємства в бухгалтерському обліку / Р.М. Циган, О.С. Савченко // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 2. – С. 36–39.

Степанова Д. Проблематика адміністрування податків у фінансовій теорії. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2014. № 11. С. 121-134.

Цимбалюк І. О. Податкова система України в умовах загострення міжнародної податкової конкуренції. Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: [матеріали 18 Міжнар. наук.-практ. конф. (29-30 трав. 2013 р.)]. Луцьк : СНУ ім. Лесі Українки, 2013. С. 172-174.

Пляс І. І. Податок на прибуток як джерело формування доходів бюджету. Студентська науково-практична конференція «Фінансове забезпечення економіки» (2 червня 2020 р., ЖНАЕУ). Житомир, 2020. С. 151- 155.

Паєнтко Т. В. Недоліки методики судової економічної експертизи з питань нарахування і сплати податку на прибуток та напрями їх усунення. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 24. С. 28-31.

ОБЛІК ВИТРАТ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ ЗВІТНОСТІ

Белов Д., здобувач гр. МгОП-1-23

Науковий керівник: Губарик О.М., к.е.н., доцент,

в.о. зав. кафедри обліку, оподаткування та

управління фінансово-економічною безпекою

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Облік та звітність витрат в сучасному бізнес-середовищі стають все більш складними та важливими аспектами фінансового управління. Особливо це стосується міжнародних компаній, які операціонують у різних країнах і підпорядковуються різноманітним регулятивним вимогам. Одним із ключових елементів в цьому контексті є облік витрат за міжнародними стандартами звітності.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ/IAS) встановлюють загальноприйняті принципи та вимоги щодо обліку, представлення та відображення фінансової інформації. Облік витрат є важливою складовою цих стандартів, оскільки витрати відображають фінансові зобов'язання та витрати компанії, що мають прямий вплив на її фінансове становище та результативність [1].

У зв'язку зі зростанням міжнародної торгівлі та глобалізацією бізнесу, важливо розуміти та використовувати міжнародні стандарти звітності для ефективного управління витратами. Відповідне застосування цих стандартів дозволяє компаніям уникати конфліктів з регуляторами, підвищувати довіру інвесторів та стимулювати розвиток своєї діяльності на міжнародному ринку [2].

Основними аспектами обліку витрат за міжнародними стандартами звітності є:

- *система класифікації витрат*: міжнародні стандарти звітності вимагають чіткої класифікації витрат на операційні, адміністративні, маркетингові, виробничі та інші види. Це допомагає управлінню компанією зрозуміти, на що саме витрачаються кошти і як це впливає на фінансовий результат;

- *методи визначення вартості витрат*: стандарти звітності визначають методи визначення вартості витрат, такі як FIFO (перші надійшли, перші продані), LIFO (останні надійшли, перші продані), або середньозважена вартість. Це важливо для правильного відображення витрат у фінансових звітах та оцінки запасів;

- *правила амортизації*: міжнародні стандарти звітності мають вимоги щодо амортизації довготермінових активів. Це означає, що витрати на активи, такі як обладнання, будівлі, та інтелектуальна власність, повинні бути розподілені на протязі їх корисного терміну використання;

- *звітність про витрати*: міжнародні стандарти звітності встановлюють вимоги щодо представлення фінансової інформації про витрати в фінансових звітах компанії. Це може включати розкриття витрат за функціональними областями, розподіл витрат за видами діяльності та іншу

деталізацію;

- *внутрішній контроль*: стандарти звітності також встановлюють вимоги щодо внутрішнього контролю над обліком витрат. Це означає впровадження процедур та політик, спрямованих на запобігання помилкам, шахрайству та недостовірності фінансової звітності [4].

Зазначені аспекти допомагають забезпечити точність та достовірність фінансової інформації про витрати компанії, що є ключовим для прийняття ефективних управлінських рішень та забезпечення довіри зацікавлених сторін.

Усвідомлення важливості обліку витрат за міжнародними стандартами звітності стає необхідним для сучасних компаній, особливо для тих, що оперують на міжнародному ринку. Дотримання міжнародних стандартів звітності в обліку витрат допомагає покращити точність та достовірність фінансової інформації, забезпечує відповідність до регуляторних вимог, а також сприяє підвищенню довіри інвесторів та стабільності бізнесу [3].

Зростання міжнародних операцій та складності сучасного бізнес-середовища підкреслюють важливість розвитку систем обліку витрат, які відповідають вимогам міжнародних стандартів. Рекомендації щодо оптимізації процесів обліку, навчання персоналу, впровадження внутрішнього контролю та використання аналітичних інструментів допоможуть компаніям покращити свою практику обліку витрат та досягти більшої ефективності та конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

Література:

1. Даске Х. та Гебхардт Г. (2006). Міжнародні стандарти фінансової звітності та сприйняття експертами якості розкриття інформації. 42(3-4), 461-498.
2. Хугерворст Х. (2013). Майбутнє МСФЗ: Погляд Ради з МСФЗ. Журнал міжнародного фінансового менеджменту та обліку, 24(3), 199-209.
3. Волтон П. (2019). Корпоративна фінансова звітність та регулювання у Великій Британії: МСФЗ та регуляторне середовище
4. Ромашко О.М Оцінка та облік витрат за міжнародними стандартами звітності URL : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/92419/27>

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

*Біловол Є.В., здобувачка вищої освіти гр.МгОПз-1-23
Науковий керівник: Юрченко С.В., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

У економічній літературі не має єдиного підходу до визначення предмету та об'єктів бухгалтерського обліку процесу виробництва готової продукції. Причинами цього є різні підходи до визначення, побудови бухгалтерського обліку витрат і калькулювання собівартості продукції. Виходячи з суті

системного підходу як комплексності, структуризації та розмежування понять щодо бухгалтерського обліку витрат процесу виробництва - це означає розробку класифікації та термінологічне єднання понять про категорії та елементи виробничого процесу, які характеризують його зміст.

Предметом обліку випуску готової продукції є облік списання запасів, витрат на оплату праці, облік грошових елементів, облік послуг, пов'язаних з процесом виробництва, визначення собівартості реалізованої продукції, облік витрат, які поділяються за елементами: витрати сировини та матеріалів; витрати куплених напівфабрикатів; витрати палива та й енергії; витрати тари й тарних матеріалів; і інших матеріальних витрат. Та за видами діяльності: собівартість реалізованої готової продукції; собівартість реалізованих робіт і послуг; загальновиробничих витрат; адміністративних витрат; витрат на збут; інші витрати операційної діяльності; фінансові витрати; надзвичайні витрати.

Виходячи з того, що «об'єкти обліку виробничих витрат і об'єкти калькулювання собівартості продукції» в багатьох видах діяльності між собою не співпадають, деякі автори розглядають ці процеси як два самостійні методи, два відносно відокремлені аспекти виробничого обліку [1].

Оснoву побудови бухгалтерського обліку готової продукції становлять такі компоненти: визначення поняття «готова продукція»; класифікація готової продукції; оцінювання готової продукції в поточному обліку; документальне оформлення випуску, відвантаження та реалізація готової продукції; система рахунків.

У поточному обліку наявність і рух готової продукції оцінюється по відпускним (оптовим) цінам підприємства (з відособленим обліком відхилень між фактичною виробничою собівартістю і відпускною вартістю продукції). Цей варіант забезпечує порівнянність оцінки готової продукції зі звітністю, а також дотримання єдності оцінки в документах на продукцію відвантажену і реалізовану [4].

Оцінка у звітному періоді здійснюється за фактичною собівартістю і за обліковими цінами з деяким відхиленням від фактичної собівартості. Наприкінці місяця обов'язковою умовою є облік готової продукції за фактичною собівартістю (визначається за даними аналітичного обліку).

У поточному обліку готову продукцію оцінюють за «твердими» обліковими цінами (середньорічною плановою собівартістю, договірними або оптовими цінами або за фактичною виробничою собівартістю). Оцінка продукції за «твердими» обліковими цінами дає змогу вести постійний поточний облік незалежно від калькуляції фактичної собівартості. Такі ціни є основою ведення бухгалтерського обліку готової продукції на складах оперативного-бухгалтерським методом [3]. Облік готової продукції у вартісному вираженні ведуть за місцем їх зберігання із зазначенням матеріально відповідальних осіб.

Бухгалтерський облік має забезпечити інформацію про її кількість, якість, вартість. Для побудови обліку продукції основним є визначення її характеру. За цією ознакою продукцію групують за формою, ступенем готовності, конструкційною та технологічною складністю.

В поточному обліку продукція групується за укрупненими позиціями: виробниці основного виробництва; товари широкого вжитку; вироблені з відходів; запасні частини; виконані роботи та надані послуги [2].

Базові методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про готову продукцію визначаються НП(С)БО 9 «Запаси» та 16 «Витрати». Основними завданнями обліку готової продукції на підприємствах в системі організації є:

- систематичний контроль за випуском готової продукції, станом її запасів і збереженням на складах, обсягом виконаних робіт та послуг;
- вчасному і правильному документуванні оформлення відвантаженої і відпущеної продукції (робіт, послуг);
- контроль за виконанням плану договорів-поставок за обсягом та асортиментом реалізованої продукції, організацією розрахунку з покупцями;
- вчасному і достовірному визначенні результатів від реалізації продукції (робіт, послуг) та їх облік.

Виконання цих задач залежить від ритмічності роботи підприємства, правильної організації збуту та складського господарства, вчасного документального оформлення господарських операцій.

При відображенні продажу готової продукції в бухгалтерському обліку зазначаються дві її оцінки: оцінка, що прийнята підприємством згідно з обліковою політикою, - первісна вартісна (по дебету рахунку 901 «Собівартість реалізації готової продукції»), та оцінка, що визначаються за домовленістю сторін (по кредиту рахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції»).

Оскільки готова продукція в бухгалтерському обліку відображається за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації, то виникає необхідність в уцінці готової продукції, порядок проведення якої аналогічний уцінці виробничих запасів.

Кількісний облік готової продукції за її видами та місцями зберігання може бути організований декількома способами:

- в сортових картках складського обліку, при якому в бухгалтерії складають або обробляють групувальні відомості оприбуткування продукції за її видами в розрізі підрозділів-виробників та за місцями зберігання;
- безкартковим способом, при якому за допомогою ЕОМ кожен день складають оборотні відомості обліку випуску продукції з виробництва і руху готових виробів у розрізі складів та інших місць зберігання. Залишки готових виробів періодично інвентаризуються.

До головних завдань обліку процесу реалізації готової продукції, робіт і послуг відносять:

- встановлення кількості та вартості відвантаженої продукції (за обліковими цінами);
- визначення дебіторської заборгованості за відвантаженою покупцям продукцію, виконані роботи та надані послуги відповідно до договорів (за цінами реалізації);
- дотримання термінів поставок готової продукції, виконання робіт та надання послуг, а також строків оплати зі сторони споживачів;

- облік затрат, що пов'язані із збутом продукції, товарів, робіт і послуг та просування їх на споживчому ринку (витрати на маркетинг);
- визначення фінансового результату від реалізації продукції, виконаних робіт та наданих послуг підприємством як у розрізі номенклатурних груп товарів, так і в цілому.

Література:

1. Князь С.В., Залуцький В.П. Особливості обліку процесу реалізації товарів у кредит. Економіка і суспільство. 2017. № 8. С.775-779. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/8_ukr/128.pdf
2. Олійчук М.Ф. Бухгалтерський облік на підприємствах: підручник / М.Ф. Олійчук // К.: Карпенко. - 2011. - С. 55-96.
3. Павлова Г.Є. Фінансовий облік активів аграрних підприємств : навчальний посібник / Г. Є. Павлова, О. В. Чернецька. - Донецьк : Юго-Восток, 2012. - 393 с.
4. Сидоренко О.О. Облік та оподаткування реалізації готової продукції за цінами нижче звичайних цін. Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. 2018. № 8 С.182-186. URL: http://visnyk-onu.od.ua/journal/2018_23_8/38.pdf

РОЗРАХУНКИ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ І ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

*Власенко І.С., здобувач вищої освіти гр.МгОПз-1-23
Науковий керівник: Юрченко С.В., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Розрахунки з постачальниками і підрядниками мають суттєвий вплив на ділову репутацію підприємства, тому зумовлюють потребу в формуванні якісної системи обліку і внутрішньогосподарського контролю на підприємстві. Розрахунки мають постійно діючий, динамічний характер, потребують певних управлінських впливів, що вимагає відповідної економічної інформації, провідна роль у загальній сукупності якої належить обліковій інформації. Погоджуємось з твердженням вчених, що розрахунки з постачальниками та підрядниками займають вагоме місце в системі розрахункових операцій, а також є найважливішим складником бухгалтерської діяльності.

Поширеним видом кредиторської заборгованості у сучасному господарюванні є заборгованість перед постачальниками та підрядниками за поставлені виробничі запаси, надані послуги та не сплачені в необхідні терміни роботи. Підтримуємо думку Коновалової К.Т. та Макарової А.С., що «кредиторська заборгованість дає змогу підприємству тимчасово користуватися запозиченими коштами, але, з іншого боку, зменшує показники платоспроможності й ліквідності» [3].

Ведення обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками є важливим складником для забезпечення ефективної співпраці з іншими

підприємствами. Фахівці Гончарук С.М. та Чапко Т.С. акцентують, що «у сучасних реаліях задля забезпечення ефективності підприємства вагому роль відіграють правильність та своєчасність введення облікових розрахунків з підрядниками» [2].

Розрахунки з постачальниками та підрядниками також тягнуть за собою розрахунки з бюджетом за податковими та іншими зобов'язаннями, що вимагає особливої уважності в обліку. Процес оподаткування розрахункових операцій з постачальниками і підрядниками зумовлює вимоги щодо своєчасності, достовірності, законності та правильності формування інформаційно-аналітичного ресурсу на підприємстві.

У сучасних умовах господарювання раціональна організація обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства є одним із пріоритетних напрямів удосконалення та трансформації існуючої бухгалтерської системи.

Порядок і форми розрахунків із постачальниками визначаються господарськими договорами, внаслідок виконання яких у підприємства виникають поточні зобов'язання – кредиторська заборгованість. Вчені Бержанір І.А., Бержанір А.Л. та Ящук Т.А. наголошують, що «раціональна організація обліку зобов'язань сприяє зміцненню договірної і розрахункової дисципліни, прискоренню оборотності оборотних коштів» [1]. Також від правильної організації обліку і контролю зобов'язань залежать договірна і розрахункова дисципліни, ділова репутація суб'єкта підприємницької діяльності. Належним чином задокументовані та проаналізовані розрахунки з постачальниками виступають одним із основних факторів платоспроможності та ефективної діяльності підприємства в майбутньому. Але підтримуємо думку Круковської О.В., що «суб'єкти господарської діяльності на перший план висувають вирішення власних проблем замість виконання фінансових зобов'язань по платежах перед кредиторами» [4].

Ведення обліку й контролю розрахунків навіть у кризових умовах дає змогу своєчасно відстежувати наявність заборгованості й будувати відносини з контрагентами без загроз фінансовій стійкості бізнесу. Для правильного та своєчасного проведення розрахунків із постачальниками та підрядниками й здійснення ефективного внутрішнього контролю щодо них обліково-аналітична інформація набуває великого значення. Формування системи обліку розрахунки із постачальниками та підрядниками передбачає реалізацію завдань щодо достовірності документування розрахункових операцій; правильності та законності облікового відображення розрахункових операцій; своєчасності податкового обліку розрахункових операцій; аналізу стану погашення заборгованості за розрахунками та взаємозвірки розрахунків. Формування системи внутрішньогосподарського контролю забезпечує перевірку обґрунтованості документування розрахункових операцій; перевірку платіжної дисципліни; виявлення та аналіз помилок та порушень в частині вимог чинного законодавства; оцінку та аналіз інформаційного ресурсу для потреб управління. Завдання обліку і внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками і підрядниками на підприємстві узагальнено на рис. 1.

Таким чином, розрахунки з постачальниками і підрядниками мають суттєвий вплив на ділову репутацію підприємства, тому зумовлюють потребу в формуванні якісної системи обліку і внутрішньогосподарського контролю на підприємстві. Формування системи обліку розрахунки із постачальниками та підрядниками передбачає реалізацію завдань щодо достовірності документування розрахункових операцій; правильності та законності облікового відображення розрахункових операцій; своєчасності податкового обліку розрахункових операцій; аналізу стану погашення заборгованості за розрахунками та взаємозвірки розрахунків.

Рис. 1. Завдання обліку і внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками і підрядниками

Формування системи внутрішньогосподарського контролю забезпечує перевірку обґрунтованості документування розрахункових операцій; перевірку платіжної дисципліни; виявлення та аналіз помилок та порушень в частині вимог чинного законодавства; оцінку та аналіз інформаційного ресурсу для потреб управління.

Література:

1. Бержанір І.А., Бержанір А.Л., Ящук Т.А. (2020). Економічна сутність зобов'язань і розрахунків підприємства. Приазовський економічний вісник. Випуск 2(19). С.240-244. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2020/2_19_ukr/42.pdf
2. Гончарук С., Чапко Т. (2022). Розрахунки з постачальниками: облік та аналіз впливу на ефективність підприємства. Молодий вчений. №9 (109). С. 129-132. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-9-109-28>
3. Коновалова К.Т., Макарова А.С. (2018). Удосконалення обліку кредиторської заборгованості та методи управління нею. Причорноморські

економічні студії. Випуск 34. С.181-184. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/34_2018/40.pdf

4. Круковська О. (2021). Особливості обліку розрахунків із постачальниками, підрядниками та кредиторської заборгованості аграрних підприємств. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. №5. С.123-130. URL: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2021.5.15>

АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ В БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ: ВІД ТРАДИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ДО ІННОВАЦІЙНИХ РІШЕНЬ

*Губарик О.М., к.е.н., доцент,
в.о. зав. кафедри обліку, оподаткування та
управління фінансово-економічною безпекою, ДДАЕУ*

Банківська сфера є однією з галузей, де впровадження сучасних технологій відіграє ключову роль у підвищенні ефективності та конкурентоспроможності. Автоматизація обліку в банківських установах є не лише необхідністю, але й стратегічним кроком для досягнення успіху у швидко змінному світі фінансів.

У сучасних умовах банківські установи стикаються з великими обсягами даних, складними регуляторними вимогами та високими вимогами до безпеки. Автоматизація обліку надає можливість оптимізувати процеси збору, обробки та аналізу фінансової інформації, знижує ризики помилок та покращує якість прийняття управлінських рішень.

Сучасні банки активно використовують автоматизовані системи обліку для вирішення таких завдань, як:

- *транзакційний облік* (автоматизовані системи дозволяють відстежувати та реєструвати фінансові транзакції в реальному часі, забезпечуючи точність та швидкість обробки операцій);

- *фінансова звітність* (автоматизовані системи дозволяють автоматично формувати фінансові звіти відповідно до вимог регуляторних органів та стандартів бухгалтерського обліку);

- *аналітика та прогнозування* (з використанням різноманітних аналітичних інструментів, вбудованих у автоматизовані системи, банки можуть проводити глибокий аналіз фінансових даних та прогнозувати подальший розвиток ринків [1]).

Розвиток інформаційних технологій, таких як штучний інтелект, машинне навчання та блокчейн, відкриває нові можливості для автоматизації обліку в банківських установах.

Інформаційні технології (ІТ) стають ключовим фактором у розвитку банківської сфери, забезпечуючи більш ефективні та інноваційні рішення. Останнім часом технологічні інновації, такі як штучний інтелект (ШІ), машинне навчання (МН) та блокчейн, прискорюють процес автоматизації обліку у банківських установах, відкриваючи нові можливості та покращуючи ефективність операцій [3].

Використання ШІ та МН дозволяє банкам автоматизувати процеси виявлення шахраїв, кредитного скорингу, аналізу платіжних операцій та ідентифікації клієнтів, що зменшує ризики та підвищує ефективність.

Блокчейн технологія, відома своєю безпекою та недоторканістю, відкриває нові можливості для автоматизації обліку у банківських установах. Ця технологія може бути використана для створення розподілених реєстрів, які дозволяють забезпечити надійність та прозорість у фінансових операціях, включаючи облік платежів, транзакцій та управління активами [4].

Тож впровадження блокчейн технологій у банківській сфері сприяє забезпеченню безпеки та недоторканості фінансових транзакцій, зменшенню витрат на проміжні операції та спрощенню процесів обміну даних між учасниками ринку.

На сьогоднішній день штучний інтелект та машинне навчання стають драйверами для перетворення способу, яким банки ведуть облік. Системи ШІ та МН можуть аналізувати великі обсяги даних, виявляти складні зв'язки та виконувати прогнози з точністю, недоступною для людини. У банківській сфері ці технології використовуються для автоматизації процесів кредитного скорингу, виявлення шахрайства, а також для управління ризиками.

До переваг автоматизації обліку в банках можемо віднести:

- ефективність, тобто коли інформаційні технології дозволяють банкам оптимізувати процеси обліку, зменшуючи час та витрати, пов'язані з ручними операціями;

- точність, коли автоматизовані системи зменшують ризик помилок та покращують якість обліку за рахунок використання алгоритмів та аналітичних інструментів;

- складні аналізи, коли за допомогою ШІ та МН банки можуть проводити складні аналізи даних, що дозволяє виявляти нові тренди та можливості для розвитку [2].

Отже, автоматизація обліку в банківських установах є важливим фактором для підвищення ефективності та конкурентоспроможності. Сучасні технології відкривають нові можливості для оптимізації бізнес-процесів та покращення обслуговування клієнтів. Реалізація інноваційних рішень у галузі автоматизації обліку допоможе банкам залишатися конкурентоспроможними та адаптуватись до сучасних змін. А розвиток інформаційних технологій, таких як штучний інтелект, машинне навчання та блокчейн, революціонізує спосіб, яким банки ведуть облік. Ці технології допомагають банкам підвищити ефективність власної діяльності.

Література:

1. Андрушків І. П., Надієвець Л. М. Діджиталізація в банківському секторі: світовий та вітчизняний досвід. *Проблеми економіки*. 2018. № 4. С. 195–200. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Рekon_2018_4_24.

2. Дроботя Я. А., Бражник Л. В., Дорошенко О. О. Діджиталізовані інновації банківського бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 23. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/157>.

3. Кавецький В. Я. Застосування блокчейн-системи у фінансовій сфері. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2018. Випуск 2 (130). С. 14–18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2018_2_5.

4. Ситник І. П., Шірінян Л. В., Фоміна В. С. Криптовалюта і блокчейн-технології в сучасних платіжних системах: проблеми і перспективи. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Економічні науки». 2018. Вип. 30 Ч. 2. С. 109-113.

ПОДАТКОВА ЗВІТНІСТЬ З АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ

Драницька С.В., здобувач гр.ОП-3-20

Науковий керівник: Чернецька О.В., к.е.н., доц.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Акцизний податок – це непрямий податок на споживання підакцизних товарів (продукції), що включається до ціни таких товарів (продукції). Якщо підприємець захоче займатись роздрібною торгівлею напоями в спеціалізованих магазинах, тоді він повинен бути на загальній системі (якщо це продаж пиво, пері та столові вина – тоді можна бути і на спрощеній системі оподаткування), мати відповідно КВЕД 47.25, який в свою чергу включає роздрібну торгівлю напоями (не для споживання на місці):

- алкогольними напоями;
- безалкогольними напоями.

Порядок і спосіб оплати акцизу залежить від того, який об'єкт оподаткування і який суб'єкт. Спочатку продавцеві або імпортеру потрібно розібратися з правилами, які стосуються товарів, що ввозяться, а потім вивчити, який порядок сплати акцизу для їх категорії платників податків [13].

Акциз не сплачується з товарів:

- доставлених в вільну митну зону;
- які перебувають на митному складі;
- проїжджає по країні транзитом;
- відправлених на знищення;
- переданих на користь держави;
- товарів особливого режиму (закуплених для дипломатичних місій, потреб дипломатичних представництв).

Акциз виплачують в повному обсязі на товари:

- імпорт для внутрішніх потреб;
- переробка для продажу;
- режим вільної митної зони;
- виробництво на території самої України.

Розрахувати акцизний податок, як і більшість непрямих податків, після реформування Податкового кодексу стало набагато простіше. Тепер це може зробити будь-який, навіть початківець бухгалтер, як для оптової, так і для роздрібного продажу. Найголовніше – вчасно заповнити декларацію та сплатити податок, щоб не виникало проблем з державними органами.

Отже, якщо ФОП вирішив продавати алкогольні напої, то відповідно потрібно мати РРО/ПРРО, адже при заповненні заяви на отримання ліцензії треба вказувати дані реєстраторів розрахункових операцій, які будуть використовуватись на місці проведення діяльності. Ліцензія отримується на 12 місяців в державній податковій службі за місцем реєстрації, але оплата здійснюється кожні 3 місяці.

Сплачується акцизний податок в розмірі 5 %. Спочатку подається до податкової служби щомісячний звіт, не пізніше 20-го числа місяця, який слідує за тим, який вважається звітним, тобто подача і оплата робиться в поточному місяці за попередній. Щоб вирахувати податок треба взяти виручку від продажу алкогольних напоїв (якщо на ФОП має програмні РРО, то там є додаткові функції, що відразу роблять відбір по акцизним товарам і сумі податку, який треба сплатити) та помножити на 5%. Це і буде та сума яку треба сплатити та задекларувати.

В електронному кабінеті можна подати її за формою F0209510 «Декларація з акцизного податку» з Додатком 6 "Розрахунок суми акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів" та Додаток «Доповнення до декларації акцизного податку відповідно до пункту 46.4 статті 46 глави 2 розділу II Кодексу». Обовязково заповнюємо графу 05– треба вказати вид платника акцизного податку, відповідно в нашому випадку це 212.1.11 відповідно до пункту 212.1 статті 212 розділу VI Податкового кодексу України.

Далі переходимо до розділу Д «Податкові зобов'язання з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів, а також виробниками та/або імпортерами тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах» та зазначаємо в код операції Д1 та Д1. n¹ суму податку, який сплачується в поточному місяці за попередній. Нижче декларації зазначаємо які додатки додаються, відповідно це додаток 6 та 10 та в яких кількостях.

В додатку 6 цієї декларації зазначається в розділі I «Вид підакцизних товарів» вибираємо рядок 1.2 «Виноробна продукція, інші спиртові дистиляти, продукти з вмістом спирту етилового 8,5 відсотка об'ємних одиниць та більше», в стовбці 3 вказується сума виторгу за продаж алкогольних напів, а в стовбці 4 – ставка 5% на податок. Останнім пунктом цього додатку буде стовбець 5 – це сума виторгу помножена на 5%, тобто податок, який треба сплатити. Важливим моментом є те, що треба відмітити розділ Д та код операції Д1.1 та місяць, за який звітуємо. В додатку 10 зазначається адреса проведення діяльності (продаж акцизного товару), а також розділ Д, код операції Х та місяць, за який декларується.

Таким чином, якщо підприємець захоче займатись роздрібною торгівлею напоями в спеціалізованих магазинах, тоді він стає платником акцизного податку. Розрахунок акцизного податку є простим, найголовніше – вчасно заповнити декларацію та сплатити задекларований податок. В електронному кабінеті можна подати її за формою F0209510 «Декларація з акцизного податку» з додатками.

Література:

Акцизний податок в Україні: види акцизів, ставки, правила сплати URL: <https://uristy.ua/articles/fiscal-law/aktsiznij-podatok-v-ukrayini/>

НАКАЗ ПРО ОБЛІКОВУ ПОЛІТИКУ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ОБЛІКОВИМ ПРОЦЕСОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

*Дубина О.Л., старший викладач
Дніпровський державний аграрно – економічний університет*

Важливе значення в управлінні обліковим процесом на будь-якому підприємстві належить правильно розробленій та організованій обліковій політиці. Методологічною основою для її впровадження виступають Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, які закріплюють її елементи, визначають порядок формування та внесення змін до її положень.

Документування облікової політики на підприємстві необхідно розпочинати з розробки та ухвалення наказу, який обов'язково має бути схвалений керівником. Цей наказ повинен чітко регламентувати:

- основні принципи, методи і підходи до ведення бухгалтерського обліку на підприємстві;
- забезпечити згуртованість та систематичність відображення господарських операцій в обліку;
- відповідність організації облікового процесу законодавству України.

Підготовка до складання Наказу про облікову політику має включати 4 основні процеси:

1. Організаційний процес. На даному етапі визначають відповідальних осіб за розробку облікової політики. Ними можуть бути:

- фінансовий директор або керівник фінансового відділу, який зазвичай має основні знання про бухгалтерський облік і фінансову звітність;
- головний бухгалтер, який має глибокі знання щодо практичної реалізації бухгалтерських процедур;
- керівник підприємства, який має остаточне слово у затвердженні наказу і зазвичай визначає загальну стратегію підприємства, включаючи його облікову політику.

2. Підготовчий процес. Під час його виконання визначають напрями діяльності, щодо яких будуть встановлені основні положення ведення облікової політики, визначаються чинники, що матимуть вплив на облікову політику.

3. Процес створення (розробки). Здійснюють вибір оптимальних елементів облікової політики, розробляють проекту наказу про облікову політику та додатків до нього.

4. Процес затвердження. Відбувається підписання керівником підприємства Наказу та здійснюється контроль за його запровадженням на підприємстві.

Користувачами інформації, яка міститься в наказі можуть бути як внутрішні (працівники підприємства), так і зовнішні зацікавлені особи, а саме:

- працівники бухгалтерії, оскільки вони мусять застосовувати методи бухгалтерського обліку, передбачені даним наказом;
- аудитори та аудиторські фірми, які під час аудиторської перевірки мають встановити відповідність обраній обліковій політиці;
- податкові, оскільки окремі елементи облікової політики визначають методи нарахування та розмір оподатковуваних об'єктів підприємства.

Структура Наказу про облікову політику наведено на рисунку 1.

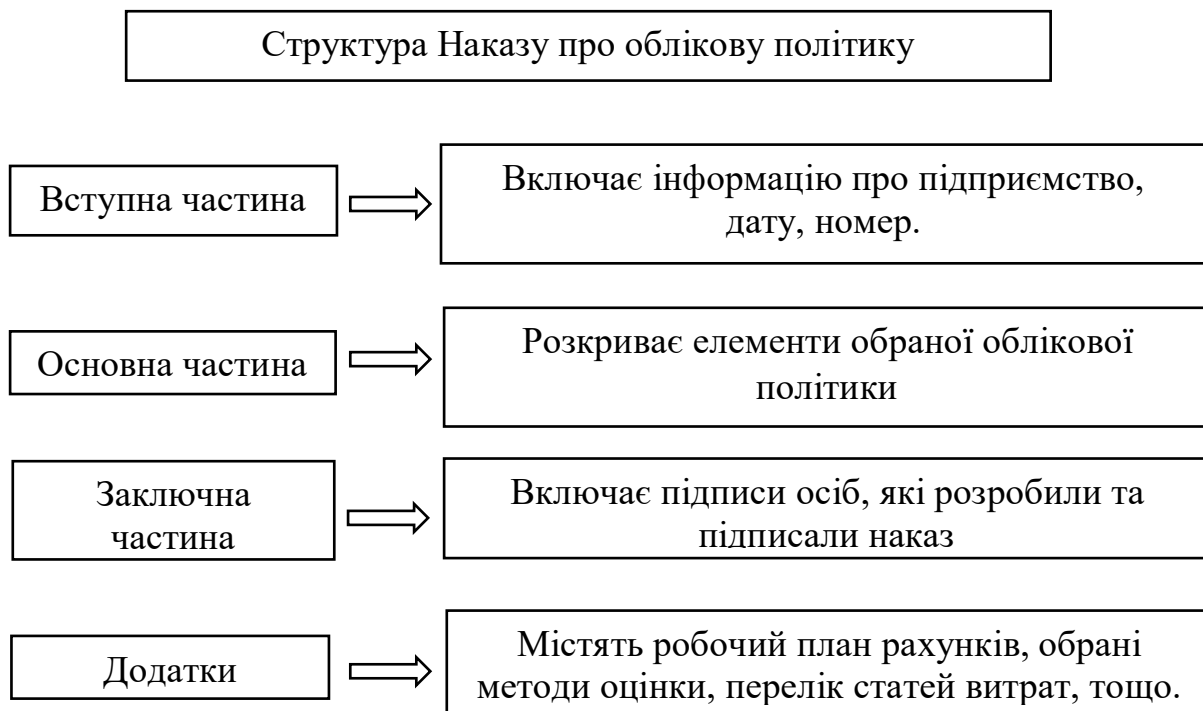

Рис. 1. Структура Наказу про облікову політику

Необхідність формування Наказу про облікову політику очевидна, оскільки цей документ встановлює основні принципи та правила ведення обліку на підприємстві. Він регламентує процедури, методи і засоби обліку, що забезпечує єдність підходів та стандартизацію в обліковій діяльності. Крім того, Наказ про облікову політику визначає відповідальних осіб за ведення обліку, що сприяє чіткому розподілу обов'язків та забезпечує ефективний контроль за фінансовою звітністю підприємства. Такий документ є необхідним інструментом для забезпечення точності, достовірності та відповідності бухгалтерського обліку вимогам законодавства та міжнародних стандартів.

Література:

1. Ілляшенко К.В. Удосконалення вітчизняного обліку в умовах світової глобалізації та інформатизації. Електронний ресурс.–Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/197264477.pdf>
2. Карпушенко М. Ю. Організація обліку: навч. посібник (для студентів економічних спеціальностей, які навчаються за спеціальністю «Облік і аудит»)/ М. Ю. Карпушенко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2011. – 241с.

3. Панфілова О. А. Основні завдання організації обліку поточних зобов'язань підприємства Електронний ресурс.–Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/1293.pdf>

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

*Іванова Д.В., здобувач вищої освіти
Губарик О.М., в.о. зав. кафедри обліку,
оподаткування та управління фінансово-
економічною безпекою, к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Малі підприємства займають значне місце у світовій економіці, адже створюють велику кількість робочих місць та стимулюють економічний розвиток. Про, забезпечення точного обліку доходів, витрат і фінансових результатів на малих підприємствах є складною задачею через їхню обмежену фінансову та трудову потужність. У цьому контексті Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) стають важливим інструментом для удосконалення бухгалтерського обліку на малих підприємствах.

У сучасному світі, коли глобалізація та міжнародний обмін товарів і послуг стають все поширенішими, важливо продумати уніфікацію та стандартизацію бухгалтерського обліку. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) відіграють ключову роль в цьому процесі, забезпечуючи єдність підходів до обліку фінансової інформації. І тому одним з основних компонентів цих стандартів є облік доходів, витрат та фінансових результатів.

Важливо уміло управляти формуванням доходів, витрат і фінансових результатів та контролювати їх здійснення в сучасних ринкових відносинах. Оскільки з прийняттям нових законодавчих актів і нормативних документів за останні десять років змінився порядок ведення обліку. Особливо коли зараз відбувається адаптація до вимог міжнародних стандартів.

Згідно з чинним українським законодавством, доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку відповідно до принципу нарахування. Він говорить про те, що: «доходи та витрати повинні відображатись в обліку в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження чи сплати коштів» [1]. У міжнародних стандартах цей принцип рахується як головний при здійсненні обліку.

Дотримання Міжнародних стандартів обліку та звітності дозволяє отримати точну та достовірну інформацію про фінансову ситуацію підприємства, що допомагає приймати обґрунтовані та ефективні рішення щодо подальшого розвитку компанії. Тим паче, для малих підприємств існує МСФЗ для малих та середніх підприємств. Він визначає опис таких підприємств, основні положення та принципи обліку, вимоги щодо подання фінансових звітів тощо. Ключовою перевагою МСФЗ є їх загально визнана природа, що

забезпечує однаковість підходів до обліку фінансової інформації на міжнародному рівні. Це дозволяє малим підприємствам впроваджувати найкращі світові практики в області обліку та звітності.

Однією з складових удосконалення обліку є правильне визнання доходів. Відповідно з МСБО 18, дохід являє собою наступне: «це валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження» [2]. Додатково МСФЗ можуть встановлювати вимоги щодо обліку доходів в залежності від угод з різними складними умовами, наприклад угоди з продажу товарів зі спеціальними умовами повернення, угоди про ліцензію тощо. Це сприяє уніфікації обліку та забезпеченню порівнянності фінансової інформації між підприємствами.

Досягнення ефективного управління витратами є ще однією важливою складовою фінансового успіху малих підприємств. В українському законодавстві витрати регулюються НП(с)БО 16 «Витрати». Однак, у міжнародних стандартах немає подібного стандарту, що ускладнює процес управління витратами для підприємств. Проте, відповідно до МСФЗ для малих та середніх підприємств, витратами являються: «зменшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді вибуття або амортизації активів або у вигляді виникнення зобов'язань, результатом чого є зменшення власного капіталу» [3]. Відображаючи витрати в тому періоді, коли вони були здійснені, це дозволить показати реальну економічну їх сутність та вплив на фінансовий стан та результат підприємства.

Ще однією складовою є удосконалення обліку фінансових результатів. МСФЗ встановлюють правила та вимоги щодо складання та подання фінансових звітів, зокрема, звіту про фінансові результати. Ці правила також регулюють умови визнання прибутку та збитків, включаючи управління прибутками, коригування деяких показників та заборгованості. Це сприяє забезпеченню достовірності фінансової інформації між підприємствами та збільшенню її надійності та правильності.

Тому, удосконалення обліку доходів, витрат та фінансових результатів на малих підприємствах за міжнародними стандартами є важливим кроком у напрямку покращення управління та забезпечення економічного розвитку цих підприємств. Впровадження цих стандартів дозволяє забезпечити об'єктивність та достовірність фінансової інформації, яка стає основою для прийняття майбутніх управлінських рішень та досягнення успіху в сучасному бізнесі.

Література:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. / Відомості Верховної Ради України. Київ. 1999. № 40. Ст. 365. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід» : IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025#Text

3. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств : IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2013 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_063#Text

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТА ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Ищенко М.І., д.е.н., професор

Клюев Я.А., здобувач вищої освіти зі спеціальності

«Облік і оподаткування»

Криворізький національний університет

Виробничі запаси в сучасному бізнесі є одним із ключових компонентів успішної діяльності підприємств. Вони визначають ефективність виробничого процесу, забезпечують стабільність в постачанні товарів і послуг, а також впливають на фінансовий стан компанії [1].

Одним із основних напрямів удосконалення виробничих запасів є впровадження сучасних методів управління запасами. Зокрема, багато підприємств використовують системи Just-in-Time (Точно вчасно) та Lean Production (Швидке виробництво) для оптимізації обсягів запасів, зниження витрат і підвищення ефективності виробництва. Ці підходи дозволяють підприємствам зменшити затрати на зберігання товарів і матеріалів, уникнути зайвих витрат на закупівлю і утримання запасів, а також забезпечити швидку реакцію на зміни в попиті [2].

Крім того, важливим елементом управління виробничими запасами є використання сучасних інформаційних технологій. Впровадження автоматизованих систем управління запасами дозволяє підприємствам отримувати оперативну інформацію про рівень запасів, швидко аналізувати потреби в матеріалах і комплектуючих, а також раціонально планувати закупівлі. Це допомагає уникнути надмірної або недостатньої наявності запасів і забезпечує оптимальне використання фінансових ресурсів підприємства.

Одним зі способів оптимізації виробничих запасів є впровадження стратегій управління запасами, таких як ABC-аналіз та XYZ-аналіз. Ці методи дозволяють класифікувати запаси за рівнем значимості і прогнозованою потребою, що дозволяє підприємствам зосередити увагу на найбільш важливих та стратегічних позиціях, а також ефективно управляти рівнем запасів в залежності від ринкових умов і попиту [1].

Удосконалення системи управління виробничими запасами є важливим завданням для будь-якого підприємства, оскільки воно дозволяє підвищити його конкурентоспроможність, знизити витрати і забезпечити стабільність у виробничому процесі. Реалізація ефективних стратегій управління запасами дозволяє підприємствам досягати більшого успіху на ринку і забезпечити стійкий розвиток у майбутньому.

Готова продукція на будь-якому виробничому підприємстві є серцевиною його діяльності, адже від її якості, наявності та руху залежить якість

обслуговування клієнтів і загалом успішність фірми на ринку. Вирішальним елементом в цьому процесі є ефективний облік готової продукції. Він забезпечує точність, достовірність та оперативність інформації про товари, що є критичним для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та відповідності потребам споживачів [3].

Запровадження сучасних інформаційних технологій та програмного забезпечення для автоматизації процесу обліку готової продукції стає першочерговим завданням для підприємств. Це дозволяє не лише швидко та точно відстежувати рух товарів, а й уникати помилок та недорозумінь, а також надає оперативний доступ до необхідної інформації для всіх зацікавлених сторін.

Недоліки в якості продукції можуть серйозно підірвати репутацію компанії. Тому важливо вдосконалювати процедури контролю якості готової продукції. Це включає в себе створення механізмів для відстеження якості кожної одиниці товару, виявлення дефектів та вжиття заходів для їх усунення. Такий підхід забезпечить високу якість продукції та задоволення потреб споживачів.

Ефективне управління складським обліком є ще одним важливим аспектом. Це означає оптимізацію запасів, раціональне використання складських приміщень та максимізацію оборотності товарно-матеріальних цінностей. Інтеграція систем обліку з управлінням запасами дозволяє автоматизувати процеси замовлення, постачання та відвантаження товарів, що сприяє ефективному управлінню складом та зниженню витрат [4].

Останнім, але не менш важливим аспектом є аналіз та прогнозування попиту на продукцію. Підприємства повинні стежити за статистикою продажів, аналізувати тенденції ринку та прогнозувати попит. Це допомагає уникнути надмірної або недостатньої наявності товарів на складі та забезпечити максимальне задоволення потреб споживачів.

В усій складній та конкурентній бізнес-середовищі ефективний облік готової продукції є вирішальною складовою успіху підприємства. Шлях до досягнення високої якості та конкурентоспроможності полягає у впровадженні сучасних технологій, вдосконаленні процесів та постійному аналізі та вдосконаленні діяльності.

Література:

Подольняк О.А. Виробничі запаси: економічна сутність та облік. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. № 5. С. 88-101.

Maksymenko I., Melikhova T. Accounting and analytical procurement of state financial control and directions of its implementation in Ukraine. Baltic Journal of Economic Studies, Volume 3 Number 5. Riga: Publishing House «Baltija Publishing». 2017. P. 268—275.

Заокіпна Н.С. Удосконалення обліку готової продукції та її реалізація / Н.С. Заокіпна [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://intkonf.org/zaokipna-ns-udoskonalennya-obliku-gotovoyi-produktsiyi-ta-yiyirealizatsiyi>.

Яровенко Т.С., Чернова А.І. Удосконалення методології бухгалтерського обліку готової продукції / Т.С. Яровенко, А.І. Чернова // Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка». – 2013. – № 7 (2). – С. 195–200.

БРАК ВИРОБНИЦТВА: КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ОБЛІК

*Карпусенко Є.А. ЗВО «Бакалавр» за ОПП Облік і оподаткування
Науковий керівник: Канцедал Н.А., к.е.н., доцент,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку
та економічного контролю,
Полтавський державний аграрний університет*

Виробництво – це важлива складова будь-якої економіки, бо воно є базою економічного розвитку країни (безпосередньо створює робочі місця, допомагає зростати ВВП, а також впливає на рівень життя населення), задовольняє потреби людей, а також сприяє різним інноваціям. Але в тому випадку, коли продукція відповідає нормам якості. Тому тема браку виробництва була, є і буде актуальною, оскільки він має прямий вплив на якість продукції виробництва. Тобто через зниження якості продукції ділова репутація підприємства може знизитися і це призведе до того, що конкурентоспроможність на ринку суб'єкта господарювання буде низькою. Підприємство втратить своїх контрагентів, бо ніхто не захоче отримати дефектну або зіпсовану продукцію. Також брак впливає на ефективність виробництва. Крім того, він призводить до того, що збільшуються виробничі витрати, а це вимагатиме певних додаткових витрат, як виправлення недоліку чи повторне виробництво.

Урахування всіх важливих фактів господарського життя є основним завданням облікової методології в частині ідентифікації особливостей визнання об'єкта обліку, а також його кількісних та якісних параметрів, що можуть мати суттєвий вплив на його оцінку [1, с. 21]. Отже, брак у виробництві є актуальною проблемою, що вимагає постійного моніторингу, управління та обліку з боку керівництва підприємства.

За рахунком 24 «Брак у виробництві» у Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 № 291 браком у виробництві вважається продукція, напівфабрикати, деталі, вузли й роботи, які не відповідають за своєю якістю встановленим стандартам або технічним умовам і не можуть бути використані за своїм прямим призначенням або можуть бути використані тільки після додаткових витрат на виправлення. Подібне інтерпретування є в п.407 Метод. рекомендацій №373, а в Класифікаторі відходів ДК 005-96 бракована продукція визначається, як продукція, передавання якої споживачеві не допускається через наявність дефектів [2].

Загалом можна сказати, що брак у виробництві – це та продукція, напівфабрикати, певні деталі та вузли, що не відповідає за якістю встановленим стандартам і не буде використана за своїм прямим призначенням, а зможе бути використана тільки після виправлення дефектів або взагалі утилізується. Але браком не вважають втрати які були понесені при переведенні продукції до нижчого сорту за якістю [4].

Класифікують браковану продукцію за певними ознаками такими, як: місце виявлення, характер відхилень, причина виникнення.

Згідно місця або моменту виявлення брак поділяється на: внутрішній та зовнішній. Внутрішній – це брак, який був знайдений на підприємстві того як відправили продукцію споживачеві. А зовнішній – був виявлений споживачем (під час складання, експлуатації) і пред'явлений для відшкодування збитків.

Розрізняють брак також за характером відхилень від встановлених стандартів: виправний або невивправний (остаточний). Виправний – це той випадок, коли можна виправити певні недоліки у продукції та використати її за прямим призначенням. А невивправний (ще його називають остаточний) – це брак, який технічно неможливо виправити і буває, що економічно не вигідно його виправляти.

Причини виникнення браку бувають з вини певної особи, матеріалів та сировини або це був технічно неминучий брак. Непередбачений або понаднормовий брак – це брак, який виник з вини працівника, оскільки майже жоден виробничий процес не є повністю автоматизованим або інший варіант, коли брак виник через вину постачальників, оскільки на якість продукції впливають сировина та матеріали з якої вона виготовляється.

Розрізняють за характером дій при виявленні браку продукції: цю продукцію реалізують, але за зниженою вартістю; виправляють брак; списують на витрати; якщо є можливість, то повністю або частково використовують як сировину; та якщо була знайдена винна особа, то вона відшкодовує збитки.

Облікова політика – це той документ, що підприємство має самостійно розробити на основі НП(С)БО та законодавчо-нормативних актів і має обов'язково прописати як обліковується витрати від браку. Це необхідно для кращого ведення документообігу. При виявленні браку відповідальні особи мають скласти Акт про виявлення браку, оскільки законодавством не немає затвердженої форми підприємство розробляє свій варіант, де потрібно вказати: найменування продукції в якій виявлений брак, де його виявили (склад, цех), описуються які основні відхилення продукції від норми були знайдені, через які причини був допущений брак, його обсяг, облікова ціна та мають бути підписи осіб, що склали цей документ [3].

Облік браку базується на НП(С)БО №9 «Запаси» та № 16 «Витрати», Інструкції № 291 та методичних рекомендацій. Згідно призначення рахунку 24 за його дебетом обліковуються витрати щодо виявленого браку та ті витрати, які були понесені внаслідок його виправлення. За кредитом – суми, які відносяться на зменшення витрат на брак, тобто суми, що списують на втрати від браку (вартість відходів, при реалізації бракованої продукції за зниженими

цінами, утримання з працівників з вини яких відбувся брак, та відшкодування від постачальників за поставку неякісної сировини). За рахунком 24 аналітичний облік ведеться за видами виробництва. Оскільки брак може бути технічним неминучим (виправний, невиправний) та непередбачений (виправний, невиправний) використовують відповідні рахунки бухгалтерського обліку.

За технічно неминучим виправним браком таку продукцію спочатку обліковуємо на дебет 24, тобто витрати на її виправлення накопичуємо на ньому, а за кредитом, як приклад витрати на сировину або матеріали, заробітна плата працівників. Далі, коли вже виправили дефект на рахунку 23 обліковуємо продукцію, бо ці витрати потрібно віднести до виробничої собівартості продукції, а за кредитом відповідно рахунок 24.

В разі технічно неминучого невиправного браку знову використовуємо дебет 24, а в кредиті 23 рахунок, тобто відображаємо виявлення браку списання його собівартості. Якщо є можливість оприбуткувати відходи від остаточного браку, то використовують кореспонденцію дебет 209 і кредит 24. Далі включаємо втрати від технічно неминучого браку до виробничої собівартості продукції.

Виявлення непередбачуваного виправного браку обліковується аналогічно вище згаданим у дебеті 24. Якщо виявлений працівник який допустив брак, то з нього стягують витрати за продукцію та показують за кореспонденцією дебет 375 і кредит 24. У випадку поставки неякісної сировини, що вплинула на якість продукції, то це компенсує постачальник: дебет 374 і кредит 24). Коли бракована продукція перевищила нормативні приписи, то в такому випадку в обліку показують це так: дебет рахунку 90 і кредит - 24.

Непередбачуваний невиправний брак фіксується записом: дебет 24 і кредит 23. Знову ж таки, якщо є можливість оприбуткуємо відходи на дебеті 209 і кредиті 24. Потім відображаємо втрати на позабалансовому рахунку 072 у дебеті. А також у разі виявлення винної особи використовуємо запис: дебет 375 і кредит 24, далі відображаємо стягнення із заробітної плати : дебет рахунку 661 і кредит - 375. Та в кінці списуємо на кредит позабалансового рахунку 072 [4].

Щодо податку на прибуток, то на сьогоднішній день ніяких коригувань об'єкта обкладання цим податком на суми втрати від браку Податковим кодексом України не передбачено. А от за ПДВ все індивідуально, бо залежить він того, що саме зробили із браком. Наприклад, коли бракована продукція або витрати на виправлення браку входять до собівартості готової продукції, тоді платник ПДВ не нараховує ніяких додаткових податкових зобов'язань. Можна сказати вони покриваються податковими зобов'язаннями вже при реалізації. У випадку, коли невиправний брак не увійшов до собівартості готової продукції, то доведеться нарахувати умовні податкові зобов'язання та не пізніше останнього дня звітного місяця (у якому списали брак) виписати податкову накладну із причиною «Не видається покупцеві - 13» і зареєструвати в ЄРПН, протягом 20 календарних днів, які настають за днем виписання податкової накладної (згідно Податкового кодексу України п. 201.10), а базою нарахування

ПДВ буде вартість придбаної із ПДВ сировини у складі собівартості браку (згідно Податкового кодексу України п. 189.1) [5].

Таким чином, для виробничих підприємств урахування витрат та випадків виявлення браку є економічно важливим, оскільки дає можливість виявити недоліки і знайти резерви для економії. Особливості урахування витрат від виявленого браку необхідно прописати в обліковій політиці підприємства. Для цілей податкового обліку важливо акцентувати увагу на урахуванні витрат від браку у собівартості продукції, що може призвести до умовних податкових зобов'язань.

Література:

1. Канцедал Н. А. Наукова інтерпретація методології обліку у працях корифеїв бухгалтерської думки. *Облік і фінанси*. 2018. № 2(80). С. 16.-23. URL: <http://www.afj.org.ua/ua/article/566/>
2. Державний класифікатор України. Класифікатор відходів ДК 005-96 (Розділи А.1 - А.20) 29.02.1996, зміни № 18 від 22.01.2008. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0089217-96#Text>
3. Романюк С. Що таке брак на виробництві. *Все про бухгалтерський облік*. 10.04.2024. №109. С. 30-35
4. Виробничий облік у промисловості та сільському господарстві. *Практичне керівництво*. 2020. №13. URL: <https://balance.ua/news/post/uchet-braka>
5. Сердюк О. Облік браку у виробництві. *Головбух*. 2023. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/15881-oblik-braku-u-virobnitstvi>

ОПТИМІЗАЦІЯ РІВНЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

*Козицин А., здобувач групи МгОП-1-23
Науковий керівник: Одношевна О.О., к.е.н, доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Організація обліку розрахунків з дебіторами — це процес, який допомагає підприємству ефективно керувати та контролювати свої фінансові взаємовідносини з клієнтами та іншими боржниками. Важливо забезпечити, щоб ці розрахунки були структурованими, точними та ефективними. Загальний зміст організації обліку розрахунків з дебіторами включає наступні позиції: - визначення політики кредитування; - визначення умов та критеріїв надання кредиту клієнтам, включаючи терміни оплати та ліміти кредиту для кожного клієнта; - реєстрація дебіторів; - створення реєстру дебіторів із записом контактної інформації, історії платежів, кредитних лімітів та інших важливих даних.

Суттєвим важелем щодо дотримання вимог законодавства за для забезпечення відповідності обліку дебіторської заборгованості вимогам

чинного законодавства та стандартам бухгалтерського обліку виступає ретельний підхід до організації обліку дебіторської заборгованості.

Категоріальні особливості дебіторської заборгованості включають різні аспекти, які характеризують її тип, стан, ризики та інші важливі фактори, пов'язані з боргами, які компанія повинна отримати від своїх клієнтів. Враховуючи вище представлене твердження доречно згрупувати дебіторську заборгованість за її типами:

- Торгова дебіторська заборгованість - виникає внаслідок продажу товарів або надання послуг клієнтам з умовою відстрочки платежу;

- Інша дебіторська заборгованість - може включати позики, видані пов'язаним сторонам, а також інші типи дебіторської заборгованості, що не пов'язані безпосередньо з основною діяльністю компанії [1].

Доцільно розрізнити дебіторську заборгованість за термінами заборгованості:

- Короткострокова дебіторська заборгованість - заборгованість, яку очікується отримати протягом року або протягом нормального операційного циклу компанії;

- Довгострокова дебіторська заборгованість - заборгованість, яку очікується отримати через рік або пізніше [2].

Можна також надати різницю в ДЗ за ступенем ризику:

- Низькоризикова дебіторська заборгованість - заборгованість, яку ймовірно буде погашено вчасно;

- Високоризикова дебіторська заборгованість - заборгованість, яка може мати ризик неповернення або затримок у сплаті.

Організація дебіторської заборгованості є ключовим аспектом управління фінансовими ресурсами та забезпечення ліквідності компанії. Сукупність основних заходів для організації дебіторської заборгованості включає:

- Встановлення кредитних умов - розробка чіткої політики щодо кредитних умов для клієнтів, включаючи періоди погашення і можливі штрафи за прострочення;

- Перевірка кредитоспроможності - перед наданням кредиту слід перевірити фінансовий стан потенційних клієнтів, щоб уникнути ризику несплати;

- Виставлення рахунків та нагадування – слід здійснювати через регулярне виставлення рахунків та нагадування про наближення строків погашення;

- Автоматизація процесів через використання програмного забезпечення для автоматизації процесу виставлення рахунків, відстеження платежів і надсилання нагадувань;

- Управління простроченими боргами – слід застосовувати процедури збору прострочених боргів, включаючи переговори, плани погашення та, за потреби, юридичні заходи.

- Аналіз ДЗ – процедура для виявлення проблемних рахунків і вжиття невідкладних заходів.

- Комунікація з клієнтами – здійснюється через підтримку відкритої комунікації з клієнтами для вирішення можливих проблем із розрахунками.

Для оптимізації процесу організації обліку дебіторської заборгованості для окремо взятого підприємства пропонуємо:

1. Вести свою діяльність із застосування тотальної комп'ютерної реєстрації інформації, через встановлення ключових показників ефективності (KPI) для моніторингу дебіторської заборгованості, наприклад, показник середнього терміну погашення боргу (DSO) або відсоток прострочених платежів.

2. Розробити чітку політику оплати через встановлення чітких правил та процедур для клієнтів щодо оплати рахунків, включаючи умови кредитування, відсотки за прострочені платежі та строки погашення.

3. Тотальне впровадження електронних платежів через пропозицію клієнтам зручних способів оплати, такі як електронні платежі або платіжні платформи, щоб зменшити час обробки платежів.

4. Здійснити сегментацію клієнтів - розділити клієнтів на групи за рівнем ризику та кредитної історії. Це дозволить визначити підходи до роботи з різними категоріями клієнтів.

5. Систематичне здійснення моніторингу та аналіз отриманих даних. Використовувати дані та аналітику для прогнозування ймовірності неплатежів, оцінки кредитного ризику клієнтів та оптимізації стратегії обліку дебіторської заборгованості.

6. Освіта та підготовка співробітників через проведення тренінгів та навчання співробітників з обліку дебіторської заборгованості, щоб вони розуміли важливість своєчасного стягнення платежів і були готові ефективно працювати з клієнтами.

7. Здійснювати постійний контроль за змінами в законодавстві. Своєчасно адаптувати організацію обліку до змін у законодавстві, що стосуються дебіторської заборгованості, для забезпечення правової відповідності та мінімізації ризиків.

Вважаємо, що розроблені та запропоновані до впровадження ключі вирішення проблеми, щодо критичного рівня непогашення дебіторської заборгованості у досліджуваному господарстві, дозволять вирішити негативний вплив на загальний обіговий процес фірми та рівень її платоспроможності.

Література:

1. Бондаренко О.С. Сучасні підходи до обліку дебіторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній практиці. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 18. С. 108-113.

2. Димченко Олена. Моделювання дебіторської заборгованості підприємств теплопостачання. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017р. Випуск 12 (2). С. 28-33.

3. Матицина Н. О. Основні засади регулювання розрахункових відносин через управління дебіторською заборгованістю. Бухгалтерський облік і аудит. 2015. № 12.

4. Цегельник Н. І. Формування облікової політики підприємства щодо обліку дебіторської заборгованості в системі розрахунків з покупцями. Облік і фінанси. 2014. № 4(66). С. 77-81.

АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ З ВИКОРИСТАННЯМ М.Е.ДОС

*Копильченко О.В., здобувач групи БО 22 І\11
ВСП «Технологічний фаховий коледж ДДАЕУ»*

Науковий керівник : Кісіль В.В.

*Відокремлений структурний підрозділ «Технологічний фаховий коледж
Дніпровського державного аграрно-економічного університету»*

Існує багато різних бухгалтерських програм, які допомагають автоматизувати бухгалтерський облік для миттєвого обміну первинними документами між контрагентами, а також зробити електронний документообіг.

Електронний документообіг значно полегшує та покращує роботу всіх бухгалтерів та підприємств, особливо коли програма є зручною для користування, багатофункціональною та має захищеність інформації, використовуючи шифрування кваліфікованим електронним підписом. Адже на даний момент в Україні можна створити багато різних первинних документів в електронних кабінетах різних державних установ та на єдиному порталі «Дія».

Особисто мою увагу привернула поширена українська програма забезпечення для подання звітності до контролюючих органів та обміну між важливими юридичними первинними документами між контрагентами в електронному вигляді -М.Е.Дос .

До речі, в 2020 році М.Е.Дос увійшов до ТОП-25 українських брендів, тому що, був найпопулярнішою програмою для електронного документообігу та звітності в Україні.

Саме М.Е.Дос закриває багато різних потреб сучасного електронного бізнесу, адже надає можливість швидкому обміну електронних документів, можливість інтеграції з будь-якою обліковою системою, зручний інтерфейс та сучасне оформлення.[1].

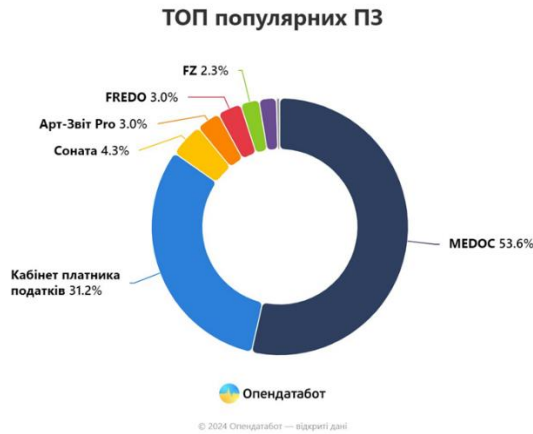

Рис.1 Топ популярних програмних забезпечень в Україні

Майже половину фінансових звітів український бізнес у 2023 році подав через програмне забезпечення М.Е.Дос – 214 тис. або 53,6% (рис. 1). Друге місце посів Кабінет платника податків ДПА – майже 125 тис. або 31,2%. Значно менша частка випала на сервіси Соната та Арт-Звіт Pro, FREDO - 4,3 % та по 3 % відповідно.

Тому зацентруємо свою увагу на електронному документообігу М.Е.Дос.

М.Е.Дос містить в собі: рішення, модулі, звітність до НБУ, захищені носії, програмне РРО Cashalot, Фінансову звітність за МСФЗ та електронні ТТН.

Рішення «М.Е.Дос. Держава» - це подача всіх видів звітності в усі контролюючі органи, реєстрація податкових накладних в Єдиному реєстрі податкових накладних та обмін ними з контрагентами;

Рішення «М.Е.Дос. Бізнес» - це обмін первинними бухгалтерськими документами (акт, ТТН, договір та інші) з контрагентами;

Модуль «Зарплата» - розрахунок нарахування заробітної плати співробітників, облік і управління персоналом.

Модуль «Корпорація» - це консолідація звітності підприємств з розгалуженою структурою.

Модуль «Інтеграція» - це обмін первинними документами та регламентованою звітністю між будь-якою обліковою системою та М.Е.Дос.

Модуль «Банківські рахунки» - це автоматизація повідомлень про відкриття або закриття рахунків. [2].

Модуль «Фінансова звітність за МСФЗ (формат iXBRL) – це зручна та легка подача фінансової звітності за міжнародними стандартами для підприємств, що прагнуть прозорості даних.

Модуль «Захищені носії» - це зручний пристрій, який призначений для безпечного зберігання особистих ключів, а саме кваліфікованого електронного підпису (КЕП).

Модуль «Звітність до НБУ» - це модуль для небанківських фін. установ, з усіма комплектами бланків, що звітуються до Національного банку України в електронному вигляді.

Модуль «Програмний РРО» - це модуль, який призначений для реєстрації електронних чеків у Державній Податковій Службі.

Найрозповсюдженіший модуль «Зарплата» саме за допомогою цього модуля є можливість: вести особисті картки та розрахункові листи співробітників, вести нарахування із заробітної плати до фондів, зберігати розрахункові листи за різні періоди, формувати документи для переводу виплат на особисті рахунки.

При цьому модуль «Зарплата» автоматично: розраховує заробітну плату та формує розрахункові відомості, перераховує заробітну плату з урахуваннями графіка роботи, перераховує утримання та відрахування при зміні законодавства, заповнює звіти на підставі зарплатних даних, що значно спрощує та покращує роботу всім бухгалтерам. [3].

Література :

1. М.Е.Дос увійшов до ТОП-25 найуспішніших українських брендів. Режим доступу: <https://medoc.ua/media/medoc-uvjshov-do-top-25-najuspshnshih-ukranskih-brendv> ;

2. Інформація про М.Е.Дос. Режим доступу: https://www.facebook.com/medoc.ua/about_details ;

3. М.Е.Дос. Зарплата. Режим доступу: <https://medoc.ua/page/detailscorp> .

ОСОБЛИВОСТІ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ У БЮДЖЕТНОМУ ПРОЦЕСІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Кушнір Я., магістрант першого року навчання факультету ІТЕ ПВНЗ «Буковинський університет, Науковий керівник: Рошко Н. к.е.н. завідувач кафедри обліку і фінансів, факультету ІТЕ, ПВНЗ «Буковинський університет»

Участь громадськості у бюджетному процесі на місцевому рівні є одним із пріоритетних напрямів реформи бюджетної децентралізації в Україні. Відповідний процес розпочався з 2014 року та здійснюється з урахуванням практичного досвіду найбільш успішних унітарних держав Європи.

Найпотужніший інструмент місцевої влади – місцевий бюджет, кошти якого переважно спрямовуються на задоволення соціальних потреб жителів відповідної адміністративної території.

Питання участі громадян присвячені низка наукових досліджень зарубіжних вчених. Так, аналізуючи характер громадської участі в 22 країнах Н. Кеннет і Дж. Хейко відзначають, що ця форма активності, поряд із людським щастям демократією, економічним добробутом, є ключовою умовою і компонентом життєвого світу сучасної людини. І. Костенок зазначає, що однією з фундаментальних основ будь-якої демократичної системи є участь громадян у суспільному і політичному житті суспільства, яке повинно охоплювати всі компоненти політичної системи та громадянського суспільства[3]. А. Кожина стверджує, що участь громадян в управлінні місцевими справами є одним із ключових складників місцевого самоврядування

на основі чого ґрунтується існування багатьох форм впливу на процес ухвалення управлінських рішень на місцевому рівні[4].

З огляду на вище викладені дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених та дослідників, спостерігається приділення значної уваги дослідженню питання аналізу форм громадської участі, тоді як питання залучення громадськості до бюджетного процесу на місцевому рівні, не аналізується.

Метою дослідження є аналіз форм громадської участі в бюджетному процесі територіальної громади в умовах воєнного стану. Виходячи з мети дослідження, виділяємо наступні завдання та цілі:

- Проаналізувати нормативно-правову базу політичної участі громадян у бюджетному процесі на місцевому рівні;
- Визначити, які фактори та чинники впливають на механізми учасництва у процесі формування місцевих бюджетів;
- Надати оцінку механізмам учасництва у бюджетному процесі на прикладі Мамалигівської територіальної громади.

Бюджет громади формується та управляється згідно з Бюджетним кодексом України. Це означає, що існують чіткі правила, звідки і в якому порядку громада отримує гроші у свій бюджет, а також куди вона може їх витратити. Бюджет, а також зміни до нього затверджуються рішенням місцевої ради. Дії органу місцевого самоврядування щодо управління бюджетом громади на рік умовно можуть бути розподілені на декілька стадій і займають більше часу, ніж один календарний рік. Період управління бюджетом на один рік називається бюджетним циклом і включає 5 стадій:

- складання прогнозу бюджету,
- складання проекту бюджету,
- розгляд проекту бюджету та його затвердження,
- виконання бюджету,
- звітування про результати його виконання за рік.

Один бюджетний цикл займає більше, ніж півтора календарних роки. Завершення одного бюджетного циклу фактично накладається на початок вже наступного бюджетного циклу. Участь жителів громад у бюджетному процесі є не лише вельми бажаною і потрібною, а й передбачена Методичними рекомендаціями щодо механізмів участі громадськості у бюджетному процесі на місцевому рівні, що були затверджені Міністерством фінансів 3 березня 2020 року. Відповідно до положень Бюджетного кодексу України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», мешканці громади мають право на одержання інформації про те, як відбувається керівництво бюджетним процесом, а також на участь в управлінні бюджетними коштами та контролі за їх використанням[1,2]. Отже, які механізми участі громадськості у бюджетному процесі передбачені на місцевому рівні ?

1. Консультації з громадськістю можуть мати різні форми: круглі столи, збори, конференції, форуми, брифінги, громадські слухання (колективні зустрічі громадян з представниками органів місцевого самоврядування, проведення яких може ініціювати як територіальна громада, так і органи місцевого самоврядування), онлайн-опитування, зустрічі між представниками

виконавчих органів рад та громадськими радами, представниками органів самоорганізації населення, лідерами громадських організацій тощо.

2. Діяльність громадських рад, утворених при органах місцевого самоврядування, які сприятимуть забезпеченню участі громадськості у формуванні і реалізації бюджетної політики та вирішенні питань місцевого значення, здійсненні громадського контролю за діяльністю органу місцевого самоврядування, врахуванню громадської думки під час формування та реалізації бюджетної політики у відповідній сфері.

3. Залучення засобів масової інформації Засоби масової інформації є інструментом інформування громадськості з питань місцевого бюджету.

4. Запровадження громадського бюджету "бюджету участі" як інструменту залучення громадськості до бюджетного процесу, в рамках якого громадяни наділяються відповідальністю за розподіл, використання та контроль за використанням бюджетних коштів.

Описані процеси, щодо залучення громадськості на етапі формування та затвердження місцевих бюджетів дають можливість у подальшому визначити та оцінити ефективність зазначених інструментів, зокрема в напрямку формування більш раціонального бюджету, орієнтованого на потреби громади.

Література:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI (в ред. від 01.01.2024 р.) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>

2. Закон України Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 280/97-ВР (в ред. від 19.04.2024 р.).

3. Костенок І.В. Громадянська активність на місцях як один з індикаторів інтенсивності муніципальних процесів: український вимір 2012ю № 10. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=534>.

4. Кожина А.В. Перспективи розвитку механізмів громадської участі на місцевому рівні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2015. № 1. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=858>.

5. Kenneth N., Heiko G. Patterns of Participation: Political and Social Participation in 22 Nations. Discussion Paper SP IV 2008-201.

ЕЛЕКТРОННІ ПЛАТФОРМИ ДЛЯ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ ЗА КОРДОНОМ В ОБЛІКОВОМУ КОНТЕКСТІ

Маменко А., здобувач групи ОП-2-21

Науковий керівник: Одношєвна О.О., к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Технологія хмарних обчислень використовується для зберігання та тестування великих обсягів даних у мережевих сервісах, якими користуються аудиторі та бухгалтері в процесі своєї професійної діяльності. Інформаційні дані в рамках хмарного процесу зберігаються на виділених серверах в Інтернеті

та, за необхідності, кешуються на комп'ютерах, ноутбуках, смартфонах та інших гаджетах співробітників.

Пропонуємо розглянути три найвідоміші та, на мою думку, найкращі з них.

1. Quickbooks

Quickbooks – це програмне забезпечення для автоматизованого бухгалтерського обліку, яке дозволяє вам обробляти податки з продажу, вести бухгалтерський облік, виставляти рахунки тощо. Ви можете використовувати це програмне забезпечення для відстеження витрат. Це комплексний інструмент бухгалтерського обліку у США, призначений для малого бізнесу. Він також допомагає забезпечити відповідність стандартам.

Особливості:

- Ви можете отримати доступ до свого облікового запису та керувати своїм бізнесом у будь-який час та в будь-якому місці.
- Він підтримує інтеграцію онлайн-банкінгу.
- Ви можете створювати професійні рахунки-фактури та товарні чеки.
- Можна керувати своїми книгами за допомогою ролей та дозволів.
- Ви можете керувати своїм грошовим потоком відповідно до належних постачальників.

- Він забезпечує підтримку клієнтів телефоном.

Плюси: - простий у використанні; - зручний для новачків інтерфейс; - просте керування запасами.

Мінуси - підтримка клієнтів нижче середнього.

2. NetSuite

NetSuite – це інтегрований пакет продуктів для хмарного бізнесу. Він забезпечує видимість фінансових показників вашого бізнесу у реальному часі. Це комплексне бухгалтерське програмне забезпечення, яке відповідає стандартам, що пропонує такі функції, як відстеження запасів. Спеціалізується на хмарних фінансах, управлінні та глобальному бухгалтерському обліку.

Особливості:

- Він має можливість управління, які можуть інтегрувати ваші фінанси та продажі.

- Це програмне забезпечення для бухгалтерського обліку забезпечує рішення для керування за визнанням доходів.

- Netsuite допомагає оптимізувати процес фінансового планування.
- Ви можете керувати користувачами відповідно до їх ролі за допомогою панелі керування.

- Він забезпечує підтримку клієнтів за телефоном, чатом та електронною поштою.

Плюси:

- Декілька варіантів інтеграції
- Ідеально підходить для великих компаній
- Видимість даних у реальному часі
- Велика мережа користувача

Мінуси:

- Ціноутворення не прозоре
- Не дуже підходить для малого бізнесу

3. *FreeAgent*

FreeAgent – це онлайн-інструмент для бухгалтерського обліку та управління капіталом. Ви можете використовувати його для надсилання та відстеження розроблених рахунків. Це програмне забезпечення для бухгалтерського обліку малого бізнесу забезпечує огляд доходів, витрат та прибутку з висоти пташиного польоту, пропонує вбудований секундомір для обліку часу. Програмне забезпечення являє собою комплексну панель моніторингу, бізнес-аналітику, заходи безпеки та багато іншого. Він підтримує мультивалютність, відстеження грошових потоків, розрахунок заробітної плати та виставлення рахунків.

Особливості:

- Ви можете спрогнозувати свій корпоративний податок.
- Можна аналізувати грошовий потік і слідкувати, коли податкам настав термін сплати.
- Ви можете переглянути декларацію з ПДВ та подати її одним клацанням миші.
- Він забезпечує підтримку клієнтів через чат та електронну пошту.

Плюси:

- Розумна щомісячна вартість
- Міжнародне виставлення рахунків
- Добре продуманий інтерфейс
- Необмежена кількість клієнтів

Мінуси:

- Обмежені функції звітності
- Відсутність інтеграцій

Підсумовуючи, ще раз зазначу, що використання інформаційних технологій в бухгалтерському обліку, аудиті та у веденні бізнесу дає нові можливості для його розвитку, сприяє підвищенню ефективності та якості роботи фахівця, поліпшенню контролю за фінансовою діяльністю підприємства.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ КОНСОЛІДАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Манзук К.В., здобувачка вищої освіти

Науковий керівник: Козіцька Н.О., к.е.н., доцент

*Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
(ПННІ)*

Вплив міжнародної інтеграції, в сфері бухгалтерського обліку та звітності, обумовлює необхідність єдності застосовуваних в різних країнах принципів формування та алгоритмів розрахунку основних показників фінансової звітності. В більшості розвинутих країн світу обов'язковим є формування звітності у відповідності до Міжнародних стандартів (далі МСФЗ),

в результаті чого накопичений достатньо значний досвід консолідації фінансової звітності.

Консолідація фінансових звітів – це комплексна процедура, яка спрямована на об'єднання і синхронізацію в майбутньому звітності, що подається окремими підприємствами єдиної групи. Формування достовірних показників відіграє важливу роль для зацікавлених користувачів, а саме акціонерів та інвесторів, забезпечуючи їх повною та об'єктивною фінансовою інформацією про всю групу компаній, даючи змогу оцінити її фінансове становище, результати діяльності та капіталовкладення.

Стратегічні напрями розвитку України тісно пов'язані з формуванням великих суб'єктів господарювання. Це стало результатом об'єктивного процесу переливання капіталів. Консолідовані групи підприємств є найбільш динамічними і перспективними сегментами вітчизняного бізнесу [1].

Нажаль, консолідація в Україні практично не розвивається й є на дуже низькому рівні. Це пов'язано з низкою різних причин, ключовою з яких є низька роль комерційних користувачів облікової інформації в процесі визначення принципів і стандартів бухгалтерського обліку та звітності, а також тим, що головна роль у цьому процесі належить державним установам.

Разом з тим, за останні роки в Україні відбулися значні зміни в галузі бухгалтерського обліку та звітності, спрямовані на забезпечення формування необхідної інформації про фінансовий стан та про фінансові результати діяльності господарюючих суб'єктів. Основним інструментом реформування бухгалтерського обліку та звітності стало впровадження вітчизняними суб'єктами господарювання МСФЗ, а відповідно, ряд компаній почали складати консолідовану фінансову звітність.

Вітчизняна практика консолідації фінансової звітності має відмінності від зарубіжної і представляє собою багатоетапний тривалий процес.

Порядок формування консолідованої фінансової звітності в Україні регулює Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність» (НП(С)БО 2) [2], а визначення сутності консолідованої фінансової звітності наведено в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», під якою розуміють фінансову звітність підприємства, яке здійснює контроль, та підприємств, які ним контролюються, як єдиної економічної одиниці [3].

Основними вимогами до складання консолідованої фінансової звітності є наступні:

- консолідована фінансова звітність складається материнським підприємством;
- у консолідовану фінансову звітність об'єднується фінансова звітність материнського та всіх дочірніх підприємств, складена за той самий звітний період та на ту ж саму звітну дату;
- консолідовану фінансову звітність формують виходячи з єдиної облікової політики групи;

- під час консолідації слід виключити внутрішньогрупові операції: дебіторську та кредиторську заборгованість, капітал, доходи, витрати й грошові потоки, що належать до операцій між учасниками групи;

- об'єднують аналогічні статті активів, зобов'язань, капіталу, доходів, витрат і грошових потоків материнського підприємства та його дочірніх компаній [4].

В той же час, вітчизняні підприємства зіштовхуються з низкою проблем організаційного та методичного характеру при складанні консолідованої фінансової звітності (табл. 1).

Таблиця 1 – Проблеми складання консолідованої фінансової звітності

Вид	Перелік складових
Організаційні	Невідповідності між МСФЗ та вітчизняним законодавством; неузгодженість методик ведення обліку між материнським і дочірніми підприємствами; використання різних програмних продуктів в материнському та дочірніх підприємствах; тривалість формування даних за групами компанії; компоненти фінансової звітності структурних підрозділів номіновані в різних валютах; брак висококваліфікованих кадрів
Методичні	розбіжності в обліковій політиці материнського та дочірніх підприємств; складність збору та структуризації облікових даних із метою їх зіставлення; мультивалютність; трудомісткість та тривалість складання; складність при визначенні величини нереалізованого прибутку та часток участі в капіталі; неповнота включення відомостей дочірніх структур до консолідованого звіту; неможливість визначення вкладу окремої компанії на показники групивідсутність галузевих методик тощо

Примітка: узагальнено автором на основі [4; 6; 7; 8]

Зазначимо, що є очевидні переваги та аргументи, які приносить консолідована фінансова звітність групі компаній та забезпечує повну картину про діяльність організації та її фінансової стійкості. Підготовка консолідованого фінансового звіту створює цілу низку вигідних умов: для залучення нових інвестицій; поліпшення процесів керованості компанії шляхом збільшення солідності поточних результатів у сфері фінансів; підвищення ціни компанії на ринку (знімається непрозорість даних про фінансовий стан, що привертає увагу потенційних покупців і збільшує конкуренцію) [5].

Підсумовуючи вищевикладене, можемо стверджувати, що консолідована фінансова звітність займає провідне місце в системі економічної інформації та є важливим джерелом інформації про діяльність групи компаній. Основним її призначенням є забезпечення інформаційних потреб конкретних користувачів – інвесторів та акціонерів. Проблема облікового відображення процесів консолідації та результатів діяльності груп консолідованих підприємств є відносно новою та малодослідженою для нашої країни. Вирішення такої проблеми вбачаємо через уніфікацію фінансової звітності, шляхом інтеграції та використання єдиного набору стандартів бухгалтерського обліку та звітності

Література:

1. Івченко Л.В. Консолідована фінансова звітність: теоретичні та практичні аспекти. *Молодий вчений*. 2016. №4 (31). С.76-80. URL:

<https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2d5a8d43-f119-46a1-bb03-1f7f4553ee8c/content> (дата звернення: 20.04.2024).

2. Консолідована фінансова звітність : Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 від 27.06.2013 № 628 / Міністерство фінансів України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#Text> (дата звернення 20.04.2024).

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 20.04.2024).

4. Годнюк І. Нормативне регулювання та методичні аспекти консолідації фінансової звітності. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2016. Вип. 1. С. 32–39.

5. Пушкіна О. Консолідація фінансової звітності: поняття, переваги та принципи використання. 2024. URL: <https://finacademy.net/ua/materials/article/konsolidaciya-finansovoi-otchetnosti> (дата звернення: 20.04.2024).

6. Сторожук Т.М., Коротаєва І.Р. Консолідація фінансової звітності: зарубіжний досвід та вітчизняні проблеми. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Випуск 38-2. С. 137-141. URL: http://bses.in.ua/journals/2019/38_2_2019/29.pdf (дата звернення: 20.04.2024).

7. Кучер С.В. Основні проблеми складання консолідованої фінансової звітності. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Випуск 19. Частина 2. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_19/2/38.pdf (дата звернення: 20.04.2024).

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА НА ПІДПРИЄМСТВІ

*Мидловець Т., здобувач групи МгОПз-23
Науковий керівник: Одношевна О.О., к.е.н, доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Враховуючи сучасні вимоги та методику ведення фінансово-господарської діяльності більшості вітчизняних підприємств вагоме значення становить саме оцінка витратного аспекту. Так, витрати – це основний і невідмінний компонент нормального функціонування господарства. При веденні операційної, інвестиційної та фінансової діяльності виникають витрати відповідної категорії, які у своєму складі включають кластерну різноманітність. Найбільш ваговою та значущою нормативно-правовою базою процесу формування та відображення витрат, які виникають в процесі роботи з біологічними активами підприємства є положення стандарт бухгалтерського обліку № 30 «Біологічні активи».

Коли підприємство закупає посадковий матеріал та засоби захисту рослин (пестициди, хімікати, добрива), даний процес можна назвати

відображення рослинницьких активів за первісною вартістю. Зазначимо, що первісна вартість – це вартість яка була фактично сформована на самому початку ведення операцій з тим чи іншим видом активів. Також її можна назвати собівартістю активів, що виражаються грошовими коштами. Також історичну вартість, таку класифікацію також можна зустріти у підручниках, працюючи з первісною вартістю, відображають як справедливу вартість інших активів, які були сплачені або витрачені при купівлі активів. Отже, констатуємо, що куплені біологічні активи рослинництва відображаються у балансі підприємства за первісною вартістю. Дана вартість включає в себе загальну сукупність понесених господарством затрат. При аналізі первісної вартості не враховують наступну категорію затрат:

- витрати фінансові (крім невідмінних активів, які входять до собівартості продукції);

- витрати, що несе господарство, утримуючи відділи постачання та інших додаткових служб, які приймають участь в процесі придбання та використання;

- курсові різниці, що виникають при розрахунках валютою з іноземними постачальниками;

- затрати при купівлі іноземної валюти, які потім використовують для оплати за куплені біологічні активи;

- ряд втрат і недостач, що виникають і мають розмір «понад норми»;

- реалізаційні витрати;

- витрати адміністративного характеру та інші подібні витрати, що активно не прив'язуються з придбанням і доставкою біологічних активів і приведенням їх у стан, у якому вони придатні для використання в намічених цілях [1].

Сучасні тенденції розвитку сільськогосподарських підприємств включають розгалужену систему витрат, яке несе кожне із них за для відповідності тенденціям вітчизняних та міжнародних ринків збуту продукції.

Оскільки дане підприємство спеціалізується на вирощуванні продукції рослинництва, необхідною умовою є постійний моніторинг ситуації на ринку в розрізі аналізу попиту та пропозиції на зернові, олійні культури, а також на продукцію овочівництва та садівництва. Даний моніторинг супроводжується відповідно вагомою сукупністю понесених витрат.

Сучасні тенденції розвитку сільськогосподарського виробництва вимагають якнайшвидшого реагування на зміни тенденцій стосовно реклами готової продукції, її пакуванню, транспортуванню і найголовніші визначеності стосовно ринкової ціни на реалізаційні одиниці. Провівши моніторинг господарську діяльність досліджуваного господарства в контексті сукупності накопичення витрат при вирощуванні та реалізації рослинницької продукції, вважаємо за необхідне запропонувати до апробації в господарстві ряду оптимізаційних механізмів. Вважаємо, що саме оптимізація вкладених витрат при вирощуванні зернових, олійних культур, овочів та фруктів дозволить підприємству вийти на новий рівень розвитку.

За для оптимізації обліку виробництва продукції рослинництва, пропонуємо до впровадження концепту оптимізації витрат виробництва

продукції рослинництва на підприємстві дозволить зменшити фінансове навантаження в контексті стратегічного розвитку. Оскільки, на перший погляд здається, що дані заходи тільки стимулюють виникнення додаткових затрат при вирощуванні рослинницької продукції, але розглянувши дану пропозицію зі сторони стратегії, то можна дійти інших висновків. Те, що зараз нам здається витратами поточного періоду і тільки навантажує нашу фінансову систему, може у майбутньому послугувати гарним вирішенням більш стратегічних питань. Ринок збуту рослинницької продукції дуже рухливий і лише правильні та своєчасні кроки для попереднього аналізу дозволять господарству вийти на новий рівень. В даному контексті спрацьовує питання за наступним змістом: «Вклавши додаткові кошти та зусилля зараз, можемо отримати позитивний результат у майбутньому».

Сьогодні на вітчизняному ринку існує електронна платформа автоматизації закупок «Є-тендер». Дана платформа є комплексним рішенням, коли постає питання автоматизації закупок та продажів. Дана платформа включає в себе ряд модулів, які беруть участь в управлінні бізнес-процесами. В склад даних бізнес процесів входять:

- заявки на покупку;
- проведення закупівель продукції;
- сортування та вибір постачальників; - заключення, управління та обмін договорами між контрагентами (рис. 1).

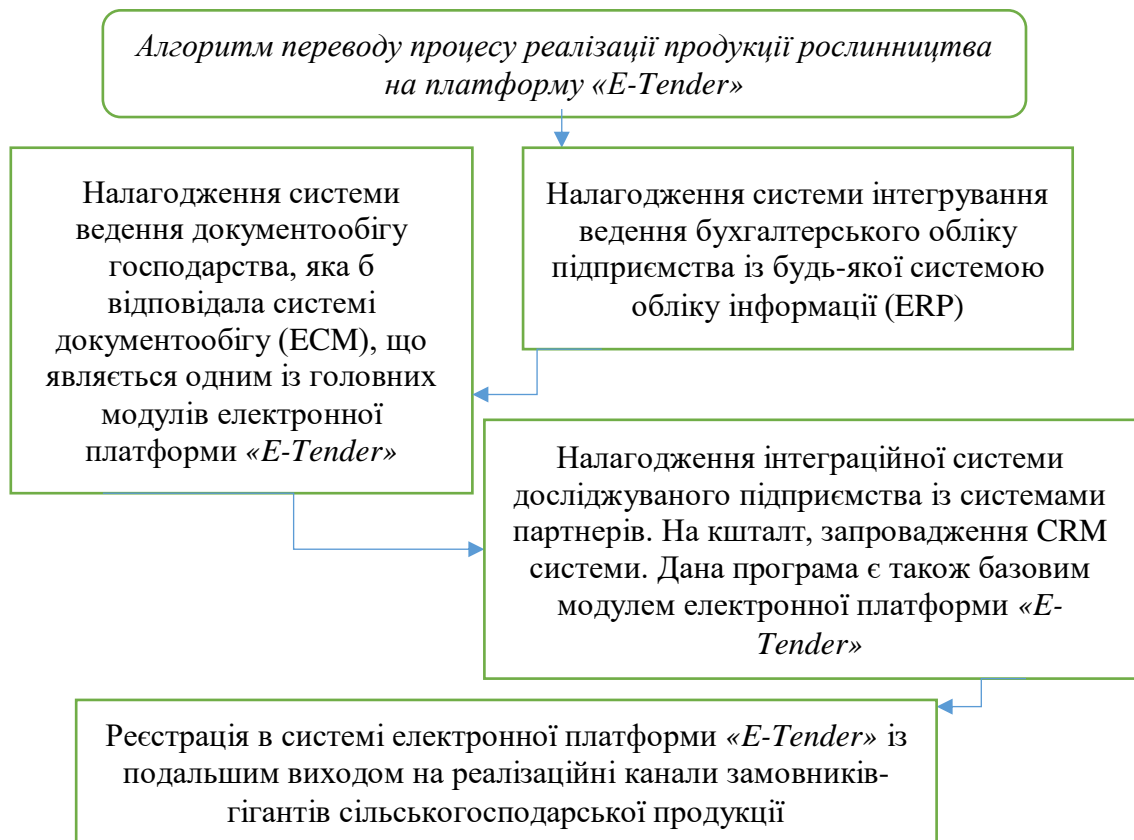

Рис. 1. Запропонований алгоритм переходу реалізаційного процесу виробленої продукції рослинництва на державну платформу «E-Tender»

Підсумовуючи вище викладений матеріал, підкреслимо, що без оптимізації затрат при формуванні вартості продукції рослинництва та правильних рішень стосовно найвигіднішої стратегії її реалізації, жодне господарство не може вийти на якісно новий рівень розвитку.

Наступним етапом удосконалення системи оптимізації витрат виробництва продукції рослинництва на підприємстві в розрізі її реалізації може стати формування на підприємстві тендерної платформи реалізації.

Перевагою даної електронної платформи є легка інтеграції із електронними система електронного документообігу, зокрема процесами ведення бухгалтерського обліку між різними системами.

Сьогодні є дуже актуальним ведення бухгалтерського обліку в контексті фінансово-господарської діяльності саме при використанні електронних систем. Через це констатуємо, що електронна система закупок «Е – TENDER» легко та просто інтегрується з різними системами електронного ведення фінансової та господарської діяльності окремо взятого господарства. Вважаємо, що запровадження представлених напрямів удосконалення процесу формування витрат на виробництво продукції рослинництва допоможе господарству відповідати сучасним тенденціям ринку та вітчизняної економіки загалом.

Література:

1. Бондаренко Н. М, Різченко. Особливості обліку витрат і виходу продукції рослинництва. Економіка і держава, науково-практичний журнал, № 11, 2019 рік., С. 76-82.

2. Павелко О. В. «Витрати» в бухгалтерському обліку: ретроспективне дослідження сутності поняття / О. В. Павелко // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування : зб. наук. пр., ч. 2. – 2018. – № 4. – С. 363–370.

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ТА ФОРМИ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ

Міньковська А.В., к.е.н, доцент

Мирончук М.В., МгОП-1-23

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Правильно побудований фінансовий облік, а саме відображення та документування в бухгалтерському обліку розрахунків з замовниками та покупцями є запорукою якісної діяльності підприємства. Поширеним являється ототожнення розрахунків з замовниками покупцями та із виплатою заборгованості, що відповідає розрахунки до здійснення платежу, зменшує відображення розрахунків з замовниками та покупцями до відображення погашення та нарахування дебіторської заборгованості та зумовлює помилки в даних фінансового обліку про стан розрахунків з замовниками та покупцями на підприємстві.

Ймовірність виходу вітчизняних сільськогосподарських підприємств на вищий рівень господарювання прямо залежить від прозорості та точності результатів фінансової звітності, на основі яких потенційний інвестор буде приймати рішення стосовно доцільності та об'ємів інвестування, а також здійснювати контроль за його цільовим використанням.

Під час своєї господарсько-виробничої діяльності в підприємствах виникають платіжні взаємовідносини із іншими підприємствами, і фізичними особами. Такі розрахунки впливають на формування основних і оборотних засобів, реалізацію виробленої продукції та надання послуг, з розрахунками з фінансовими органами і органами соціального забезпечення. Виникнення таких взаєморозрахунків між підприємствами передбачене встановлення серед них відповідних прав та обов'язків. Все вищенаведене підтверджує актуальність роботи.

Професор Венгерук Н.П. говорить, що «розрахунки виступають важливим інструментом регулювання економічних відносин між суб'єктами господарської діяльності, а також невід'ємним і необхідним елементом процесу розширеного відтворення, формування, розподілу (перерозподілу) суспільного продукту» [1].

В своїй роботі Гудзь О.Є. наголошує «трактування поняття розрахунки залежить від галузі права, зокрема з точки зору цивільного права, основою розрахунків виступає договір та волевиявлення сторін у цих відносинах, натомість фінансово-правовий аспект розрахунків полягає у широкому організаційно-правовому підході зі сторони позицій держави, а також уповноваженого на регулювання цих відносин Національного банку України. Тобто договір виступає важливою, але все-таки лише однією зі складових частин, елементом економічних, господарських відносин обміну і грошового обігу, формою реалізації якого у господарських відносинах є розрахунки» [2].

Власюк Г.В. показує різні підходи до розуміння поняття «розрахунки», що свідчить про його неоднозначність: «1) будь-який спосіб припинення зобов'язань (як грошових, так і негрошових) між сторонами, в тому числі виконання зобов'язання в натурі та зарахування однорідних зустрічних (послідовних) вимог (широке значення терміну розрахунки); 2) грошові зобов'язання (обов'язки) сторін, платежі (вужке значення терміну розрахунки), що нерідко обмежується сферою безготівкових розрахунків, які здійснюються суб'єктами господарювання через фінансово-кредитні установи» [3].

Правові відносини не пов'язані з розрахунками як обов'язком платіжним, але показують правову природу економічно-правового регулювання – нормами, що справляють ці відносини, здійснено правила поведінки щодо грошових коштів. В інших випадках, а саме, платежі при купівлі-продажу валюти, розрахунки між собою пов'язані з обов'язком сплати, але з'являються не із обов'язку, а із волі платника.

Як відмічає Колотуха С. «в будь-якому випадку розрахунки знаходяться в межах правового поля, визначеного державою, а свої норми права держава встановлює, виходячи не лише із міркувань необхідності врегулювання цивільно-правових відносин, але і з податкових та інших інтересів держави».

Дана суспільна потреба викликає необхідність установлення деяких обмежень, пільг або ж особливих режимів розрахунків, котрі представляють собою виключення з загального режиму розрахунків в країні. При цьому головним завданням виступає створення деякого середовища, режиму, в межах якого відбуваються цивільно-правові відносини, їх учасники в договірному порядку не вирішують великої кількості питань, а лише приймають дане середовище таким яким воно є, і не може змінюватись. За природними характеристиками таким середовищем вистають публічні вимоги, умови, принципи котрі є загальнообов'язковими, в їх межах допустимим є своєрідне волевиявлення учасників розрахункових відносин. Іншими словами кажучи, одним із головних критеріїв розподілу цивільно та фінансово-правового регулювання вистає наступне: всі відносини договірного типу, в котрих можливим є добровільне волевиявлення учасників, інший тип відносини, який для них встановлений в обов'язковому порядку, характеризується як фінансово-правовий.

На думку Г.Є. Павлової та О.В Чернецької «термін розрахункові правовідносини переводить поняття розрахунки із широкої соціально-економічної категорії у конкретно-правову та деталізує складові елементи досліджуваного поняття, зокрема коло учасників, їх права і обов'язки, розкрити предмет відносин. Предмет розрахункових правовідносин відрізняється від предмету розрахунків, і, якщо розрахунки мають на меті досягнення виконання зобов'язань, то предмет розрахунків для кожного з учасників існує окремо: для боржника (платника) сплатити зобов'язання, для кредитора – отримати кошти в належному розмірі своєчасно, а для банку – забезпечити переказ грошових коштів. Відповідно розрахунки здійснюються між сторонами, а розрахункові відносини – між усіма їх учасниками (в т.ч. банками)» [4].

В ході виконання господарських зобов'язань розрахунки вистають як частина господарського договору, проте набуває переважно самостійного значення, переміщуючись в середовище грошових відносин та здійснюються тільки у формі, встановленій законодавством. Досліджуючи дане питання, Полторак А.С. наголошує на «відособленій процедурі грошового характеру розрахункових операцій і виокремлює з поміж існуючих товарно-грошових зобов'язань». Таку ж думку підтримує Сук Л., та вважає «за необхідне досліджувати сутність поняття «розрахунки» у контексті механізму грошового руху, котрий незалежний від сутності економічних завдань, котрі притаманні платежу».

В бухгалтерському обліку операції розрахункові вистають об'єктом обліку, в першу чергу, у вигляді динамічного процесу (здійснення платежу до, одночасно або ж після отримання робіт, товарів та послуг), потім, у вигляді статичного стану, безпосередньо борги серед суб'єктів розрахунків. Так як обчислення містять у собі в той же час двостороннє переміщення і валютні гроші, та продуктів (праць і послуг), у погодженні паперів присутність проведеної обчислених дій поділяються в 2 подібні адже елементи: економічні та товарні-обчислення.

Заборгованість як зазначається в ПСБО 11 «Зобов'язання» «є однією з важливих видів оборотних активів підприємства. У той же час надмірний обсяг,

порушення термінів її погашення чи неможливість погашення взагалі є досить негативними ознаками стану фінансів підприємства. Заборгованість, формуючись в результаті проведення розрахункових операцій, так чи інакше, пов'язана з рухом грошових коштів. Грошові кошти або рух грошових потоків є одним з найважливіших і перспективних елементів планування і управління діяльністю підприємства. Для їх ефективності необхідним є визначення взаємозв'язків і взаємозалежності й між структурними компонентами як оборотних коштів, так і джерел їхнього формування. Встановлення і виявлення таких взаємозв'язків та взаємозалежності й неможливо без проведення класифікації об'єктів, у даному випадку класифікації заборгованості».

Будь-яке підприємство, за Грейем С. Дж, «створюється на основі взаємовідносин, які утворюються шляхом укладання зобов'язань. Взаємовідносини як внутрішні, так і зовнішні передбачають, передусім, певний набір рішень». З цього випливає, що за кожним рішенням, яке приймає керівництво або персонал підприємства, виникають ті чи інші зобов'язання. Однак, не вся сукупність зобов'язань підприємства стає ними з фінансової точки зору, тобто «передбачає обмін ресурсами, що мають грошовий вимір». Для цього зобов'язання повинно бути локалізовано у часі, тобто повинні бути момент початку дії зобов'язання і період часу, на протязі якого воно діє; а також «юридично обґрунтовано».

Основним завданням здійснення розрахунків для покупців виступає найбільше прискорення моменту передачі товарів, робіт, послуг, з однієї сторони, та коштів, з іншої; для постачальників – найбільш можливий розрив в часі серед моментом одержання робіт, товарів, послуг і оплатою грошових коштів за них; для банків – здійснення розрахунків в формах, які мають на меті надавання певних додаткових послуг, а отже примножують додатковий прибуток банку; для третіх осіб – зменшення кількості неплатоспроможних клієнтів із паралельним збільшенням кількості договорів, які укладаються. Отже, головна мета системи розрахунків полягає у виконанні зобов'язань учасників розрахунків за допомогою вибору найбільш раціонального для всіх суб'єктів інтервалу часу між моментом передачі робіт, товарів, послуг та грошових засобів із забезпеченням обіцяного рівня надійності.

Література:

1. Венгерук Н.П., Лихно О.В. Облікове забезпечення управління розрахунками з дебіторами. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2019. №8. С.30-33.
2. Гудзь О.Є. Дебіторська та кредиторська заборгованість в комплексі управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств. *Облік і фінанси АПК*. 2022 . №1-2. С.65-70.
3. Власюк Г.В. Проблеми класифікації та оцінки дебіторської заборгованості, шляхи їх вирішення. *Держава та регіони*. 2021. №6. С.131-135.
4. Павлова Г.Є., Чернецька О.В. Фінансовий облік активів підприємства: навчальний посібник. Донецьк: Юго-Восток, 2012.393 с.

ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ, ЯК СКЛАДОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Одношевна О.О., к.е.н, доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Система контролю — це процес або механізм, який забезпечує моніторинг та управління діяльністю, процесами або поведінкою з метою досягнення бажаних результатів або цілей. В сутності системи контролю можуть бути такі основні компоненти, як визначення цілей, визначення стандартів, моніторинг, аналіз та порівняння, використання коригувальних дій, підготовка контрольної звітності, а також додержання тенденції до постійного вдосконалення.

Загалом, процедура організації системи контролю доволі розгалужене поняття, яке включає в себе безліч принципів, підходів та процедур, які забезпечують налагодження управління бізнесом, як окремо взятого господарства на мікрорівні, а також держави в цілому на макрорівні.

Доречно підкреслити, що діяльність жодного господарюючого суб'єкта жодним чином не обходиться без вжиття контрольних заходів, оскільки, навіть, мінімальна діяльність без додатково найнятих працівників не обходиться без контрольних заходів зі сторони керівництва та держави в цілому.

Сутність системи контролю найкращим чином розкривається через його цілі, які виступають базисом для функціонування системи контролю (рис.1).

Рис. 1. Згрупований цільовий масив системи контролю

Провівши ґрунтовну оцінку фінансово-господарської діяльності бази вітчизняних підприємств, доречно підкреслити, що вони здійснюють свою діяльність повністю спираючись на чинну нормативно-правову базу. Також відмітимо, що господарства мають достатній потенціал активів, який дає можливість для подальшого стратегічного розвитку. Спираючись на це,

пропонуємо до впровадження систему внутрішнього аудиту. рекомендована структура внутрішнього аудиту представлена на рисунку 2.

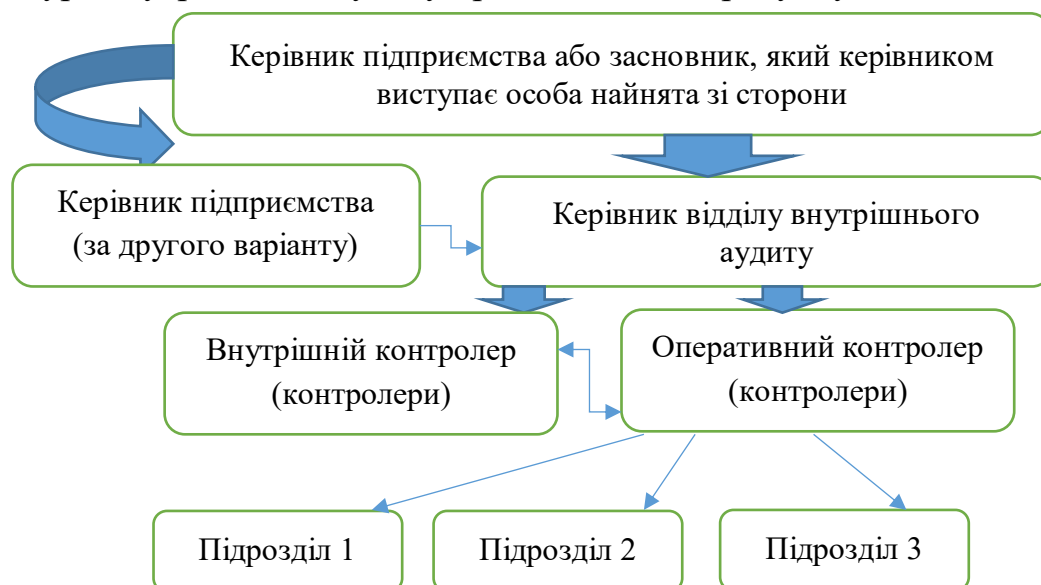

Рис. 2. Розроблена схема впровадження системи внутрішнього аудиту у ТОВ «Славутич»

Спираючись на базис дослідження для вдосконалення процесу організації системи контролю в господарстві пропонуємо такі напрямки:

1. Здійснити автоматизацію процесів через запровадження автоматизованих систем збору даних, наприклад, датчиків для моніторингу кліматичних умов, рівня вологи, поживних речовин, та стану тварин або рослин.

2. Впровадити систему відстеження ресурсів через використання сучасних систем відстеження для моніторингу використання ресурсів, таких як вода, добрива, корм, щоб оптимізувати їх споживання та зменшити витрати.

3. Систематично здійснювати аналітику даних через використання програмного забезпечення для аналізу зібраних даних і надання інсайтів для прийняття кращих рішень щодо управління господарством.

Вважаємо, що ряд запропонованих рекомендацій дозволить господарствам налагодити організацію своєї системи контролю при цьому провівши оптимізацію фінансово-господарської діяльності.

Література:

1. Гедз М.Й. Методологічні та організаційні основи управлінського контролю на підприємстві. Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. 2015. № 3. С. 80–85. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvhastat_2015_3_13

2. Євтушевська О.А. Особливості організації контролю та управлінського обліку на підприємствах водного транспорту. Зовнішня торгівля. Економіка. Фінанси. Право. Випуск № 4 (75). 2014р. С. 129-136.

ОБЛІК РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

*Петрова Д., здобувачка гр. МгОП-1-23
Науковий керівник: Губарик О.М., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

У сучасному світі, де глобалізація вже стала стандартом, питання обліку руху грошових коштів стає надзвичайно важливим для компаній та організацій. Зокрема, використання Міжнародних стандартів обліку (МСО) є ключовим елементом в ефективному управлінні фінансами. Однак існують проблеми, пов'язані з впровадженням та використанням МСО у процесі обліку руху грошових коштів, які можуть стати перешкодою для компаній у досягненні їхніх фінансових цілей та забезпеченні фінансової стабільності. Одна з основних проблем полягає в складності та об'ємі інформації, що необхідна для відповідності МСО.

Основною метою цього дослідження є розгляд проблем, переваг та викликів, пов'язаних з обліком руху грошових коштів за Міжнародними стандартами обліку (МСО), а також визначення шляхів оптимізації цього процесу для підприємств та організацій.

У бухгалтерському обліку грошові кошти є важливим елементом господарських засобів, який включає готівку, кошти на рахунках в банку та депозити. Облік цих коштів є ключовим для ефективного функціонування підприємства, оскільки базується на операціях з придбання, виробництва та продажу товарів і послуг. Бухгалтерський облік грошових коштів включає в себе процеси документального оформлення руху готівки та рахунків у банку, а також відображення цієї інформації у фінансовій звітності згідно з вимогами стандартів [2]. Однак, дослідження показують, що у підприємств постійно виникають проблеми з обліком та рухом грошових коштів.

До основних проблем можна додати: складність впровадження, витрати та нестабільність регуляторного середовища. Зміни в Міжнародних стандартах обліку можуть стати викликом для компаній, оскільки вони повинні постійно оновлювати свої системи та процедури, щоб відповідати новим вимогам [3].

Впровадження Міжнародних стандартів обліку може вимагати значних фінансових витрат на навчання персоналу, аудиторські перевірки та впровадження нових програмних засобів. Також досить часто можуть зустрічатися виклики, такі як: пристосування до змін, зміни в організаційній культурі та необхідність дотримання умов. Наприклад, якщо вводиться новий стандарт щодо вимірювання інвестиційних фондів, компанія повинна внести зміни у свої процедури обліку та програмне забезпечення для правильного відображення цих активів у фінансовій звітності [1]. Також яскравим прикладом викликів є інтеграція Міжнародних стандартів обліку, яка може потребувати навчання персоналу з нових методів обліку та використання програмного забезпечення для підтримки цих стандартів. Це може включати проведення тренінгів, семінарів та інших навчальних заходів.

Для вирішення цих проблем та викликів можна застосувати деякі шляхи оптимізації, такі як: використання програмного забезпечення, навчання персоналу, аудит та перевірка [4]. Використання спеціалізованого програмного забезпечення може спростити процес впровадження та допомогти підприємствам забезпечити відповідність стандартам. Проведення аудиту та перевірок може допомогти підприємствам виявити та вирішити будь-які недоліки в їх облікових процедурах та системах перед впровадженням Міжнародних стандартів обліку[4].

Отже, у бухгалтерському обліку грошові кошти відіграють ключову роль, оскільки вони є важливою складовою частиною господарських засобів підприємства. Облік грошових коштів має вирішальне значення для ефективного функціонування підприємства і базується на операціях з придбання, виробництва та продажу товарів і послуг. Однак існують деякі проблеми, щоб вирішити їх, компаніям слід активно пристосовуватися до змін, навчати персонал, використовувати програмне забезпечення та проводити аудит та перевірки. Такі заходи допоможуть оптимізувати процес обліку грошових коштів та підвищити ефективність управління фінансами підприємства.

Література:

1. Білецька К.М. Удосконалення організації обліку грошових коштів підприємства. Науковий огляд. 2014. № 2. URL: <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/viewFile/154/226>
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 73. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
3. Несходовський І.С. Облік грошових коштів та контроль їх виконання в підприємствах торгівлі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». К., 2009. – 20 с.
4. Совівський В.Є., Кулик Ю.М. Удосконалення обліку грошових коштів. Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки. 2017. С. 204-205. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/13863>.

СХЕМА ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА І ПОВ'ЯЗАНИХ З НИМИ ВИТРАТ

*Пильгун О., здобувач групи М2ОПз-1-23
Науковий керівник: Одношєвна О.О., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Реалії сьогодення спонукають керівників підприємств до рішучих та своєчасних дій стосовно ведення своєї фінансово-господарської діяльності. Так елементом страхівки від кризових станів, в яких може опинитись будь-яке підприємство є детальний аналіз та ретельна економічна діагностика фінансового стану. З огляду на вище викладене, було розкрито основні

передумови, види та способи проведення аналітичних операцій через розроблені аналітичні механізми. Також проведено дослідження можливих кризових станів та виявлено, який вплив матиме економічна діагностика на оптимізацію діяльності через запропонованих алгоритм дій. Поряд з цим, було запропоновано схематичний підхід, щодо проведення економічної діагностики активів підприємства і пов'язаних з ними витрат.

Сучасне ведення фінансово-господарської діяльності вимагає від вітчизняних підприємців бути завжди в тонусі та слідкувати за коливаннями змін ситуації на ринку того чи іншого виду продукції (послуги). Вагомим помічником при цьому може стати своєчасна економічна діагностика та аналіз активів і витрат діяльності господарства.

Оскільки активи підприємства виступають головним джерелом здійснення операційної діяльності, яка включає виробництво та реалізацію продукції, товарів, послуг, а також основний масив витрат пов'язаний з цим, то процедура їх оптимізації є ключовим завданням економічної діагностики. Так зазначимо, що процес своєчасного та якісного здійснення аналізу активів підприємства і пов'язаних з ними витрат виступає актуальною проблематикою і потребує подальшого розгляду та вирішення.

При оцінці якісного впливу аналізу та економічної діагностики на результати діяльності окремо взятого підприємства доречно розібратись із термінологією цієї проблематики.

Активи підприємства – це основний масив основних засобів, запасів, грошових коштів та дебіторської заборгованості, який є ключовим аспектом, засобом функціонування та джерелом його прибутку.

Тематика статті передбачає розкриття інформації стосовно виникнення витрат при русі активів, тому вважаємо за доцільне розкрити суть цього поняття.

Витрати пов'язані з обслуговуванням активів – це сукупність витрачених коштів на закупівлю, виробництво та реалізації продукції (надання послуг), зокрема загальновиробничі, адміністративні, а також витрати на збут.

Економічна діагностика активів підприємства – являє собою усестороннє дослідження показників фінансової звітності підприємства через дослідження результатів його діяльності, пошуку можливих «слабких місць», виявлення причин їх виникнення та розробці рекомендації щодо усунення та підвищення ефективності роботи господарства в майбутньому.

На думку вітчизняних науковців: «Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах звичайної (передбачуваної) діяльності традиційно здійснюється шляхом аналізу:

- структури майна;
- динаміки зміни активів та джерел їх формування;
- показників ліквідності;
- показників фінансового стану;
- показників ділової активності;
- показників рентабельності [2-3].

Представлений на рисунку 1 алгоритм аналітичного забезпечення активів дає можливість покроково провести економічну діагностику руху активів, виявити їх резерви, надлишки чи недостачі, а також спрогнозувати план дій на майбутнє.

Аналіз та економічна діагностика підприємства неможлива без розрахунку коефіцієнту фінансової стійкості господарства, який служить основним маркером стосовно рівня автономності, платоспроможності, ліквідності та рентабельності підприємства.

$$\text{Коефіцієнт фінансової стійкості} = (\text{Власний капітал} + \text{Довгострокові зобов'язання}) / \text{Суму пасивів}$$

Процес оптимізації наявності та руху активів та витрат підприємства є однією із головних складових його успішного функціонування. Складність сучасних умов господарювання зумовлює необхідність та спонукає до розробки дієвих механізмів оптимізації витрат. Проте зазначимо, що перед тим слід провести ретельний аналіз ситуації з активами та пов'язаними з ними витратами. За для зручності сприйняття, пропонуємо аналітичні елементи представити у вигляді згрупованого алгоритму.

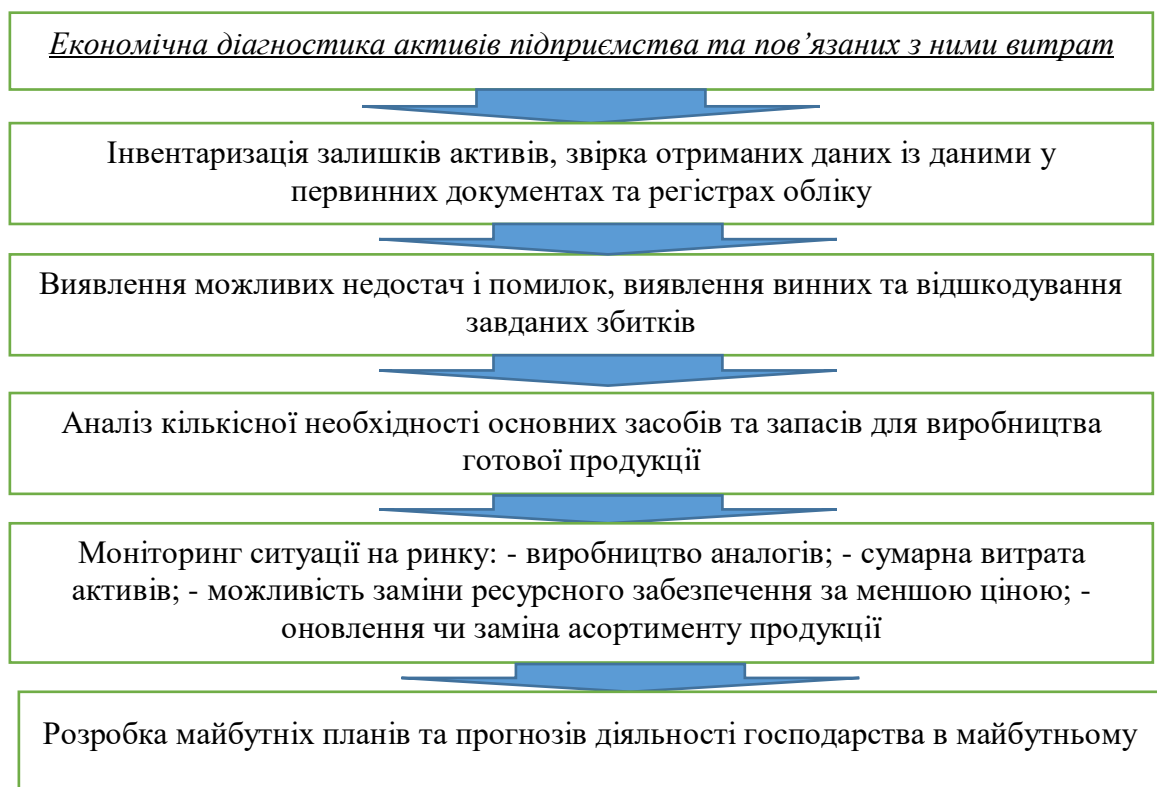

Рис. 1. Схема економічної діагностики активів підприємства і пов'язаних з ними витрат

Підсумовуючи вище викладений матеріал, зазначимо, що аналіз та економічна діагностика активів підприємства та пов'язаних з ними витрат є ключовим фактором успішного функціонування кожного підприємства, адже саме активи та їх оптимальне і грамотне використання дозволить максимізувати прибутковість господарства та підвищити його економічну ефективність. За для

цього нами були представлені схема та алгоритм, що можуть бути використані як покрокова інструкція для аналізу.

Література:

1. АСС. Ведення бізнесу під час війни в Україні. 2022. URL: <https://chamber.ua/ua/news/rezultaty-ostannoho-opytuvannia-palaty-87-kompaniy-chleniv-hotovi-aktyvno-doluchatysia-do-vidbudovy-ekonomiky-ukrainy-pisliaviyunu>
2. Готра В. В., Ріпич В. В., Дячок А. В. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення. Економіка і суспільство. 2017. № 8. С. 219–223. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/8_ukr/38.pdf
3. Костенко Ю.О., Короленко О.Б., Гузь М.М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану // Економіка та суспільство, № 43, 2022р.

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

*Романюк Д.П., здобувач другого (магістерського) рівня освіти
Науковий керівник: Цімошинська О.В., к.е.н., доцент,
заступник завідувача кафедри обліку і оподаткування
ПрАТ «ВНЗ Міжрегіональна Академія управління персоналом»*

Проблеми обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів можуть значно ускладнити фінансову та управлінську діяльність компанії. Ці недоліки викликають серйозні труднощі під час інвентаризації та ведення бухгалтерського обліку, що може призвести до втрат та недостач.

Для вирішення цих проблем слід вжити кілька заходів:

1. *Оновлення процесів інвентаризації:* Необхідно переглянути та вдосконалити процедури інвентаризації для забезпечення точності та повноти обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів.
2. *Стандартизація класифікації матеріалів:* Важливо розробити чіткі і однозначні правила класифікації матеріалів для уникнення розбіжностей та помилок в обліку.
3. *Автоматизація бухгалтерського обліку:* Впровадження спеціалізованого програмного забезпечення для бухгалтерського обліку може значно полегшити процес ведення обліку і зменшити ймовірність помилок.
4. *Навчання персоналу:* Регулярне навчання працівників, відповідальних за облік матеріалів, щодо правильних методів та процедур обліку допоможе уникнути помилок та недоліків.
5. *Перевірка та аудит процесів:* Проведення аудиту бухгалтерського обліку та інвентаризації допоможе виявити та усунути існуючі недоліки та помилки.

Впровадження цих заходів допоможе покращити облік малоцінних та швидкозношуваних предметів і забезпечить більш точну та ефективну роботу

бухгалтерського відділу компанії.

Для ефективного обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів необхідно мати належні засоби вимірювання, зберігання і видачі товарів, а також правильно організовану систему обліку. Основні аспекти цього процесу включають:

1. Вагові та вимірювальні прилади;
2. Система зберігання;
3. Правильне приймання, зберігання і видача;
4. Облікова інформація;
5. Посилання на змінний виробничий звіт.

Загальною метою цих заходів є забезпечення точного і ефективного обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів, що сприятиме оптимізації виробничих процесів та зниженню витрат [2].

Побудова оптимальної інформаційної системи для первинного обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів є ключовою метою для забезпечення ефективного управління запасами і прийняття оптимальних управлінських рішень. Галузево-технологічні характеристики та їх вплив на розвиток первинного обліку запасів включають наступні аспекти:

1. *Автоматизація процесів:* Використання сучасних технологій та програмного забезпечення для автоматизації обліку та контролю за малоцінними швидкозношуваними товарами.

2. *Використання штрихкодів і RFID-технологій:* Впровадження систем штрихкодування або RFID-технологій дозволяє точно ідентифікувати товари, вести їх облік та відслідковувати рух в реальному часі.

3. *Інтеграція з іншими системами:* Забезпечення взаємодії системи обліку запасів з іншими підрозділами організації, такими як виробництво, закупівлі, продажі та бухгалтерія.

4. *Аналіз даних та прогнозування:* Використання аналітичних інструментів для аналізу даних про запаси, їх рух та споживання.

5. *Безпека даних:* Забезпечення захисту конфіденційної інформації про запаси від несанкціонованого доступу та збереження інформаційної цілісності.

Розвиток первинного обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів залежить від галузевих особливостей підприємства, технологічних можливостей та стратегічних цілей управління запасами. Інтеграція сучасних технологій та застосування оптимальних методів управління дозволять покращити ефективність і результативність процесів управління запасами.

Для мінімізації документообігу у сфері обліку виробничих запасів і покращення ефективності процесів рекомендую наступні кроки:

1. *Розробка і впровадження нових форм і документів:*
 - Провести аналіз існуючих форм і документів, виявити можливість їх спрощення та оптимізації.
 - Розробити нові форми первинних документів, які б ураховували всі необхідні облікові ознаки, але були б більш зручними та компактними.
2. *Визначення стандартів оформлення документів:*
 - Встановити стандарти оформлення документів для одностайного

представлення інформації та уніфікації процесів обліку.

- Забезпечити чітке визначення первинних облікових ознак для всіх документів, що стосуються передачі сировини та матеріалів.

3. *Регулярне оновлення документації:*

- Проводити регулярне оновлення форм та документів з урахуванням змін у виробничих процесах, вимогах законодавства та стандартів обліку.

- Забезпечити систематичний аналіз та оновлення практичних рекомендацій для забезпечення актуальності документації.

4. *Впровадження електронного документообігу:*

- Перейти на електронний облік та обмін документами, що дозволить автоматизувати процеси, зменшити час на їх обробку та збереже друковану документацію.

- Використовувати спеціалізовані програмні засоби для обліку виробничих запасів та автоматизації обміну даними.

5. *Навчання персоналу:*

- Провести навчання працівників щодо правильного оформлення документів та використання нових форм і систем.

- Забезпечити постійну підтримку персоналу з питань ведення обліку виробничих запасів та впровадження нових процедур.

Мінімізація документообігу та оптимізація процесів обліку виробничих запасів сприятиме підвищенню продуктивності та ефективності виробничої діяльності підприємства.

Хоча перехід на нове програмне забезпечення може бути викликом з точки зору перенавчання персоналу та впровадження нових процесів, багато компаній в Україні все ж вирішуються на цей крок у зусиллях покращити ефективність та забезпечити стабільність свого бізнесу[2].

Впровадження альтернативної програми MASTER у підприємствах може мати декілька переваг:

1. *Адаптація до українського ринку:* Рішення MASTER, як український розробник, може бути спеціально адаптоване до потреб та особливостей українського аграрного сектору.

2. *Підтримка вітчизняного ринку:* Вибір українського програмного забезпечення сприятиме розвитку місцевої ІТ-галузі та забезпечить підтримку вітчизняних розробників.

3. *Генерація звітності та адміністрування:* MASTER може надати підприємству зручні та функціональні інструменти для генерації звітності та управління інформаційною базою

4. *Відповідність вимогам та стандартам:* MASTER може бути адаптований до поточних вимог і стандартів українського законодавства та бухгалтерської практики.

5. *Підтримка та навчання:* Якщо розробник забезпечує якісну підтримку та навчання персоналу, перехід на нову програму може бути менш складним і більш ефективним для підприємства.

Загалом, впровадження українського програмного забезпечення MASTER може стати важливим кроком для підприємств у покращенні управління та

оптимізації бізнес-процесів в аграрному секторі.

Це важливий аспект, який підкреслює надійність та досвід українського розробника IT-Enterprise. З їхнім досвідом у впровадженні IT-рішень для автоматизації бізнес-процесів на підприємствах різних напрямів діяльності, можна очікувати, що їхня програмна платформа MASTER та програмні продукти MASTER будуть відповідати вимогам сучасного ринку та матимуть високу якість.

Надійність та ефективність виробленої компанією IT-Enterprise продукції підтверджується їхнім значним досвідом у розробці та впровадженні найскладніших ERP-систем. Цей досвід дозволить їм створити програмне забезпечення, яке відповідає вимогам підприємств різних галузей та забезпечить ефективну автоматизацію бізнес-процесів.

Такий довгий термін успішної діяльності IT-Enterprise свідчить про їхню здатність адаптуватися до змін у галузі інформаційних технологій, вдосконалювати свої продукти та забезпечувати задоволення потреб клієнтів. Такий досвід є гарантією того, що програмна платформа MASTER і програмні продукти MASTER будуть надійними та відповідатимуть високим стандартам якості.

Тому важливо мати достатню кількість вагових та вимірювальних приладів, вагової тари тощо для забезпечення збереження малоцінних та швидкозношуваних предметів, а також правильного приймання, зберігання та видачі цінних товарів. Облікова документація повинна містити інформацію про зниження собівартості товарів, раціональне використання непридатних або швидкозношуваних товарів, зниження норм споживання, забезпечення достатнього місця для зберігання запасів. Важливу роль в обліку запасів відіграє також програмне забезпечення, яке дозволяє автоматизувати та оптимізувати процеси обліку та звітності. Тому пропонується запровадити альтернативне програмне забезпечення MASTER - українська компанія-розробник, рішення якої спеціально адаптовані до українського ринку з урахуванням останніх вимог та стандартів. спеціально адаптовані до них.

Згідно з вищевикладеним, важливо мати належне обладнання та програмне забезпечення для ефективного обліку та управління запасами. Перехід на альтернативне програмне забезпечення, таке як MASTER, може допомогти у вирішенні цих завдань. Ось деякі переваги цього рішення:

1. *Адаптація до українського ринку:* Програмне забезпечення MASTER спеціально адаптоване до потреб українських підприємств, що дозволяє ефективно враховувати особливості українського бізнес-середовища та відповідати останнім вимогам і стандартам.

2. *Оптимізація процесів:* MASTER дозволяє автоматизувати облік та звітність з запасів, що спрощує процеси управління та робить їх більш ефективними.

3. *Точність інформації:* Завдяки програмному забезпеченню MASTER можна забезпечити високий рівень точності в обліку запасів, уникнути помилок та непорозумінь у фінансовій звітності.

4. *Швидкість і ефективність:* Платформа MASTER дозволяє швидко

обробляти дані та генерувати звіти, що полегшує прийняття рішень та планування.

5. *Підтримка вітчизняного ринку:* Використання українського програмного забезпечення сприяє розвитку місцевої ІТ-галузі та підтримці вітчизняного ринку.

Загалом, впровадження програмного забезпечення MASTER може покращити управління запасами та забезпечити підприємству надійність, ефективність та точність в обліку інвентаризації.

Література:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 (МСБО 2). Запаси. IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text

2. Пилявець В.М., Балазюк О.Ю., Сисоєва І.М. Актуальні питання нормативно-правового регулювання обліку та оподаткування МПП на вітчизняних підприємствах. Інтелект XXI. 2019. № 1. С. 56-61.

БЮДЖЕТНИЙ РЕГЛАМЕНТ ЯК ОСНОВА ПОБУДОВИ УПРАВЛІНСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ ПРО ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТІВ

*Саванчук Т.М., к.е.н., доцент
Скляр Я.В., здобувачка групи МгОПз-1-23
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Процес управління підприємством передбачає наявність інформаційної підтримки прийняття управлінських рішень. Представлення інформації для розгляду керівництва здійснюється через систему управлінської звітності, яка складається за різними напрямками аналітичної роботи. Одним із таких напрямків є аналіз виконання бюджетів підприємства та складання Звітів про виконання бюджетів.

Формуванню такої звітності передують складання операційних та інших бюджетів підприємства та формування бюджетного регламенту. Він включає опис бізнес-процесів підприємства, визначення центрів відповідальності та формування довідників. Особлива увага приділяється довіднику витрат підприємства з поділом їх за функціональними ознаками (комерційні витрати, адміністративні витрати, інші витрати тощо).

Необхідно врахувати, що процес формування операційних бюджетів підприємства розпочинається з бюджету продаж та формування виробничої програми підприємства (для виробничих підприємств). Виділення зазначеного бюджету як основного пов'язано з тим, що основною стратегічною ціллю підприємства, як правило, виступає досягнення визначеного рівня продажів, і відповідно, від нього надалі залежатимуть бюджет придбання, витрат тощо.

На основі бюджету продажу формується бюджет виробництва, закупівель товарно-матеріальних цінностей і всі бюджети витрат, що дозволяє в кінцевому підсумку отримати бюджетний Звіт про прибутки.

Покроковий план формування операційних бюджетів передбачає:

1. Формування плану продажів та виручки від реалізації, на основі яких складається бюджет продажів, який направляється в відділ, що забезпечує придбання запасів.

2. З урахуванням бюджету продажів визначається кількість запасів, які необхідно придбати і формується бюджет придбання.

3. На основі зазначених бюджетів комерційна служба розраховує витрати на реалізацію і складає бюджет комерційних витрат.

4. Адміністративні служби формують бюджет адміністративних витрат.

5. Керівник підприємства разом з робочою групою визначає суми витрат на розвиток та підтримку діяльності підприємства, які узагальнюються або в окремому бюджеті управлінських витрат або в бюджеті інших витрат підприємства.

6. Відділ кадрів визначає штатний розпис працівників та фонд оплати праці та формує бюджет витрат на оплату праці, з урахуванням інших показників, що пов'язані з персоналом.

7. Бухгалтерія на основі бюджету продажів, закупівель та інших бюджетів розраховує бюджет податкових платежів.

8. Робоча група визначає потребу в ремонтах і обслуговуванні основних засобів та нематеріальних активів.

9. Фінансова служба враховуючи дані попередніх бюджетів, формує операційні бюджети пов'язані з рухом грошових коштів (дебіторської заборгованості тощо).

При формуванні бюджетів треба визначитися із методом формування бюджетів та підходом до бюджетування, який буде застосований на підприємстві.

В рамках розробки бюджетного регламенту визначаються з усіма звітними формами щодо роботи по бюджетуванню та з відповідальними за складання кожної форми, а також встановлюються строки підготовки бюджетів та строки і склад формування звітів про виконання бюджетів. При цьому крім операційних ті ж параметри визначають і для фінансових та інвестиційних бюджетів підприємства.

Контроль та оцінка результатів виконання бюджетів – це кінцевий процес системи бюджетування на підприємстві, оскільки при його виконанні враховуються показники планового бюджету, звітність про виконання бюджетів, результати відхилень.

При контролі та оцінці виконання бюджетів важливим є розуміння взаємозв'язку показників різних форм бюджетів та послідовність їх виконання.

Для того, щоб система показників виконання бюджету була ефективною необхідно врахувати такі критерії:

1. Вся система показників має бути зосереджена на конкретних цілях, що формуються для досягнення результатів діяльності підприємства.

2. Показники повинні комплексно поєднувати результати діяльності всіх служб та бути взаємопов'язаними між собою.

3. Система показників передбачає замкнутий цикл, враховуючи результати продажів, потребу в ресурсах в оперативному режимі, з формуванням аналізу відхилень план-факт.

4. Показники мають бути конкретні, вимірювальні, реалістичні та прив'язані до визначеного періоду.

5. На основі аналізу показників формується система мотивації персоналу.

Таким чином, функції контролю, аналізу та підготовки управлінської звітності про виконання бюджетів забезпечуються конкретним підрозділом підприємства. Оцінити виконання бюджетів дають можливість такі види аналізу: план-факт, вертикальний, горизонтальний та факторний. Їх комплексне застосування базується на порівнянні отриманих результатів з плановими показниками за звітний період, а також показниками за попередні періоди. В результаті формується аналітичний Звіт про виконання бюджету.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ: СИСТЕМНИЙ ПІДХІД

*Синиця Ю.С., к.е.н, доцент
Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні
Запорізького національного університету*

Ефективне управління бюджетною установою неможливе без своєчасної, повної та достовірної бухгалтерської інформації про її реальний стан, яку надає бюджетний облік. Діяльність бюджетних установ має свої особливості, які зумовлюють відповідну специфіку їх облікового забезпечення. Систему нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку бюджетних установ в Україні можна представити кількома рівнями, кожен з яких охоплює велику кількість документів.

1 рівень. Нормативно-правові акти вищої юридичної сили – Закони України, прийняті Верховною Радою України.

Бюджетний кодекс України визначає правові засади функціонування бюджетної системи України, її принципи, основи бюджетного процесу і міжбюджетних відносин та відповідальність за порушення бюджетного законодавства. Згідно статті 56 Бюджетного кодексу України, регулювання питань методології бухгалтерського обліку та звітності про виконання бюджетів здійснюється Міністерством фінансів України. Бухгалтерський облік усіх операцій щодо виконання Державного бюджету України здійснюють органи Казначейства України [1].

Загальні правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні, в тому числі і для бюджетних установ, визначено Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Так, зокрема облік розпорядників бюджетних коштів ґрунтується на принципах, що визначені статтею 4 цього Закону [2].

2 рівень. Постанови Кабінету Міністрів України, накази міністерств, зокрема Міністерства фінансів України – нормативно-правові акти органів виконавчої влади.

Оснoву такого нормативно-правового регулювання бюджетного обліку складають Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку державного сектору (НП(С)БОДС), що затверджені Міністерством фінансів України [3]. Нині запроваджено та є чинними 20 НП(С)БОДС, що узгоджені з відповідними Міжнародними стандартами в державному секторі (МСБОДС). Проте розпорядники бюджетних коштів за об'єктивних причин можуть застосовувати не всі діючі стандарти, їх перелік залежить від наявності у суб'єкта ведення бюджетного обліку певних об'єктів обліку. Варто відмітити, що п'ятнадцять стандартів (зокрема, 121-136) визначають порядок ведення бухгалтерського обліку, решта – п'ять стандартів регулюють питання складання фінансової звітності в державному секторі (101-105).

Основним нормативно-правовим актом, що регулює питання організації бухгалтерського обліку в бюджетній установі є Типове положення про бухгалтерську службу бюджетної установи, затверджене постановою Кабінету Міністрів України [4]. Відповідно до законодавства питання організації бухгалтерського обліку належать до компетенції керівника установи.

3 рівень. Нормативно-правові акти у вигляді інструкцій, порядків, положень, методичних рекомендацій Міністерства фінансів України та інших органів влади.

Деталізована інформація щодо застосування окремих НП(С)БОДС міститься у відповідних методичних рекомендаціях, прийнятих Міністерством фінансів України. Так, зокрема мова йде про Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору, Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів суб'єктів державного сектору, Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів суб'єктів державного сектору [5]. Крім того, Міністерством фінансів затверджено окремі Порядки складання типових форм, які встановлюють правила складання первинних документів, наприклад, з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору [6].

В свою чергу, методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про операції з грошовими коштами, розрахунками в національній валюті із дебіторами та кредиторами бюджетних установ визначені в Порядку бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ [7].

Процес складання облікових реєстрів бюджетними установами визначається окремим Порядком складання типових форм меморіальних ордерів та інших облікових реєстрів [8]. Заповнення фінансової звітності в державному секторі також регулюється відповідним Порядком, затвердженим Міністерством фінансів України [9].

Бюджетні установи для ведення бухгалтерського обліку використовують окремий План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, відповідно до якого розроблено Порядок застосування Плану рахунків [10].

Відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами на рахунках бухгалтерського обліку бюджетних установ міститься в відповідній Типовій кореспонденції субрахунків бухгалтерського обліку [11].

4 рівень. Рішення (накази, розпорядження) щодо організації бухгалтерського обліку в межах конкретної бюджетної установи.

Облікова політика бюджетної установи визначається розпорядчим документом – наказом (положенням) про облікову політику, у якому мають бути обрані окремі принципи, методи і процедури, яких повинна дотримуватись установа, якщо законодавством передбачено більше, ніж один варіант ведення обліку. При цьому одноваріантні методи оцінки та облікові процедури, передбачені НП(С)БОДС, є обов'язковими до застосування, тому включення їх до наказу про облікову політику недоцільне. Відсутність цього наказу є порушенням основного бухгалтерського закону, через невизначеність установою своєї облікової політики.

Таким чином, у зв'язку з специфічними функціями бюджетних установ для них розроблена особлива нормативно-правова база бухгалтерського обліку, яку можна представити у вигляді окремих ієрархічних рівнів, що чітко продемонстровано в роботі.

Література:

1. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. №2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 03.05.2024).

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 03.05.2024).

3. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0095-11#Text> (дата звернення: 03.05.2024).

4. Типове положення про бухгалтерську службу бюджетної установи : постанова Кабінету Міністрів України від 26.01.2011 р. № 59. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/59-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 03.05.2024).

5. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text> (дата звернення: 03.05.2024).

6. Порядок складання типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору : Наказ Міністерства фінансів України від 13.09.2016 р. № 818. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-16#Text> (дата звернення: 03.05.2024).

7. Порядок бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ : Наказ Міністерства фінансів України від 02.04.2014 р. № 372. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0426-14#Text> (дата звернення: 03.05.2024).

8. Порядок складання типових форм меморіальних ордерів та інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору : Наказ Міністерства фінансів України від 08.09.2017 р. № 755. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1416-17#Text> (дата звернення: 03.05.2024).

9. Порядок заповнення форм фінансової звітності в державному секторі : Наказ Міністерства фінансів України від 28.02.2017 р. № 307. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0384-17#Text> (дата звернення: 03.05.2024).

10. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.2013 р. № 1203. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14#Text> (дата звернення: 03.05.2024).

11. Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами : Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2015 р. № 1219. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-16#Text> (дата звернення: 03.05.2024).

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Скиба Г.І., к.е.н., доцент

*Навчально-науковий Інститут управління, економіки та бізнесу,
«ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»*

Бухгалтерський облік, як ключовий елемент управлінської діяльності, здавна визнавався як важлива складова ефективного функціонування будь-якої організації. Проте, його роль в системі правового регулювання іноді недооцінюється. Однак, насправді, бухгалтерський облік відіграє значну роль у формуванні і реалізації правових норм та стандартів.

Забезпечення дотримання правових вимог є важливою функцією бухгалтерського обліку, яка виходить за межі простого відстеження фінансових операцій [2]. Бухгалтерський облік є фундаментальним елементом в системі внутрішнього контролю організації та допомагає виконанню вимог не лише податкового та фінансового законодавства, а й інших аспектів правового середовища:

По-перше, бухгалтерський облік забезпечує відповідність фінансової звітності чинному законодавству. За допомогою правильно веденого обліку, організація може переконатися, що її фінансові звіти відповідають вимогам стандартів звітності та рекомендаціям регулюючих органів. Це дозволяє уникнути аудиторських зауважень та штрафів за порушення вимог звітності.

По-друге, бухгалтерський облік сприяє уникненню податкових ризиків та конфліктів з податковими органами. За допомогою обліку, організація може точно визначити свій податковий обов'язок і забезпечити його вчасне та правильне виконання. Це дозволяє уникнути податкових штрафів та санкцій за невідповідність податковому законодавству.

По-третє, бухгалтерський облік відіграє важливу роль у внутрішньому контролі за фінансовою діяльністю організації. Він дозволяє виявити можливі ризики та невідповідності, що можуть призвести до порушення правових норм. Шляхом систематичного аналізу фінансової інформації, бухгалтер може запобігти виникненню проблем та уникнути негативних наслідків для організації.

Отже, бухгалтерський облік виступає не лише як засіб фінансового відстеження, але й як ключовий компонент системи забезпечення дотримання правових вимог, що допомагає організаціям уникнути ризиків та забезпечити свою юридичну відповідальність.

Допомога у веденні доказової бази. Бухгалтерський облік не лише допомагає відстежувати фінансові операції, але і створює доказову базу, яка є ключовою в правових процедурах. Фінансові звіти, що складені відповідно до бухгалтерських стандартів, мають високу довірчість та можуть бути використані у судових та адміністративних процедурах.

Облік забезпечує об'єктивність фінансової звітності, що є критично важливим у правових спорах. Документально зафіксовані фінансові транзакції та їх правильне відображення в звітах дозволяють уникнути спірних ситуацій та непорозумінь між сторонами.

Бухгалтерська документація може слугувати доказом у судових процедурах. Фінансові звіти, банківські виписки, рахункові документи та інші облікові записи можуть бути представлені як докази в суді для підтвердження фінансових та бізнес-операцій.

Бухгалтерський облік сприяє вирішенню податкових суперечок та аудитів. Детальна облікова документація допомагає встановити правильність розрахунків податків та уникнути непорозумінь з податковими органами.

Таким чином, бухгалтерський облік є не лише інструментом фінансового контролю, але й важливим елементом правової системи, що забезпечує об'єктивне вирішення правових питань та сприяє підвищенню рівня довіри до фінансової звітності.

Моніторинг дотримання внутрішніх положень та контрольних механізмів. Бухгалтерський облік відіграє ключову роль у моніторингу дотримання внутрішніх положень та контрольних механізмів у підприємстві. Він допомагає в реалізації ефективного внутрішнього контролю та забезпечує належне ведення ділової документації.

Бухгалтерський облік забезпечує систематичний аналіз фінансових даних, що дозволяє виявляти можливі ризики та невідповідності. Аналіз облікових записів та фінансових звітів дозволяє ідентифікувати потенційні проблеми або недоліки в управлінні фінансами підприємства. Облік забезпечує вчасне реагування на виявлені ризики та невідповідності.

Шляхом моніторингу фінансових показників і виявлення порушень внутрішніх положень або контрольних механізмів бухгалтер може негайно вжити заходів для виправлення ситуації та запобігання подальшим проблемам [1].

Бухгалтерський облік виступає не лише як інструмент фінансового обліку, але й як важлива складова системи внутрішнього контролю підприємства. Його систематичний аналіз та моніторинг дозволяють підтримувати високий рівень дотримання внутрішніх положень та контрольних механізмів, що в свою чергу сприяє стабільності та ефективності діяльності підприємства.

Підтримка розвитку законодавства. Бухгалтерський облік відіграє значну роль у підтримці розвитку законодавства в галузі фінансів та оподаткування. Він може стати важливим інструментом для виявлення прогалин або неоднозначностей у чинному законодавстві, що потребують подальших правових змін або вдосконалення.

По-перше, бухгалтерський облік забезпечує систематичний аналіз фінансової звітності, що може виявити протиріччя або невирішені аспекти у законодавстві. Наприклад, аналіз практики застосування законодавчих норм може показати, що деякі положення не ефективні або мають небажані наслідки для підприємств. По-друге, результати бухгалтерського обліку можуть стати основою для рекомендацій зі змін у законодавстві. Якщо аналіз фінансових даних виявляє недоліки у чинному законодавстві, бухгалтер може внести пропозиції щодо вдосконалення або модернізації правових актів з метою усунення цих недоліків.

Бухгалтерський облік виступає не лише як інструмент фінансового обліку, але й як важлива складова системи підтримки розвитку законодавства. Його аналітичні можливості та результати дозволяють ідентифікувати потенційні проблеми у чинному законодавстві та сприяють удосконаленню правових актів з метою покращення умов для діяльності підприємств і підвищення їхньої конкурентоспроможності.

Отже, суспільна значимість бухгалтерського обліку полягає в його ролі як інструменту для забезпечення прозорості, контролю, ефективного управління та фінансової стійкості, що робить його об'єктом постійного правового регулювання з метою забезпечення справедливості та стабільності в економіці.

Література:

1. Volodymyr Metelytsya, Oleksandr Petruk, Viktoriia Rozheliuk, Inna Balla, Liubov Medvid. INSTITUTIONALIZATION OF THE ACCOUNTING PROFESSION: UKRAINIAN CASE. INDEPENDENT JOURNAL OF MANAGEMENT & PRODUCTION(IJM&P). v. 12, n. 3, Special Edition ISE, S&P -May 2021.

2. Ніколенко, І.Ю. Роль бухгалтерського обліку в системі управління підприємством / Ілона Юрїївна Ніколенко // Питання сучасної науки і права : матеріали XII Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищ. освіти (м. Суми, 23 квіт. 2021 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Сум. філ., Наук. т-во студ. Сум. філ. ХНУВС, Сум. осередок Ліги 2021. – С. 242-244.

ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ФРАНЦІЇ

Форий О., здобувач гр. ОП-1-21

Науковий керівник: Одношевна О.О. к.е.н, доцент

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

Французький бухгалтерський облік відрізняється високим рівнем регулювання з боку державних органів та чіткими вимогами щодо формату та змісту фінансової звітності. Це пояснюється історичними традиціями та особливостями економічної системи Франції. Наприклад, французький облік більше орієнтований на задоволення потреб державних органів та кредиторів, ніж на потреби інвесторів. Особлива увага приділяється консервативності, точності та відповідності нормативним вимогам. Ключовими рисами обліку є детальне нормативне регулювання, обов'язкове складання консолідованої звітності та розвинена система професійних бухгалтерських органів.

Нормативно-правова база бухгалтерського обліку у Франції складається з наступних ключових документів:

1. Кодекс комерції: Визначає вимоги щодо ведення бухгалтерського обліку для всіх комерційних організацій, включаючи деталізовані вимоги щодо ведення бухгалтерських книг, складання фінансової звітності та обов'язки бухгалтерів та керівників компаній.

2. Національний бухгалтерський кодекс: Розроблений Радою з бухгалтерського обліку при Міністерстві економіки Франції, цей кодекс встановлює принципи, методи та правила ведення бухгалтерського обліку. Він є обов'язковим для застосування всіма компаніями в країні.

3. Галузеві інструкції: Для окремих видів економічної діяльності існують спеціалізовані галузеві інструкції з бухгалтерського обліку. Ці документи враховують специфіку конкретної галузі та доповнюють загальні вимоги Кодексу комерції та Національного бухгалтерського кодексу. Наприклад, існують галузеві інструкції для банківського сектору, страхових компаній, сільського господарства тощо.

Бухгалтерський облік у компаніях має високий рівень державного регулювання через Національний план бухгалтерського обліку (PCG). Він ґрунтується на принципах послідовності, обережності, незалежності, повноти та правдивості. Структура бухгалтерських служб включає декілька відділів: бухгалтерію, фінансовий відділ, відділ аналізу та контролю. Головний бухгалтер відіграє ключову роль у забезпеченні якості обліку та своєчасного складання фінансової звітності, з обов'язками, чітко розмежованими та регламентованими.

Особлива увага приділяється внутрішньому контролю та аудиту бухгалтерської діяльності. Існують спеціальні комітети з внутрішнього контролю, які оцінюють ефективність облікових процесів.

1. Використання інформаційних технологій в обліку регулюється, і компанії повинні застосовувати сертифіковані облікові системи, які відповідають вимогам законодавства.

2. Велике значення надається збереженню бухгалтерських документів протягом встановлених строків давності, що може сягати 10 років.

Програми для ведення обліку: Sage 50cloud, Ciel Compta, EBP Comptabilité, Quadratus Comptabilité, Dolibarr.

В Франції основні засоби включають будівлі, машини, транспорт і є матеріальними активами, що використовуються у виробництві більше року. Оцінка та амортизація здійснюються на основі фактичних витрат. Нематеріальні активи, такі як патенти та ліцензії, також оцінюються за їх початковою вартістю та амортизуються протягом корисного терміну. Облік нематеріальних активів регулюється відповідними вимогами.

Облік запасів та готової продукції у французьких компаніях є ключовим елементом бухгалтерського обліку. Він відрізняється систематичністю та точністю. Франція має детальні нормативи, що регулюють цей процес, включаючи регулярні інвентаризації та ретельне їх документування. Результати інвентаризацій обов'язково узгоджуються з обліком у бухгалтерських книгах, а будь-які розбіжності детально аналізуються. Методи оцінки, такі як метод середньозваженої собівартості або ФІФО, застосовуються послідовно та обґрунтовано протягом звітного періоду.

Доходи визнаються за принципом нарахування, а не фактичного отримання коштів. Вони реєструються в момент передачі права власності на товари або послуги. Витрати поділяються на операційні, фінансові та надзвичайні. Облік собівартості ґрунтується на методах повного та часткового включення витрат. Фінансовий результат складається з операційного, фінансового та надзвичайного результатів.

Компанії зобов'язані складати повний комплект фінансової звітності, що включає баланс, звіт про фінансові результати та інші форми звітності. Терміни подання річної звітності встановлюються законодавством і зазвичай становлять 4 місяці після закінчення фіскального року. Важливою особливістю є дотримання принципу обачності та пріоритету змісту над формою.

Податковий облік у Франції включає оподаткування прибутку, ПДВ, соціальних внесків та інших податків. Французькі компанії зобов'язані подавати детальну та точну податкову звітність у встановлені строки. Податкові органи регулярно проводять перевірки компаній для контролю правильності нарахування та сплати податків.

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ПОНЯТТЯ РЕАЛІЗАЦІЇ

*Шулаєва С., здобувач групи МгОП-1-23
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Реалізація продукції товарів та послуг - це процес продажу виробленої підприємством продукції (товарів або послуг) на ринку споживачам або іншим підприємствам. Цей процес охоплює ряд дій та етапів, спрямованих на представлення, просування та продаж продукції з метою отримання прибутку.

Тема реалізації є актуальною та цікавить багато вчених. Розглянемо трактування поняття «реалізації» різними науковцями у таблиці 1.

Отже, реалізація продукції є ключовим етапом в життєвому циклі продукту та визначає успіх підприємства на ринку. Успішна реалізація передбачає вивчення та задоволення потреб споживачів, ефективне управління маркетинговими та продажними процесами, а також підтримку високого рівня обслуговування клієнтів.

Процес реалізації продукції включає в себе послідовність дій та процедур, спрямованих на продаж товарів або послуг підприємства клієнтам. Розглянемо основні етапи процесу реалізації продукції:

1. Розробка стратегії маркетингу:

- визначення цільової аудиторії, конкурентного середовища та позиціонування продукції на ринку;
- формулювання маркетингових стратегій та тактик для просування продукції.

Таблиця 1

Поняття «реалізація» через призму наукових поглядів

Л. Бернстайн	«процес переводу негрошових ресурсів і прав у грошове вираження»
Р. Ентоні та Дж. Ріс	«сума доходу, яка повинна бути визнана від продажу»
Е.С. Хендріксен і М.Ф. Ван Бреда	«відображення доходу, коли відбулися обмін або вибуття продукту»
Американський інститут бухгалтерів	«означає перетворення у гроші або у грошові вимоги»
Н. Бабченко	«невизначений акт, неодноразова операція. Процес, який розтягується у часі на тривалий термін; охоплює велику кількість господарських операцій, пов'язаних із збутом і продажем продукції»
О. Бірюкова	«передусім відчуження активів підприємства, завдяки їх продажу з метою відтворення використаних засобів підприємства та отримання прибутку для задоволення різноманітних потреб підприємства та його власників»
П. Лайко, Ю. Ляшенко	«кінцева стадія кругообігу засобів підприємства, яка вказує на завершення процесу виробництва й доведення продукції до споживача»
Економічний словник	«господарська операція суб'єкта господарювання, яка передбачає передачу права власності на окремі об'єкти іншому суб'єкту підприємницької діяльності в обмін на еквівалентну суму коштів чи боргових зобов'язань»

2. Реклама та просування:

- розробка рекламних матеріалів, веб-сайту, брошур, рекламних кампаній тощо;
- проведення маркетингових заходів для привернення уваги потенційних клієнтів.

3. Продаж:

- організація точок продажу (фізичних або онлайн);
- проведення переговорів з клієнтами, укладання угод та управління продажами.

4. Обробка замовлень:

- прийом та обробка замовлень від клієнтів;
- організація доставки товарів або надання послуг.

5. Обслуговування клієнтів:

- надання після продажного обслуговування та підтримки клієнтів;
- вирішення скарг та запитань клієнтів.

6. Оцінка результатів:

- аналіз ефективності маркетингових заходів та стратегій;
- оцінка продажів, визначення доходів та прибутку.

7. Підтримка взаємозв'язків:

- розвиток та збереження взаємовигідних відносин з клієнтами та партнерами;

- проведення маркетингових досліджень та оновлення стратегій відповідно до потреб ринку.

Процес реалізації може змінюватися в залежності від специфіки бізнесу, типу продукції або послуг, характеристик цільової аудиторії та інших факторів. Важливо постійно аналізувати та вдосконалювати процес реалізації продукції з метою досягнення успіху на ринку.

Процес реалізації є важливим етапом діяльності підприємства, так як за його результатом визначається ефективність виробництва та господарської діяльності загалом.

Економічний зміст поняття "процесу реалізації" полягає у всіх економічних операціях та діяльності, спрямованих на продаж товарів або послуг, з метою отримання прибутку та задоволення потреб споживачів.

Так Лишиленко О.В. уособлює процес реалізації як «кінцевий етап кругообігу господарських засобів, пов'язаний із реалізацією готової продукції, виконаних робіт та наданих послуг підприємством і, як результат, встановленням фінансового результату його діяльності» [1].

Сук П.Л. у своїх дослідженнях процес реалізації розглядає як «операції з продажу готової продукції, виконаних робіт і наданих послуг, під час яких відбувається передача готової продукції споживачам, отримання оплати від них, встановлення результату діяльності» [2].

На думку Ковач С.І. процес реалізації є «відчуження благ, що належать підприємству з метою відтворення витрат у вартісній формі з товарної на грошову» [3].

Колектив науковців Васільєва Л.М., Бондарчук Н.В. та Міньковська А.В. пропонують свою дефініцію процесу реалізації з бухгалтерської точки зору, як «тристоронній процес доведення продукції до користувачів, у якому з одного боку, в момент реалізації передаються права власності на об'єкти реалізації від продавця до покупця та визнається надходження економічних вигод (дохід) з другого – у результаті цього процесу в момент реалізації визнаються витрати та з третього – здійснюється зіставлення доходів та витрат, що дає можливість визначити фінансовий результат процесу реалізації: прибуток або збиток» [4].

Отже, економічний зміст поняття "процесу реалізації" охоплює широкий спектр діяльностей, які спрямовані на забезпечення успішного продажу товарів або послуг для отримання прибутку та задоволення потреб споживачів.

Література:

1. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: підручник. О.В. Лишиленко. — 3-тє вид., перероб і допов. — К.: Центр учбової літератури, 2009. С. 670.
2. Сук Л.К. Фінансовий облік: навч. посіб. /Л.К. Сук, П.Л. Сук. — 2-ге вид., переробл. і доповн. — К.: Знання, 2012. С. 647
3. Ключ Ю.І., Іжболдіна А.В. Теоретичне обґрунтування організації внутрішнього контролю суб'єктів господарювання. Вісник соціально-економічних досліджень. 2019. № 2-3 (70-71). С.118-128. URL: <http://vsed.oneu.edu.ua/collections/2019/70-71/pdf/118-128.pdf>
4. Васільєва Л. М., Бондарчук Н. В., Мінковська А. В. Економічна сутність процесу реалізації як об'єкту бухгалтерського обліку. *Modern Economics*. 2021. № 29(2021). С. 35-39.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

ПОНЯТТЯ ТА РОЛЬ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ В ОПОДАТКУВАННІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

*Маменко А., здобувачка групи ОП-2-21
Науковий керівник: Саванчук Т.М., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Починаючи з 2013 року поняття трансфертного ціноутворення набуло своєї законодавчої сили в Україні. Запровадження та розвиток трансфертного ціноутворення пов'язане зі створенням міжнародних корпорацій. Таким чином, податкова теорія безпосередньо пов'язує появу ТЦУ з використанням його цін компанією для зменшення податкового навантаження. Така група компаній може використовувати прямі іноземні інвестиції для зниження рівня оподаткування двома способами. Один з них полягає у створенні виробничих підрозділів у країнах з нижчим рівнем оподаткування. Інший – через використання трансфертного ціноутворення тобто таке ціноутворення дозволяє міжнародним компаніям переводити прибутки, отримані в країнах з високим рівнем оподаткування, до країн з низькими податками [1].

Роль та значення ТЦУ в міжнародній економіці можна описати дедалі простіше. В. Чижиков, керуючий партнер «А1 Консалтинг», в інтерв'ю на каналі YouControl з Богданом Лупашко зазначив: «Трансфертне ціноутворення – це про пиріг. Є, умовно кажучи, група компаній – пекарня, яка випікає пиріг. І, відповідно, кожна компанія всередині цієї групи додає якусь складову до цього пирога: хтось дає яблука, хтось борошно, воду, електроенергію, інший платить за оренду пекарні. Тож, трансфертне ціноутворення це про те, як справедливо розділити шматки цього пирога між компаніями, які цей внесок роблять. Хто, яку частину пирога повинен отримати» [3].

На практиці трансфертне ціноутворення це про справедливий розподіл прибутку, а, отже, і податків з цього прибутку, між країнами, резидентами якої є компанії, в розрізі міжнародної групи. В свою чергу, інструментом розподілу прибутку є ціна (націнка), тому механізмом трансфертного ціноутворення також виступає питання справедливої ціни.

Можливість штучного коригування цін з метою мінімізації податкових платежів проявляється у створенні суб'єктами господарювання ланцюжка продажів через офшорні зони або низькоподаткові юрисдикції, а також у перерозподілі прибутку в межах фінансово-промислової групи на користь компаній, які мають податкові пільги або декларують збитки. Іншими словами, це механізм перетворення продажів в одній країні на прибутки в іншій. На першому етапі товари продаються таким підприємствам за собівартістю (або близькою до неї), після чого ці підприємства перепродають товари кінцевому споживачеві за ринковими цінами. Таким чином штучно регулюється (і, звичайно, коригується в бік зменшення) оподаткування прибуткових

підприємств.

Національна законодавча база базується на рекомендаціях Організації економічного співробітництва (ОЕСР). Вона базується на принципі «витягнутої руки» (узгоджених між країнами-членами ОЕСР (понад 70 країн)). Принцип «витягнутої руки» – це міжнародний стандарт, який використовується для визначення обсягу оподаткованого прибутку, отриманого платником податків, який бере участь у контрольованій операції. Основна ідея цього принципу полягає в тому, що контрольовані та неконтрольовані операції порівнюються з точки зору податкових вигод, переваг або недоліків, які вони створюють, а ціни в операціях між пов'язаними особами повинні відображати умови, які мали б місце між непов'язаними особами. Такий підхід запобігає штучному маніпулюванню цінами, а державний бюджет в результаті отримує додаткові податкові надходження.

Як уже було зазначено раніше, трансфертне ціноутворення це досить новий розділ в оподаткуванні, який регулюється ст. 39 ПКУ [2], що стосується переважно високодохідників, які здійснюють ЗЕД. Отже, відповідно до пп.39.2.1.7. ПКУ якщо доходи компанії перевищують 150 млн. грн. і, одночасно, обсяг операцій з таким контрагентом перевищує 10 млн. грн., то операції з таким контрагентом є контрольованими, тому вони повинні бути включені в звіт про контрольовані операції і по ним повинна бути підготовлена документація з ТЦУ. При цьому взагалі не має значення, чи йде мова про імпорتنі або про експортні операції [2].

У підсумку, трансфертне ціноутворення в сучасних ринкових умовах та регуляторному середовищі є для сучасних компаній інструментом фінансового механізму управління прибутком групи компаній, оптимізації податку на прибуток та досягнення певних корпоративних цілей. Для держави система ТЦУ є важелем запобігання ухиленню платників податків від сплати податків та захисту бюджетних надходжень. На перетині цих позицій загальне використання ТЦУ має стати засобом цивілізованого ведення бізнесу на глобальному рівні, що приносить вигоду за рахунок зниження витрат на переміщення товарів, збільшення частки ринку та покращення інвестиційного клімату.

Література:

1. Вплив зростання транснаціональних корпорацій на глобалізацію. Глобалізаційні процеси у світовій економіці: виклики та можливості для України: колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф.. О.О. Борзенко; НАН України, ДУ «ІЕП НАН України». Електрон. дані. К. 2022. 264 с.

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змін. і доп.). URL: <http://surl.li/gxtbv>

3. Як розвивати бізнес в умовах війни, що таке трансфертне ціноутворення та до чого тут ШІ. Інтерв'ю. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=-8-NA3lPKkw>

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СІМЕЙНИХ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

*Мінковська А.В., к.е.н, доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Одна з найпопулярніших в Україні форм ведення аграрного бізнесу — сімейне фермерське господарство або СФГ. Сімейне фермерське господарство — це форма підприємницької діяльності, що здійснюється фізичною особою-підприємцем самостійно чи спільно з членами його сім'ї. Реєстрація СФГ вигідна тим, що дозволяє отримати низку пільг і переваг у порівнянні зі звичайним ФОП.

За даними Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України, станом на 2024 рік зареєстровано 31800 фермерських і 3,9 млн особистих селянських господарств, але реальна кількість може бути більшою. Така істотна кількість пов'язана з тим, що в умовах воєнного часу багато громадян вимушено переглядають сфери своєї зайнятості та все частіше звертаються до сільського господарства. Крім того, останніми роками держава активно стимулює розвиток малого та середнього бізнесу в агросекторі. Для СФГ діє спрощена система оподаткування та звітності. Вони можуть розраховувати на отримання бюджетних дотацій. Все це робить таку організаційно-правову форму привабливою для підприємців.

СФГ може займатися: вирощуванням сільськогосподарської продукції; розведенням худоби та птиці; переробкою та реалізацією власної сільгосппродукції; надання різних послуг з використанням сільгосптехніки та обладнання; агро- та екотуризмом.

Діяльність СФГ регламентується такими законами та нормативно-правовими актами: Закон України «Про фермерське господарство»; Податковий кодекс України; Земельний кодекс України; Цивільний кодекс України; Сімейний кодекс України; Закон України «Про державну підтримку сільського господарства»; Порядок державної реєстрації фермерських господарств.

Створити СФГ можуть:

- дієздатні громадяни України, які досягли 18 років;
- декілька громадян України, які є членами однієї родини або родичами;
- один громадянин України разом із членами своєї сім'ї.

Членами СФГ можуть бути: подружжя; батьки та діти, усиновлювачі та усиновлені; бабусі, дідусі та онуки; повнорідні та неповнорідні брати та сестри; інші родичі, наприклад, тітки, дядьки, племінники; співмешканці за умови, що вони ведуть спільне господарство, мають взаємні права та обов'язки.

Діти можуть бути членами СФГ, починаючи з 14 років. При цьому неповнолітні віком від 14 до 16 років можуть працювати в ньому лише за письмовою згодою батьків або осіб, які їх замінюють. Також СФГ можуть залучати інших громадян лише для виконання сезонних та окремих робіт, які безпосередньо пов'язані з діяльністю та потребують спеціальних знань чи

навичок.

Робота СФГ регламентується договором (декларацією) про створення сімейного фермерського господарства. Цей документ підписується фізичною особою-підприємцем самостійно чи спільно з членами сім'ї. У договорі зазначається: склад (ПБ та ступінь спорідненості всіх членів); права та обов'язки членів; порядок ухвалення рішень (одностайно чи більшістю голосів); умови вступу та виходу з нього; порядок розподілу доходів і покриття збитків; трудові відносини; інші положення.

Реєстрація змін у складі та умовах роботи СФГ здійснюється шляхом внесення змін до договору про його створення. Такі зміни також підлягають нотаріальному засвідченню. Керує СФГ голова, який є фізичною особою-підприємцем. Він представляє інтереси СФГ у відносинах із контрагентами, держорганами, несе майнову та іншу відповідальність, має право першого підпису фінансових документів. Голова СФГ має бути обраний членами господарства та зазначений у договорі про його створення. Цю посаду може обіймати будь-який дієздатний член. Інші повнолітні члени СФГ мають рівні права участі в управлінні, якщо інше не передбачено договором. Зокрема, вони беруть участь у зборах, де ухвалюються рішення щодо діяльності та розвитку господарства. Усі члени беруть участь у роботі господарства своїм трудовим внеском. Вони мають право на отримання частини доходу пропорційно до вкладеної праці. Також на них поширюються гарантії соціального та пенсійного страхування. Член СФГ може вийти з його складу за власним бажанням, подавши письмову заяву голові. При цьому він зберігає право на отримання належної йому частки майна господарства після його ліквідації.

СФГ може бути на наступних податкових режимах:

1. Загальна система оподаткування

Сімейне фермерське господарство на загальній системі оподаткування сплачує: податок на доходи 18%;

- єдиний соціальний внесок (ЄСВ) 22% —

- мінімальна сума (на 01.05.2024)-1760,00 грн,

- максимальна 26400,00 грн на місяць; військовий збір 1,5%.

Ця система вигідна для господарств, які мають значні витрати, оскільки податки сплачуються з чистого прибутку, а не з доходу. Щоб зрозуміти чи доцільно обирати загальну систему, потрібно визначити, які доходи планує отримувати господарство та які витрати матиме.

2. Єдиний податок 4 групи — найбільш популярний вибір, що передбачає фіксовану ставку податку залежно від площі сільгоспугідь. Підходить господарствам, які виготовляють товарну сільськогосподарську продукцію: живих тварин, продукцію тваринного чи рослинного походження, жири та олії, готові харчові продукти. В цьому випадку об'єктом оподаткування буде загальна кількість власних і орендованих земельних ділянок. Господарства звільняються від сплати податку на прибуток, земельного податку і рентної плати за використання води.

3. Єдиний податок 2 групи — підходить для СФГ, які надають окремі види послуг. Сплачуються 1 420,00 грн єдиного податку та 1760,00 грн ЄСВ.

Розмір єдиного податку становитиме 20% від мінімальної зарплати. Група підійде фермерському господарству, яке налічує до 10 працівників станом на початок року.

4. Єдиний податок 3 групи — можна вибрати зі сплатою ПДВ або без. Передбачає сплату ЄСВ 22% від мінімальної заробітної плати та єдиний податок 5% від доходу для неплатників ПДВ і 3% для платників ПДВ.

Щоб мати статус СФГ та перебувати на пільговому єдиному податку 4 групи, фермерське господарство має відповідати декільком критеріям:

- використовувати працю лише членів сім'ї СФГ;
- площа сільгоспугідь має становити від 2 до 20 га;
- не використовувати найману працю працівників за трудовими договорами;
- вести діяльність за місцем податкової адреси;
- займатися лише рослинництвом, тваринництвом і продажем цієї продукції [1].

Проте, окрім вищезазначених особливостей оподаткування, є обмеження за рівнем доходу підприємства, які змінюються в залежності від розміру мінімальної заробітної плати станом на 01.01 звітного року. Якщо господарство перевищує ці ліміти, його переводять на загальну систему оподаткування.

Обмеження за рівнем доходу господарства на 2024 рік:

друга група — 5 921 400,00 грн;

третья група — 8 285 700,00 грн;

четверта група — немає обмежень за рівнем доходу.

Основні переваги статусу:

- можливість перебувати на пільговому єдиному податку 4 групи;
- отримання державної підтримки у вигляді субсидій за кредитами, лізингом, ПДВ;
- додаткова фінансова підтримка у вигляді доплати єдиного соціального внеску.

Окрім ЄСВ, ЄП, ПДФО, ПДВ і військового збору, фермерські господарства можуть сплачувати: податок на землю; податок на нерухомість; мінімальне податкове зобов'язання 4% від нормативно-грошової оцінки землі; екологічний податок.

Література:

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02. 12. 2010 р. № 2755-VI із змінами та доповненнями. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html#1988

2. Ключ Ю.І., Іжболдіна А.В. Теоретичне обґрунтування організації внутрішнього контролю суб'єктів господарювання. Вісник соціально-економічних досліджень. 2019. № 2-3 (70-71). С.118-128. URL: <http://vsed.oneu.edu.ua/collections/2019/70-71/pdf/118-128.pdf>

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ ТА КАНАДІ

Снігур А.Д., здобувач групи ОП-1-22

*Науковий керівник: Саванчук Т.М., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Прибуток є однією із найважливіших економічних категорій, що визначає формування чистого доходу від продукту, а ефективне управління прибутком забезпечує розширення суспільного виробництва, примноження національного багатства та задоволення потреб суспільства, що зростають. Управління прибутками реалізовується через застосування відповідних функцій, систем та методів управління. Світова практика свідчить, що через податкову політику держава може чинити вплив на прибуток підприємств та його оподаткування, тому питання побудови оптимальної системи оподаткування прибутку в кожній державі стоять надзвичайно гостро.

Для пошуку найбільш раціональних підходів в оподаткуванні прибутку підприємств практично всі держави аналізують досвід інших країн, щоб застосувати його для оптимізації оподаткування у себе. Для України цікавим буде дослідження досвіду оподаткування прибутку розвинених країн, які змогли побудувати досить сприятливі умови оподаткування для бізнесу і при цьому мають достатні надходження до бюджету для забезпечення нормального функціонування. Однією з таких держав, на наш погляд є Канада, тому проведемо порівняння її системи оподаткування прибутку підприємств з системою оподаткування, що застосовується в Україні.

Аналіз податкової політики в Україні та Канаді допоможе зрозуміти, які заходи сприяють розвитку підприємств в обох країнах та які можливості ще можуть бути використані для залучення інвестицій та стимулювання економічного зростання. Наша країна та Канада застосовують різні методи оподаткування прибутку, проте є певні схожості та відмінності. Наведемо основні порівняльні характеристики за шістьма основними параметрами: рівень корпоративного податку, поділений метод оподаткування дивідендів, можливість вибору систем оподаткування для суб'єктів господарювання, стимулювання інвестицій через системи оподаткування, розвиток середнього та малого бізнесу, інновації та дослідження.

За першим параметром – рівень корпоративного податку – зазначимо, що в Україні застосовується загальна ставка корпоративного податку, яка становить 18%. Канада має федеральну ставку корпоративного податку на рівні 15%, а також різноманітні провінційні ставки, які можуть варіюватись від 11.5% до 16%.

Щодо другого параметру - поділений метод оподаткування дивідендів, то зазначимо, що Україна застосовує систему поділеного оподаткування, де підприємства можуть сплатити вказаний податок за ставкою 5% або 9% в залежності від вибору спрощеної або загальної системи оподаткування.

Канада також має систему поділеного оподаткування, де дивіденди, отримані від корпорацій, оподатковуються на рівні федерального та

провінційного податку.

Порівняння за третім параметром засвідчило, що в Україні існує можливість вибору систем оподаткування для різних суб'єктів господарювання. Зокрема Україна застосовує методи оподаткування, такі як спеціальні режими оподаткування для аграрних підприємств або підприємств, які працюють у сільському господарстві.

В свою чергу Канада має різні програми та стимули для підтримки підприємств, наприклад програма зменшення податкових ставок для маленьких підприємств та програма підтримки досліджень та розвитку.

Щодо четвертого параметру - стимулювання інвестицій, то:

- Україна застосовує податкові пільги та знижені ставки для інвестицій, що можуть стимулювати розвиток підприємств та залучення іноземних інвесторів;

- Канада використовує різноманітні програми стимулювання інвестицій, податкові кредити та збільшення амортизаційних витрат, для підтримки розвитку підприємств.

За п'ятим параметром - розвиток малого та середнього бізнесу, порівняння засвідчило, що

- Україна спрощує системи оподаткування та застосовує знижені податкові ставки для певних суб'єктів підприємництва, що може сприяти розвитку малого та середнього бізнесу.

- Канада має різні програми підтримки для малих та середніх підприємств, такі як низькі ставки корпоративного податку та фінансова підтримка для стартапів.

Порівняння за шостим параметром - інновації та дослідження засвідчило, що в Україні податкові кредити та пільги за інноваційні проекти могли б сприяти розвитку новаторських підприємств та стимулювати науково-технічний прогрес проте отримання таких пільг не є поширеною практикою. В той же час, Канада має розширені програми підтримки досліджень та розвитку, які включають податкові кредити та знижені ставки податку для компаній, що здійснюють дослідження.

Таким чином, можемо зробити висновки, що оподаткування прибутку підприємств у Канаді та Україні відображає різноманітні аспекти податкової політики та економічного середовища кожної країни. Канада відзначається стабільною та прозорою системою оподаткування, що сприяє розвитку бізнесу та залученню інвестицій. В той же час, податкова політика України в частині оподаткування прибутку підприємств свідчить про велику увагу до підтримки малого та середнього бізнесу. Україна і в подальшому має високий потенціал для покращення податкової системи, проте вона стикається з викликами, такими як складність виконання податкових обов'язків та високі адміністративні витрати. Результати порівняльного аналізу підкреслюють важливість ефективної податкової політики для стимулювання економічного розвитку та конкурентоспроможності підприємств у будь-якій країні. Ці порівняльні аспекти дозволять краще зрозуміти схожі та відмінні аспекти систем оподаткування прибутку в Україні та Канаді.

ОСОБЛИВОСТІ ВИБОРУ І РОЗРАХУНКУ ЧИСТОЇ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ВИТРАТ ДЛЯ ЦІЛЕЙ ВИМОГ ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ЗА ПРИНЦИПОМ «ВИТЯГНУТОЇ РУКИ»

*Таратута Л., к.е.н., аудитор,
судовий експерт, директор аудиторської
фірми ТОВ «АФ «Злагода», м. Запоріжжя*

Трансфертне ціноутворення в Україні в останній час набирає актуальності, в тому числі, через збільшення обсягів господарських взаємовідносин українських підприємств з іноземними компаніями. Так, для визнання контрольованої операції контрольованою необхідне дотримання хоча б одного з 5 критеріїв “по-суті” (пп.39.2.1.1 ПКУ [1]) та дотримання одразу 2-х вартісних критеріїв (пп.39.2.1.7 ПКУ[1]). Проте, зазначимо, що не тільки контрольовані операції є об’єктом уваги контролерів, а й операції, що не є контрольованими – також. Операціями, що не є контрольованими, можуть стати такі операції, які не в повному обсязі відповідають дотриманню двох вартісних критеріїв згідно пп.39.2.1.7 ПКУ[1]. Тож, підприємство зобов’язане скласти документацію, щодо дотримання платником податку відповідності доходів цінам, визначеним за принципом «витягнутої руки» відповідно до процедури, встановленої статтею 39 ПКУ [1], та на підставі цієї документації прийняти рішення щодо необхідності коригування фінансового результату до оподаткування у звітному періоді.

Дослідження в вище зазначеній документації мають широке коло питань. Зосередимось на процесі обґрунтування вибору показників чистої рентабельності витрат. Але спочатку зазначимо, що підпунктом 39.3.2.5 ПКУ [1] встановлено невиключний перелік показників рентабельності, які є складовими методу чистого прибутку за принципом «витягнутої руки», і це: 1) валова рентабельність; 2) валова рентабельність собівартості; 3) чиста рентабельність; 4) чиста рентабельність витрат; 5) рентабельність операційних витрат; 6) рентабельність активів; 7) рентабельність капіталу.

Додатково зазначимо, що згідно листа ДФС від 23.11.2016 №25360/6/99-99-15-02-02-15 [5], використовуючи метод чистого прибутку за принципом «витягнутої руки» не передбачається українським підприємствам (які діють в умовах країни, що розвивається) застосовувати фінансові показники:

- валової рентабельності та/або
- валової рентабельності собівартості.

Відповідно до індивідуальної податкової консультації від 15.08.2017р. №1615/6/99-99-15-02-02-15/ІПК [4], контролери зробили висновок, що не зважаючи на те, що Україна не є членом Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Настанови ОЕСР не можуть розглядатись як норми прямої дії в Україні, проте вони можуть використовуватись як рекомендаційно-методологічні матеріали під час практичного застосування ст.39 Податкового кодексу України.

Для обґрунтування використання саме показника рентабельності витрат керуємось пп. 2.92 – 2.93 розділу В 3.4.2, Настанови ОЕСР щодо трансфертного

ціноутворення для транснаціональних компаній та податкових служб [2], де зазначається наступне:

«В 3.4.2. Випадки, коли чистий прибуток зіставляється з витратами

2.92. Індикатори, що ґрунтуються на витратах, повинні використовуватись лише в тих випадках, в яких витрати є доречним індикатором вартості виконаних функцій, використаних активів та взятих на себе ризиків досліджуваною стороною. До того ж визначення того, які витрати повинні бути включені у витратну базу, необхідно виводити шляхом ретельного огляду фактів та обставин випадку. Якщо індикатор чистого прибутку зіставляється з витратами, лише ті витрати, що безпосередньо або опосередковано пов'язані з контрольованою операцією, ... повинні бути взяті до уваги. Відповідно, необхідно мати відповідний рівень сегментації звітності платника податків для того, щоб вилучити із мірила витрати, які пов'язані з іншими видами діяльності або операціями та істотно впливають на порівнянність з контрольованими операціями. Крім того, у більшості випадків необхідно включати до мірила лише ті витрати, які за своєю природою є операційними.

2.93. При застосуванні методу чистої маржі від операцій, заснованого на витратах, зазвичай, використовуються повністю всі витрати, включаючи всі прямі та непрямі витрати, що відносять до виду діяльності або операції разом з належним розподілом накладних витрат бізнесу. ...»

Загальна формула розрахунку чистої рентабельності витрат згідно ПКУ наступна:

$$\text{Чиста рентабельність витрат} = \frac{\text{Прибуток від операційної діяльності} / (\text{Операційні витрати підприємства} + \text{Собівартість реалізації})$$

Очевидно, що всі складові показники рентабельності витрат відображаються у звіті про фінансові результати. Але, так як в українському законодавстві, зокрема в п.2 ст.2 закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» №996-XIV [3], визначено декілька категорій підприємств: мікропідприємства, малі, середні та великі підприємства, то, відповідно, відрізняються і звіти про фінансові результати та їх принципи складання.

Автором запропоновані формули для розрахунку, з урахуванням форм звітності про фінансові результати та принципів їх складання, прийнятих в Україні:

$$R_{\text{витр}}^{\Phi 2} = \frac{\text{Пр}_{\text{операц}}}{\text{Собів.} + \text{ОВ}} \times 100\% = \frac{\text{ЧП} + \text{П}_{\text{приб.}} - \text{ІД} - \text{ІФД} + \text{ІВ} + \text{ФВ}}{\text{Собів.} + \text{ІОВ} + \text{АВ} + \text{ВЗ}} \times 100\%, (1)$$

$$R_{\text{витр}}^{\Phi 2\text{м}} = \frac{\text{ЧП} + \text{П}_{\text{приб.}} - \text{ІД} + \text{ІВ}}{\text{Собів.} + \text{ІОВ}}, \times 100\% (2)$$

$$R_{\text{витр}}^{\Phi 2-\text{мс}} = \frac{\text{ЧП} + \text{П}_{\text{приб}}}{\text{Собів.} + \text{ІВ}} \times 100\%, (3), \text{ де:}$$

$R_{\text{витр}}^{\Phi 2}$ – чиста рентабельність витрат, що розраховується за звітною формою №2 «Звіт про фінансові результати»;

Пр_{операц} – Прибуток від операційної діяльності;
Собів. – Собівартість реалізованих робіт, послуг; - ОВ – операційні витрати;

П_{приб.} – Податок на прибуток; -

ІД – інші доходи;

ІФД – інші фінансові доходи;

ІВ – інші витрати;

ФВ – фінансові витрати;

ІОВ – інші операційні витрати;

АВ – адміністративні витрати;

ВЗ – витрати на збут.

$R_{\text{витр}}^{\text{Ф2М}}$ – чиста рентабельність витрат, що розраховується за звітною формою №2-м (фінансові результати суб'єкта малого підприємництва)

$R_{\text{витр}}^{\text{Ф2-мс}}$ – чиста рентабельність витрат, що розраховується за формою №2-мс (фінансові результати мікропідприємства)

Всі вище наведені показники (складові формул) загальнодоступні зі звітів про фінансові результати за затвердженими в Україні формами, а саме: Форми №2 «Звіт про фінансові результати»; Форми №2-м «Звіт про фінансові результати» (Інформація про фінансові результати суб'єкта малого підприємництва), Форми №2-мс «Звіт про фінансові результати» (фінансові результати мікропідприємства).

Запропоновані автором формули несуть практичний прикладний характер, будуть доречними для проведення розрахунків та подальшого коректного, за фінансовим змістом, співставлення показників рентабельності витрат різних категорій підприємств галузі.

Література:

1. Податковий кодекс України, № 2755-VI від 02.12.2010р. Верховна Рада України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n1031>

2. Настанови ОЕСР щодо трансфертного ціноутворення для транснаціональних компаній та податкових служб URL: <http://www.oecd.org/ctp/transfer-pricing/45765701.pdf>

3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» №996-XIV від 16.07.1999р. Верховна Рада України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

4. Індивідуальна податкова консультація від 15.08.2017р. №1615/6/99-99-15-02-02-15/ІПК Державна фіскальна служба URL: <http://ipk.vobu.ua/view/2221-1615-6-99-99-15-02-02-15-IPK>

5. Лист ДФС від 23.11.2016 №25360/6/99-99-15-02-02-15 Державна фіскальна служба URL: <https://tax.gov.ua/baneryi/podatkovyi-konsultatsii/konsultatsii-dlya-yuridichnih-osib/70572.html>

СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ МІСЦЕВИМИ ПОДАТКАМИ І ЗБОРАМИ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Чернищенко Д., здобувач групи ОП-1-22
Науковий керівник: Саванчук Т.М., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Податкову систему України складають загальнодержавні та місцеві податки, що справляються в певному порядку згідно з Податковим кодексом України [4], що здійснює поділ податків та зборів на загальнодержавні та місцеві відповідно до порядку їх зарахування між різними бюджетними рівнями.

Враховуючи світові тенденції до децентралізації влади, місцеві податки та збори є важливою частиною загальнодержавного оподаткування, та вимагають особливої уваги щодо регулювання їх нарахування та стягнення, як основного джерела наповнення бюджетів місцевого самоврядування.

Актуальність аналізу зарубіжного досвіду справляння місцевих податків обумовлена необхідністю імплементації можливостей застосування існуючих алгоритмів місцевого оподаткування у розвинених країнах до нашої держави.

Відмітимо, що аналіз літературних джерел свідчить, що в інших країнах надається високий ступінь автономії у запровадженні місцевих податків та зборів і встановленні механізмів їх справляння. Незважаючи на обраний Україною напрямок децентралізації, національна податкова система все ще є більш консервативною в цьому напрямку. В той же час, однією із провідних країн відповідно за рівнем економічного зростання та фінансової стійкості є США, тому розглянемо провідні місцеві податки цієї країни (рис. 1).

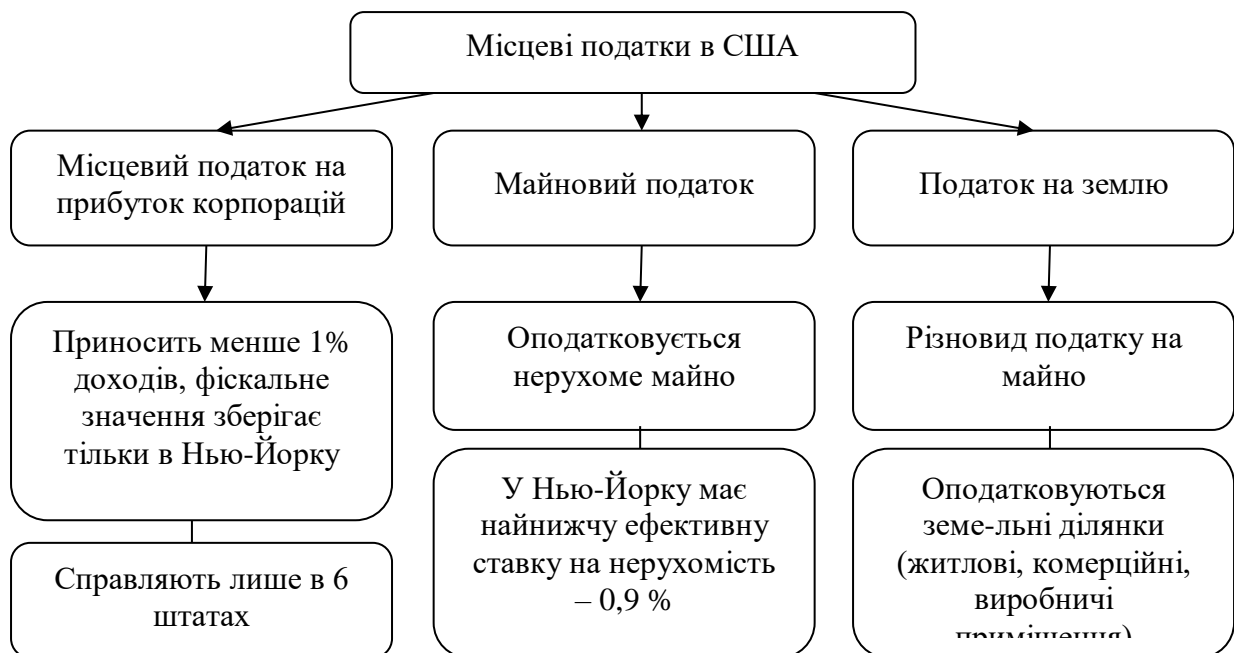

Рис 1. Система оподаткування місцевими податками в США [1, с. 121-124].

Виходячи із даних рис. 1 можна стверджувати, що роль місцевого оподаткування США покладена безпосередньо на самі місцеві бюджети, тому

податку в кожному регіоні можуть відрізнятись, як і суми загальних надходжень. Наприклад, у Нью-Йорку до місцевих податків належать: податки на сигарети, тютюн, паливо, податки за комунальні платежі, нерухомість і податки на банківські та промислові корпорації [1, с. 121]. У той час оподаткування тютюну та сигарет в Україні відноситься до акцизного оподаткування і дані податки утримуються державним бюджетом України.

У той час, як в Україні відповідно за системою оподаткування найбільші ставки мають загальнодержавні податки, то в США місцеві податки із продажу можуть перевищувати ставки державних податків, що демонструє цільовий розподіл ресурсів.

Підтвердженням необхідності самостійності вибору місцевих податків доводить Європейська Хартія місцевого самоврядування, де місцеві податки та збори затверджуються у такій кількості, щоб місцеві органи мали задовільну величину стягнутих податків і місцеві податки та збори мають складати таку дохідну частину, щоб централізовані органи влади не втручалися в потреби місцевих бюджетів [3, с. 74].

Варто зазначити, що в українській системі оподаткування податок з доходів фізичних осіб є державним податком, тому порядок і ставки податку визначають державними органами управління. Проте в Латвії, Греції, Естонії та Болгарії такий податок належить до місцевого, тому його ставки затверджуються на місцевому рівні [2, с. 125], що є логічним, оскільки робочі місця та рівень заробітку визначається розвитком певної громади, тому й відповідальність сплати має бути на місцевих органах. Крім того такий підхід стимулює владу сприяти розвитку кількості робочих місць в регіоні.

Таким чином, дослідження зарубіжного досвіду демонструє різноманіття в місцевому оподаткуванні. Необхідно звернути увагу на досвід розвинутих країн, оскільки можливість автономного встановлення ставок податків і затвердження нових податків дозволить збільшити надходження до місцевих бюджетів і заощадить державні кошти на поствоєнному відновленні міст та громад.

Література:

4. Андрущенко В. Л. Податкові системи зарубіжних країн: навч. посіб. / Ірпінь: Університет ДФС України. Серія «Податкова та митна справа в Україні», 2021. 210 с.

5. Вікторчук М. В. Адміністративно-правове регулювання місцевих податків і зборів в Україні в умовах євроінтеграції. URL: <http://dspace.Univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/11856/7/diss-Viktorchjuk.pdf>

6. Кміть В. М., Вовчанський Ю. В. Оцінка механізму адміністрування та регулювання місцевих податків та зборів в Україні. Електронне наукове фахове видання «Економіка і суспільство». Мукачів. 2018. № 15. С. 656–662.

7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змін. і доп.).

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНСТИТУТУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

РОЛЬ АУДИТУ ЗВІТНОСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

*Рубайко Є.А., здобувач вищої освіти
Науковий керівник: Мисюк В.О., к.е.н., доцент
Державний торговельно-економічний університет*

До аудиту фінансової звітності із року в рік підвищуються вимоги, посилюється також контроль якості за аудиторськими послугами з боку регулюючих органів. Послуги, які надаються аудиторськими компаніями, зокрема з аудиту, набули високої цінності, оскільки гарантують достовірність та підтверджують показники, відображені у фінансовій звітності. Проте фінансова інформація не відображає всю необхідну інформацію про діяльність підприємства та усіх аспектів взаємодії зі зовнішнім середовищем і суспільством. Тому, зацікавлені користувачі все більшу увагу звертають на нефінансову інформацію, яка розкриває широкий аспект екологічних, соціальних та економічних питань діяльності суб'єкта господарювання. Розкриття такої інформації потребує повного, об'єктивного, неупередженого підтвердження, що актуалізує проведення аудиту звітності зі сталого розвитку для забезпечення прозорості та достовірності інформації і довіри стейкхолдерів.

Ведення підприємствами діяльності у напрямку соціальної відповідальності базується на дотриманні принципів сталого розвитку. Це дозволяє уникнути репутаційних проблем і підвищити конкурентоспроможність на ринку. Сьогодні практика соціальної відповідальності бізнесу привертає значну увагу суспільства, що призводить до посилення вимог щодо прозорості та підзвітності компаній. Відображаючи різні аспекти діяльності підприємства, зокрема соціальну та екологічну складові, забезпечується прозорість діяльності, а також вища поінформованість для прийняття управлінських рішень інвесторами, партнерами та іншими зацікавленими сторонами.

Україна підтримала концепцію ООН щодо сталого розвитку, якою затверджено 17 Цілей сталого розвитку (ЦСР). Одними із глобальних цілей забезпечення сталого розвитку є: подолання бідності, подолання голоду, забезпечення гендерної рівності, відповідальне споживання та виробництво, захист екосистем суші та інші. Кожна глобальна ціль була розглянута з урахуванням специфіки національного розвитку, у результаті чого було виокремлено 86 завдань національної системи. Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року є орієнтирами для розроблення проектів прогностичних і програмних документів, проектів нормативно-правових актів з метою забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України [4]. Досягнення всіх ЦСР постійно контролюється відповідними органами статистики, адже з 2021 року запроваджено моніторинг індикаторів досягнення ЦСР.

Звітність із питань сталого розвитку складається менеджментом підприємства чи організації або на основі стандартів складання нефінансової звітності, або у довільній формі. Найпоширенішим механізмом регулювання підготовки звітності зі сталого розвитку є стандарти GRI. GRI Standards визначають, що звітність зі сталого розвитку призначена для розкриття інформації про вплив організації (позитивний або негативний) на навколишнє середовище, суспільство та економіку [2].

Звітність про сталий розвиток стала стандартною практикою для багатьох компаній по усьому світі. Аудиторські фірми усвідомлюючи зростаючу актуальність сталого розвитку відкривають новий напрям надання професійних послуг у сфері сталого розвитку, що, в першу чергу, знайшло відображення у складі професійних аудиторських послуг компаній «Великої четвірки» [1].

Дослідження KPMG щодо звітності з питань сталого розвитку та ESG («Big shifts, small steps» Survey of Sustainability Reporting 2022) [5] показало, що 96% компаній G250 (250 найбільших компаній світу за доходом на основі рейтингу Fortune 500 за 2021 рік) готують звітність із питань сталого розвитку або ESG. Також звітують щодо сталого розвитку 79% компаній, що належать до N100 (вибірка зі 100 найкращих компаній за прибутком у 58 країнах, територіях і юрисдикціях). Відповідно до даних, отриманих в результаті дослідження, показники звітності щодо ЦСР складають 71% та 74% серед усіх компаній N100 і G250 відповідно.

Виникає потреба у верифікації показників такої звітності третьою стороною – незалежним експертом. Мета аудиту звітності сталого розвитку полягає у перевірці достовірності й підтвердженні якості усіх кількісних та якісних показників, наведених у цій звітності. Аудитор має бути впевненим у тому, що дані, які підприємство чи організація включає у свою звітність, розкривають усі важливі аспекти у сфері сталого розвитку, а також чи відповідає організаційна структура та опис діяльності суб'єкта господарювання реальному стану справ. У процесі аудиту професійний фахівець аналізує фінансово-господарську діяльність (включно з екологічними та соціальними показниками) для визначення шляхів підвищення її ефективності й оцінює ризики діяльності підприємства та виокремлені перспективи його розвитку на майбутнє, вказані у звіті.

Виконання професійних завдань аудитором пов'язано із дотриманням ними основоположних принципів етики таких, як незалежності, чесності, об'єктивності, професійної компетентності та належної ретельності, конфіденційності та професійної таємниці. Проте найголовнішим принципом, який відрізняє аудит від інших видів контролю та захищає суспільні інтереси, є принцип незалежності. Від професійних фахівців вимагається бути незалежними при виконанні завдань з аудиту, огляду та інших завдань із надання впевненості. Водночас незалежність аудиторів характеризується незалежністю мислення та незалежністю поведінки.

Незалежне зовнішнє підтвердження звітної інформації про сталий розвиток підвищує довіру до наданої інформації. Відповідно до результатів дослідження [5] у 2022 році 47% компаній зі списку N100 та 63% серед

компаній G250 пройшли незалежне зовнішнє підтвердження інформації про стійкість (сталий розвиток).

Основними стандартами, якими користуються аудиторські компанії під час проведення аудиту звітності про сталий розвиток, зважаючи на їх універсальність та уніфікованість, є Міжнародний стандарт з надання впевненості (МСЗНВ) 3000 «Завдання з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації» (ISAE 3000) та стандарт AA1000 Assurance Standard (AA1000AS). Водночас допускається їх паралельне використання. ISAE 3000 використовується аудиторськими компаніями та наголошує на якості даних та процедурах збору доказів. AA1000AS використовується спеціалізованими компаніями з підтвердженням та наголошує на необхідності організації демонструвати ефективну взаємодію зацікавлених сторін, визначати питання сталого розвитку та створювати відповідальну бізнес-стратегію для відповіді на ці актуальні проблеми. Основна відмінність ISAE 3000 від AA1000AS полягає в тому, що перший фокусується на процедурах надання впевненості щодо ЗСР, а другий – на якості процесів звітності [3].

Залежність наслідків прийнятих рішень зацікавленими особами від якості викладеної інформації у звітних формах підвищує роль аудиту, як однієї із форми підтвердження достовірності звітності. Аудиторська діяльність в Україні характеризується високою конкуренцією між великими іноземними та вітчизняними аудиторськими компаніями, підвищенням вимог до професійних знань і компетентностей аудиторів. До цього переліку можна також віднести й недосконалість положень законодавчо-нормативних документів із регулювання аудиту, недотримання суб'єктами аудиторської діяльності вимог якості надання аудиторських послуг, нехтування значимості аудиторських професійних послуг деякими підприємствами.

Науковці та практики виділяють низку проблемних питань, які заважають проводити незалежний аудит звітності сталого розвитку. Головною проблемою є те, що для складання такої звітності використовуються різні стандарти та нормативні документи. Водночас в українському законодавстві відсутні нормативні документи й стандарти, які регулюють вибір методи складання звітності зі сталого розвитку, тобто процес складання такої звітності є нерегламентований. Як наслідок, існує велика кількість різних форматів звітності, які відображають окремі питання сталого розвитку.

Не менш важливим є те, що значна частка керівників підприємств не розуміє важливість такої звітності, тому не зацікавлена у її складанні. Також аудит звітності сталого розвитку ускладнюється тим, що немає методичних рекомендацій із проведення аудиту такої інформації. Дані, наведені у звітності, можуть бути викривлені або несправжні, оманливо відображати стан підприємства. Тому, до аудиторів підвищується вимога до навичок у напрямку перевірки звітності зі сталого розвитку. Водночас відсутність досвіду призводить до збільшення додаткових витрат на навчання та пошук нових методик для спрощення проведення перевірки.

Все частіше користувачі вимагають від суб'єктів господарювання розкриття як фінансової, так і нефінансової (наприклад, екологічного й соціального характеру, про місію, підтримку концепції сталого розвитку) інформації про їхню діяльність, яка також розкриває стратегічні цілі, основні ризики і невизначеності його діяльності. Аудиторська перевірка надає достовірності, переконливості та надійності відображеної у звітності інформації. Отже, думка аудитора підтверджує прозорість звітності зацікавленим особам, підвищує рівень впевненості у достовірності інформації, поданої підприємствами у звітності сталого розвитку. Розвиток ринку аудиторських послуг із перевірки звітності сталого розвитку, зокрема і в Україні, на сучасному етапі ведення бізнес-відносин є необхідним, проте ускладнюється через низку невирішених питань.

Література:

1. Антонюк О. Р. Розвиток звітності зі сталого розвитку в контексті діяльності аудиторських фірм. *Фінансова система країни: тенденції та перспективи розвитку : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. інт.-конф. (м. Острого, 22 жовт. 2021 р.)*. Острого : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 198 с. С. 11–14.

2. Будицько О. В. Принципи підготовки звітності зі сталого розвитку. *Збірник наукових праць ЧДТУ. Серія: Економічні науки*. 2020. Випуск 57. С.26-33.

3. Макаренко І., Кравченко О., Овчарова Н., Земляк Н., Макаренко С. Стандартизація аудиту звітності зі сталого розвитку компаній. *Agricultural and Resource Economics*. 2020. Vol. 6. No. 2. Pp. 78–90. URL: <http://are-journal.com>.

4. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.

5. Big shifts, small steps. Survey of Sustainability Reporting 2022. KPMG International. October, 2022. URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/se/pdf/komm/2022/Global-Survey-of-Sustainability-Reporting-2022.pdf>.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЮ СКЛАДОВОЮ В КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

*Атамас О.П., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Інформаційна складова є рушійною силою формування сильних сторін системи інноваційних перетворень підприємства, запорукою його інвестиційної привабливості та прогнозування фінансово-економічного розвитку. Діджиталізація сформувала нові пріоритети для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, створюючи передумови для довгострокового стратегічного планування діяльності з урахуванням тактики та стратегії суб'єкту ведення бізнесу

Перспективи розвитку SMART-концепції державної політики в контексті глобалізаційних трансформацій сьогодення є неможливими без врахування комплексної системи управління інформацією при веденні бізнесу. Інформаційність є невід'ємною складовою контексту модернізації та переорієнтування економіки на можливість конкурування із країнами з розвиненою економікою в світі. В умовах цифрової економіки першочерговим є завдання формування пріоритетних векторів економічного розвитку на внутрішньому та зовнішньому ринках, посилення міжнародних позицій, розвиток політики держави в контексті забезпечення сталого розвитку системи інформаційної забезпеченості фінансово-економічної безпеки підприємств.

Область стратегічних рішень у контексті інформаційного становлення та розвитку підприємницької діяльності досить багатопланова: вибір напрямів діяльності, пріоритети формування ресурсів, забезпечення дієвого довгострокового партнерства, розвиток можливого потенціалу, проведення постійного аналізу сильних та слабких сторін компаній, проведення комплексної модернізації економічного середовища. У зв'язку з цим виділяють два рівня рішень на підприємстві: індивідуальне і організаційне. Якщо в першому випадку менеджера цікавить безпосередній процес управління, то в другому випадку – інтерес зсувається в сторону створення відповідного середовища навколо системи управління інформаційною складовою. Відмінними рисами прийняття рішень можна назвати наступні: свідома і цілеспрямована діяльність, що здійснюється людиною; поведінка, що ґрунтується на фактах і ціннісних орієнтирах; процес взаємодії економік різних країн світу; вибір альтернатив в рамках соціального і політичного стану та інші. Таким чином, забезпечення формування комплексної системи управління інформаційною складовою фінансово-економічної безпеки підприємства стає запорукою його довгострокового існування, прийняття керівництвом виважених управлінських рішень, вміння формувати навички швидкого

приспосовування до змін впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовищ.

Враховуючи досвід науковців у дослідженні теоретичних аспектів поняття «фінансово-економічна безпека» слід зазначити, що дане поняття є багатоаспектним, комплексним та включає в себе напрями діяльності підприємства з метою підвищення його фінансово-економічних показників, ефективності виробничого процесу та формування стратегічних пріоритетів розвитку, попередження збитків через вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовищ. Таким чином, безпеку варто розглядати через призму її функціональних складових, що дозволяє: здійснювати моніторинг чинників, які впливають на стан як функціональних складових, так і фінансово-економічної безпеки загалом; досліджувати процеси, які здійснюють вплив на забезпечення фінансово-економічної безпеки; проводити аналіз розподілу і використання ресурсів підприємства; вивчати економічні індикатори, що відображають рівень забезпечення функціональних складових; розробляти заходи, які сприятимуть досягненню високого рівня складових, що призведе до посилення фінансово-економічної безпеки підприємства загалом [1,с.116-117].

Основоположним є вивчення функціональних складових фінансово-економічної безпеки підприємства. Одним із найважливіших елементів забезпечення високих показників фінансово-економічної безпеки підприємства є механізм її функціонування, який включає в себе вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовищ на ведення бізнесу. Така комплексна дієва система складається із суб'єктів та об'єктів механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки.

На сьогоднішній день відсутнє комплексне єдине трактування поняття «фінансово-економічна безпека», відсутній єдиний механізм формування складових фінансово-економічної безпеки суб'єкту ведення бізнесу [2, с. 21]. Цьому питанню будуть присвячені перспективні наукові дослідження в контексті управління інформаційною складовою фінансово-економічної безпеки підприємства. Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Проведене дане наукове дослідження демонструє, що однією із основоположних проблем відсутності дієвого комплексного механізму управління системою інформатизації діяльності підприємств є відсутність єдиного підходу до аналізу функціональних складових системи фінансово-економічної безпеки.

Література:

1. Cordova, A., Dolci, J., & Gianfrate, G. (2015). The determinants of crowd funding success: Evidence from technology projects. 3rd International Conference on Leadership, Technology and Innovation Management. Procedia, Social and Behavioral Sciences, 181, 115-124. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.04.872>

2. Дячков Д. В., Потапюк І. П. та Капран І. В. (2021). Економічна безпека в системі стратегічного управління підприємством / О.В. Економіка і суспільство – Економіка та суспільство, 24. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-7>

ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ, ЇЇ ФУНКЦІОНАЛЬНІ ЗАДАЧІ

*Аберніхіна І.Г., к.е.н., доцент
Аберніхін І.О., здобувач вищої освіти
Інститут промислових та бізнес технологій
Українського державного університету науки та технологій*

Ключовим аспектом для ефективного функціонування страхової компанії є гармонійне поєднання між людьми та інформаційними системами. Це означає використання зручних у використанні технологій і майстерної координації обслуговування клієнтів. Реалізація та ефективне впровадження інформаційних технологій для управління страховим бізнесом залежить від власників компанії, розміру її клієнтської бази і стратегічних планів розвитку [2].

Успішна взаємодія між людьми і системами вимагає гнучкого підходу до впровадження технологій, який враховує конкретні потреби і можливості компанії. Впровадження інформаційних систем спрощує процеси ведення звітності, підвищує продуктивність та забезпечує збільшення задоволеності клієнтів.

Рішення щодо вибору технологічних рішень мають бути доречними в контексті розміру та специфіки бізнесу страхової компанії. Інвестування у потужні та адаптовані до потреб інформаційні системи може значно поліпшити конкурентоспроможність і результативність діяльності страховика.

АІС (автоматизована інформаційна система) страхової компанії - це комплекс програмного забезпечення, який використовується для автоматизації різноманітних процесів у сфері страхування. Ця система допомагає збирати, обробляти і зберігати дані про клієнтів, поліси страхування, страхові виплати та іншу важливу інформацію [1].

АІС страхової компанії може включати в себе такі компоненти, як:

1. Система управління клієнтами (CRM), яка допомагає вести базу даних клієнтів, взаємодіяти з ними, відстежувати їхні потреби і історію страхових виплат.

2. Система обробки полісів, яка автоматизує процес оформлення та обробки страхових полісів.

3. Система управління ризиками, яка аналізує ризики, пов'язані зі страховими полісами, та допомагає вирішувати їх.

4. Система управління страховими виплатами, яка відповідає за обробку і виплату страхових відшкодувань.

5. Система аналізу даних, яка використовується для виявлення тенденцій, прогнозування витрат та оптимізації бізнес-процесів.

Використання АІС дозволяє страховим компаніям підвищити ефективність своєї діяльності, зменшити ризики та забезпечити кращий сервіс для своїх клієнтів.

Система управління клієнтами (CRM) - це програмне забезпечення, що допомагає компаніям в управлінні відносинами з клієнтами. Основна мета CRM - це збір, зберігання і аналіз інформації про клієнтів з метою покращення взаємодії з ними та збільшення їхньої задоволеності.

Основні функції CRM можуть включати в себе:

а) збір і зберігання даних про клієнтів, такі як контактна інформація, історія взаємодії, покупки;

б) аналіз даних для виявлення тенденцій у поведінці клієнтів, що дозволяє прогнозувати їхні потреби та вчасно реагувати на них;

в) управління контактами, включаючи планування та відстеження комунікації з клієнтами через різноманітні канали (телефон, електронна пошта, соціальні медіа тощо);

г) автоматизація процесів, таких як створення та відправлення пропозицій, підготовка звітів, розподіл завдань між співробітниками;

д) покращення обслуговування клієнтів шляхом забезпечення персоналізованого підходу до кожного клієнта.

Система обробки полісів - це програмне забезпечення, яке використовується страховими компаніями для автоматизації процесів оформлення та обробки страхових полісів. Основна мета такої системи - це забезпечити швидкий і ефективний процес видачі полісів та знизити ризик помилок.

Основні функції системи обробки полісів можуть включати в себе:

а) збір і зберігання даних клієнтів, пов'язаних з оформленням полісів, таких як особисті дані, інформація про страхування, обрані варіанти покриття;

б) автоматизоване оформлення полісів на основі введених даних та обраних параметрів;

в) розрахунок премій за страховий поліс відповідно до вибраних варіантів покриття, ризиків та інших факторів;

г) створення документів із страховими полісами для клієнтів;

д) відстеження та обробка змін у страхових полісах (наприклад, зміна умов покриття, поновлення полісу, стягнення премій тощо);

е) генерація звітів і статистики щодо оформлених полісів, премій та інших показників.

Система обробки полісів допомагає страховим компаніям підвищити ефективність своєї роботи, зменшити час, необхідний на оформлення полісів, та забезпечити точність даних. Такі системи можуть бути інтегровані з іншими складовими АІС страхової компанії, такими як CRM або система управління страховими виплатами, для забезпечення безперервного потоку інформації та оптимізації процесів.

Система управління ризиками (ERM) є ключовим елементом стратегічного управління для будь-якої страхової компанії. Її мета - ідентифікація, оцінка та управління ризиками, які можуть впливати на

досягнення цілей компанії. ERM допомагає страховим компаніям ефективно керувати невизначеністю та забезпечує стійкість бізнесу в змінних умовах ринку. Це також сприяє збільшенню довіри клієнтів і інвесторів, оскільки вони бачать, що компанія має систематичний підхід до управління ризиками і здатна ефективно реагувати на потенційні загрози.

Система управління страховими виплатами (Claims Management System) - це програмне забезпечення, що допомагає страховим компаніям ефективно керувати процесом обробки та виплати страхових відшкодувань своїм клієнтам в разі настання страхового випадку.

Основні функції системи управління страховими виплатами включають: приймання та реєстрація заявок на відшкодування, оцінка страхових вимог для визначення їхньої обґрунтованості та відповідності умовам страхового полісу, визначення розміру збитків, що понесені в результаті страхового випадку, за допомогою експертної оцінки, документації та інших джерел інформації, прийняття рішення щодо виплат відшкодування або відмови у виплаті, виплата відшкодувань. Система управління страховими виплатами спрощує і автоматизує процес обробки страхових вимог, що дозволяє знизити час обробки, уникнути помилок і забезпечити задоволення клієнтів. Крім того, вона допомагає страховим компаніям ефективно керувати фінансовими ризиками та забезпечити відповідність з правовими та регуляторними вимогами.

Система аналізу даних в страховій компанії - це потужний інструмент, який дозволяє збирати, обробляти, аналізувати та використовувати великі обсяги даних для прийняття обґрунтованих стратегічних та тактичних рішень. Основна мета такої системи - виявлення тенденцій, ризиків та можливостей на основі аналізу даних. Система аналізу даних допомагає страховим компаніям підвищити ефективність своєї діяльності, знизити ризики та забезпечити краще прийняття рішень на основі об'єктивних даних і фактів. Вона дозволяє зробити більш точні прогнози, виявити нові можливості для розвитку бізнесу та підвищити конкурентоспроможність компанії на ринку.

Література:

1. Галушак В. Автоматизовані інформаційні системи в страховій діяльності. 2018.
URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38974/1/Галушак_В_2018_монографія.PDF.

2. Кривошлик Т. Складові інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки страхової компанії. *The 15th International scientific and practical conference "Distance education as the main problem of young people" (December 26-29, 2023) Madrid, Spain.*
URL: https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=2KLEAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA51&dq=автоматизована+інформаційна+система+страхової+компанії&ots=0HsxBCp_qB&sig=3S5i86eCoiQMCRfG_quA8Zqj-Zw&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false.

ІНТЕГРАЦІЯ ПРОЦЕСІВ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ ТА СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ

*Васільєва Л.М. доктор наук з державного управління, професор
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Інновації є необхідною умовою для сучасної економіки та ключовим чинником формування ефективної моделі економічного зростання в умовах сучасного розвитку. Інноваційна спрямованість підкреслює значення впровадження нових ідей, технологій, продуктів та процесів для покращення конкурентоспроможності, ефективності та стійкості економіки.

Процес стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства повинен бути невід'ємною частиною стратегічного управління підприємством, незалежно від обраної моделі системи управління або типу стратегії [1].

Проте цей процес повинен враховувати особливості конкретного підприємства та його стратегічних цілей, щоб забезпечити успішний інноваційний розвиток у довгостроковій перспективі.

Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства - це процес планування, розробки та впровадження стратегічних напрямків інноваційного розвитку з метою створення конкурентної переваги та забезпечення стійкого успіху на ринку.

Інтеграція процесу стратегічного управління з інноваційним розвитком підприємства може бути здійснена за допомогою матрично-інтеграційного підходу. Ось кілька основних етапів, які можна виокремити:

1. Аналіз стратегій. Це перший етап, на якому визначається стратегічна спрямованість підприємства, його цілі та завдання.

2. Визначення інноваційних потреб. На цьому етапі виявляються області, де потрібні інновації для досягнення стратегічних цілей.

3. Розробка інноваційної стратегії - формулювання конкретних інноваційних цілей і планів, які відповідають стратегічним потребам підприємства.

4. Імплементация інноваційної стратегії. На цьому етапі реалізуються конкретні інноваційні проекти та програми.

5. Постійний моніторинг і оцінка результатів інноваційних і стратегічних ініціатив для впровадження коректив та забезпечення відповідності стратегічним цілям.

Матрично-інтеграційний підхід полягає в тому, що для кожного етапу управління інноваціями створюється матриця, де з одного боку відображаються етапи стратегічного управління, а з іншого – етапи управління інноваціями. Це дозволяє забезпечити взаємозв'язок та взаємодію між цими двома процесами. Інтеграція процесів стратегічного управління підприємством та стратегічного управління інноваційним розвитком починається після визначення ключових компетенцій та формулювання стратегічних цілей підприємства. Однак аналіз конкурентного середовища та стратегічних викликів вже на початкових етапах

повинен враховувати не лише традиційні тренди, а й інноваційні, які можуть вплинути на стратегію підприємства. Важливо, щоб внутрішні аналітичні підрозділи підприємства розробляли фінальне бачення інноваційних трендів, поділяючи їх на внутрішні, умовно-зовнішні і зовнішні, щоб забезпечити ефективне управління інноваціями та успішну реалізацію стратегії.

На думку, Молчанов А., Міньковська А. «процес формування інноваційних трендів має охоплювати різні рівні стратегічного управління підприємством» [2]. Це включає проведення стратегічних сесій для ідентифікації найбільш ймовірних сценаріїв інноваційного розвитку. Сформовані сценарії стають основою для розробки стратегії управління інноваційним розвитком підприємства. Ця стратегія включає інноваційні проекти, які пропонуються бізнес-підрозділами та доповнюються аналітичними підрозділами. У рамках єдиної організації стратегія, яка враховує інноваційні проекти, стає частиною інтегральної інвестиційної програми підприємства.

Отже, стратегічне управління інноваційним розвитком повинно базуватись на ряді ключових засад стратегічного управління з урахуванням особливостей, притаманних інноваційній діяльності:

- розробка конкретних інноваційних цілей, які відображають стратегічні цілі підприємства та є відповідними його місії і стратегії;

- оцінка потреб ринку, технологічних тенденцій та конкурентного середовища для визначення найбільш перспективних напрямків інноваційного розвитку;

- ефективне використання людських, фінансових та матеріальних ресурсів для реалізації інноваційних проектів, а також управління ризиками, пов'язаними з їх реалізацією;

- розвиток організаційної культури, яка сприяє стимулюванню та підтримці інноваційних ініціатив серед персоналу підприємства;

- розробка стратегічних партнерств з іншими компаніями, університетами, дослідницькими установами тощо для спільного розвитку та впровадження інновацій;

- здатність підприємства швидко реагувати на зміни в економічному, технологічному та соціокультурному середовищі та адаптувати свою стратегію інноваційного розвитку відповідно до нових умов;

Ці засади допомагають підприємствам створювати ефективні та конкурентоздатні інноваційні стратегії, які сприяють їхньому успішному розвитку та забезпечують стійкість у довгостроковій перспективі.

Література:

1. Яремчук С.С., Сухорукова О.А. Малишенко Л.О. Інноваційний менеджмент у міжнародному бізнесі. *Академічні візії*. 2023. №16. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/172>

2. Молчанов А., Міньковська А. Теоретичні аспекти інноваційного менеджменту у підвищенні ефективності діяльності підприємства. *Бізнес-інформ*. 2023. №8. С. 295–300.

РОЛЬ ТЕХНОЛОГІЙ БЛОКЧЕЙНУ В ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ЗАХИСТУ ФІНАНСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Вітер В.А. Здобувач МгУФЕБз-1-23

*Науковий керівник: Васільєва Л.М., д.держ.упр., професор
Дніпровський державний аграрно - економічний університет*

Зважаючи на зростання значення фінансової інформації в сучасності, технологія блокчейну відіграє важливу роль у забезпеченні безпеки та надійності цих даних. Одним із важливих аспектів є незмінність даних у блокчейні, яка забезпечує надійний захист від будь-яких спроб зміни чи втручання в інформацію. Кожен блок даних в ланцюжку блокчейну підтверджується криптографічно, а отже, будь-яка спроба внесення змін буде негайно виявлена та заблокована. Це робить блокчейн ідеальним інструментом для збереження фінансових даних, оскільки він забезпечує їхню недоторканність і невідворотність.

Блокчейн - це розподілена база даних, яка зберігається на різних комп'ютерах одночасно в мережі, що підтримується учасниками цієї мережі. Ця база даних складається з блоків інформації, які зв'язані між собою і зашифровані за допомогою криптографічних методів. Кожен блок містить певну кількість даних, а також хеш (узагальнене представлення цих даних) попереднього блоку, що забезпечує незмінність ланцюжка блоків. Кожен новий блок додається до кінця ланцюжка, утворюючи постійно зростаючу послідовність даних.

Важливою характеристикою блокчейну є його децентралізованість. Керування та управління блокчейном здійснюється усією мережею, а не однією центральною організацією чи особою. Це робить блокчейн незалежним від будь-яких централізованих контрольних точок, що забезпечує його стійкість до атак. Також ця технологія сприяє підвищенню прозорості та відкритості у фінансових операціях. Усі учасники мережі мають можливість переглядати та перевіряти транзакції в реальному часі, що робить будь-яку спробу шахрайства або фінансових маніпуляцій миттєво помітною. Це дозволяє забезпечити високий рівень довіри до фінансової інформації та уникнути можливих ризиків, пов'язаних із зловживанням або недостовірністю даних.

Разом із перевагами, технологія блокчейну також стикається з викликами. Один з найбільших викликів - це питання масштабування. При збільшенні кількості транзакцій, оброблених на блокчейні, може збільшуватися час обробки та вартість транзакцій, що може обмежувати широке застосування технології в сфері фінансів, до того можуть виникнути проблеми з приватністю даних у зв'язку зі зберіганням особистої інформації на блокчейні. Хоча блокчейн гарантує безпеку даних завдяки шифруванню, прозорості та незмінності, він також унеможливує можливість видалення або виправлення інформації, що може створити проблеми з дотриманням правил щодо захисту персональних даних.

Технологія блокчейну відіграє вагомий роль у трансформації різних галузей бізнесу, особливо у сферах бухгалтерії та фінансового обліку. Її

ключовою перевагою є можливість підвищення ефективності цих процесів завдяки децентралізованій природі. Блокчейн дозволяє підприємствам зберігати та обмінюватися фінансовими даними без посередництва традиційних фінансових установ, що спрощує взаємодію між бізнес-партнерами та зменшує витрати на операційні процеси. Це робить бухгалтерський облік більш точним, ефективним та надійним, сприяючи вдосконаленню фінансового управління підприємством.

Також ця технологія відкриває нові можливості для залучення фінансування, перетворюючи традиційні методи збору капіталу. Одним з таких новаторських підходів є Initial Coin Offerings (ICO) і Security Token Offerings (STO). ICO дозволяють підприємствам залучати капітал шляхом продажу токенів, які базуються на блокчейні, надаючи інвесторам право на майбутні продукти чи послуги. За свою чергу, STO використовують блокчейн для випуску цінних паперів, які регулюються інвестиційними законами, що надає інвесторам більшу впевненість у їхніх правах. Ці нові методи збору капіталу дозволяють навіть малим підприємствам отримати доступ до фінансування безпосередньо від інвесторів по всьому світу, розширюючи коло потенційних джерел фінансування та сприяючи розвитку інновацій.

Блокчейн відкриває перед підприємствами безліч можливостей у сфері "інтернету речей" (IoT), що є однією з найбільш перспективних областей в сучасній технологічній діяльності. Однією з головних переваг використання децентралізованої технології є його можливість забезпечити безпеку та надійність зв'язків між пристроями. Дані, що збираються та передаються від різних пристроїв IoT, можуть бути зашифровані та збережені в розподіленій базі даних, що забезпечує захист інформації та її цілісність, а також захищає від змін або втручань несанкціонованих користувачів.

Також, блокчейн може забезпечити автоматизовану верифікацію та підтвердження даних, що спрощує процес управління даними в пристроях IoT. Використання цієї технології відкриває нові можливості для розвитку "розумних" пристроїв та систем управління. За допомогою "розумних контрактів", що забезпечують автоматизоване та безпечне узгодження умов та процесів взаємодії між пристроями IT, підприємства можуть створювати автономні та безпечні системи управління, які функціонують без посередників або централізованих управлінських структур.

Такі системи можуть автоматично реагувати на зміни у середовищі або взаємодіяти з іншими пристроями на основі заданих умов, що підвищує їхню ефективність та надійність.

Література:

1. Соломія Бабінська «Технологія блокчейн в аудиті: сучасний стан та перспективи застосування» 2022 <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-26>
2. Ярошук, О. Технологія блокчейн в бухгалтерському обліку та аудиті / Олексій Ярошук, Ірина Белова // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації : міжнар. наук. журн. - 2020. - Вип. 3-4. - С. 28-44.

3. Ramchandra Sharad Mangrulkar, Pallavi Vijay Chavan «Blockchain Essentials: Core Concepts and Implementations» Apress 2024, 284 ст.

4. What is Blockchain Technology? A Step-by-Step Guide For Beginners (2020), available at: <https://blockgeeks.com/guides/what-is-blockchain-technology>.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ МОНІТОРИНГУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Міньковська А.В., к.е.н, доцент

Дорошенко Ю.В., МгУФЕБ-1-23

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Сучасний стан розвитку економіки України характеризується високим динамізмом змін навколишнього середовища, що обумовлює підвищені ризики для ефективного функціонування сільськогосподарських підприємств. В даний час, коли конкуренція на світових ринках посилюється, вітчизняний бізнес гостро потребує наявності оперативної та релевантної інформації, яку можна отримати шляхом ефективного моніторингу.

Нестабільність сучасного стану розвитку економіки України, ускладнення економічних зв'язків, поява нових небезпечних загроз змушують підприємства проводити постійний аналіз динаміки розвитку, слідкувати за сучасними ключовими економічними тенденціями, забезпечувати економічну безпеку підприємства. Забезпечення економічної безпеки сільськогосподарського підприємства - це безперервний процес, який повинен супроводжуватися відповідною оперативною інформаційною підтримкою. Зібрана інформація швидко застаріває і втрачає практичну цінність під час прийняття управлінських рішень. Саме моніторинг забезпечує актуальність і своєчасність отримання достовірної інформації, що безпосередньо впливає на ефективну роботу служби безпеки.

Функціональну основу комплексної системи забезпечення економічної безпеки сільськогосподарської організації становить моніторинг, мета якого - виявлення та відстеження загроз та своєчасне вжиття заходів щодо їх мінімізації. За таких умов особливої актуальності набуває впровадження ефективної комплексної системи моніторингу на підприємстві, однією зі складових якої є економічний моніторинг діяльності підприємства.

У сучасній науці поняття «моніторинг» використовується майже у всіх сферах людської діяльності і являє собою складне явище, для якого немає точного однозначного тлумачення цього поняття.

За одними версіями поняття «моніторинг» прийшло з англійської мови від слова monitoring (контроль, спостереження) та має два значення:

1) постійне спостереження за будь-яким процесом, з метою виявлення його відповідності бажаному результату або первісним припущенням;

2) спостереження, оцінка і прогноз стану навколишнього середовища у зв'язку з господарською діяльністю людини.

Поява першого визначення цього поняття пов'язують зі Стокгольмською

конференцією ООН з навколишнього середовища, саме тоді експертами спеціальної комісії СКОПА (Науковим комітетом з проблем навколишнього середовища) поняття «моніторинг» було введено в науковий обіг.

За іншими версіями, до яких схильні більшість словників Інтернету, поняття «моніторинг» походить від латинського слова *monitor* (застережливий) і означає спеціально організоване, систематичне спостереження за станом об'єктів з метою їх оцінки, контролю або прогнозу.

В роботі І.В.Жужкова «Моніторинг: визначення, співвідношення з категоріями спостереження і управління» автор наводить понад 20 визначень поняття «моніторинг». При цьому в основній масі визначень, наведених автором у своїй роботі, обов'язковим елементом моніторингу, як і в наведених раніше визначеннях, виділяється спостереження [1].

Однак спостереження не завжди є обов'язковим елементом моніторингу.

Т.Г.Бень зазначає, що фінансовий моніторинг підприємства здійснюється для оперативної діагностики, яка також дає можливість своєчасно сигналізувати про негативні тенденції змін в діяльності підприємства [2].

Сутнісні характеристики, які є принципами пізнання світу - розвиток і цілісність, диференціація і інтеграція - лежать в основі технології моніторингу і роблять цю технологію універсальною для дослідження будь-яких об'єктів навколишньої дійсності.

З точки зору методології, моніторинг - це універсальний тип розумової діяльності, байдужий до предметного змісту і наукової діяльності.

Моніторинг багатолікий і всеосяжний, він втілює цілу систему базових знань, способів аналізу і обробки отриманої інформації з метою створення прогнозів, необхідних для управління будь-якого рівня.

Якщо розглядати моніторинг як сукупність процедур, то його можна трактувати як безперервний процес збору й аналізу інформації, яка дозволяє уповноваженим органам, зацікавленим особам і установам приймати необхідні рішення, які слугуватимуть підвищенню ефективності та результативності діяльності об'єкта.

На нашу думку, вивчивши наукові праці провідних дослідників, суть моніторингу можна представити наступним чином (рис.1).

Аналіз визначень моніторингу допомагає виокремити основні складові цього процесу, які забезпечують своєчасне попередження несприятливої ситуації.

Ми схильні вважати, що моніторинг економічної безпеки сільськогосподарського підприємства являє собою динамічну систему з гнучкою інфраструктурою, яка забезпечує збір та обробку інформації і допомагає виконувати постійне спостереження та аналіз основних показників економічної діяльності підприємства з метою оцінки, контролю та прогнозування його економічного стану. Моніторинг дозволяє підприємству пристосовуватись до зміни навколишнього середовища та успішно виживати в умовах конкуренції.

У моніторингу економічної безпеки підприємства величезна кількість завдань, які визначаються цілями проведення досліджень. Серед основних

виділяють:

- встановлення факторів, що визначають поточний фінансовий стан;
- оцінка ефективності й повноти реалізації законів та інших нормативних правових актів соціально-економічних і фінансових проблем;
- відстеження змін значень базисних фінансових показників;
- об'єктивна і комплексна оцінка товарно-матеріальних запасів і їх якості, а також моніторинг нематеріальної ліквідності підприємства, аналіз ефективності використання наявних коштів і реалізації попередніх рішень;
- уточнення відомостей щодо стану капіталу на поточний момент функціонування компанії, визначення внутрішніх резервів і розробка програми по їх впровадженню в функціонал фірми;
- прогнозування тенденцій зміни фінансового становища фірми, оцінка потенціалу самої організації і її колективу на всіх управлінських рівнях;
- розроблення та надання пропозицій щодо комплексу заходів, спрямованих на усунення негативних тенденцій і явищ, які впливають на діяльність підприємства.

Рис. 1 Суть моніторингу відповідно до провідних наукових досліджень

Моніторинг економічної безпеки сільськогосподарського підприємства переслідує основні цілі:

- оцінка стану виробничої системи підприємства;
- виявлення негативних процесів і тенденцій розвитку виробничого потенціалу;
- встановлення причин, характеру, джерел, інтенсивності впливу

негативних факторів на потенціал виробничої системи;

- прогнозування можливих наслідків впливу негативних факторів не тільки на потенціал виробництва, але і на області діяльності, які цей потенціал забезпечує продукцією або послугами;

- контроль за станом загроз економічної безпеки;

- системний аналіз ситуації, що склалася;

- розроблення рекомендацій та заходів для ліквідації загроз підприємства.

На нашу думку, одна з важливих цілей моніторингу економічної безпеки сільськогосподарського підприємства, на яку також варто звернути увагу - це діагностика його стану за допомогою системи показників, що враховують галузеві особливості, які є найбільш характерними для даного підприємства, мають для нього важливе стратегічне значення та відповідають вимогам його економічної безпеки. Система критеріїв і показників фактичного стану складається підприємствами самостійно, але з урахуванням конкретних умов роботи, розробки економічної політики, що включає механізми обліку факторів, які впливають на стан економічної безпеки та напряму діяльності підприємства з визначеної стратегії. Крім того, важливим у практичному плані є завдання визначення рівнів контролю за забезпеченням економічної безпеки. Система моніторингу економічної безпеки в державній ланці повинна складатися з двох рівнів - державного та регіонального.

Отже, для забезпечення управління об'єктивною і достовірною інформацією щодо регулювання економічної безпеки сільськогосподарського підприємства необхідно проводити моніторинг безпеки, і безпосередньо факторів впливу на нього, які визначаються системою контролю та спостереження за станом економічних показників з метою формування варіантів для подальшого розвитку, більш ефективного забезпечення економічної безпеки в цілому.

Література:

1. Жмуденко В.О. Моніторинг та контроль за станом економічної безпеки аграрної сфери як функції стратегічного управління. *Агросвіт*. 2019. №21. С. 25-30.

2. Бень, Т.Г. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства. *Фінанси України*. 2022. № 6. С. 53-60.

ФАКТОРИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

*Дурденко Ю., здобувач вищої освіти, гр.МгУФЕБ-23
Науковий керівник: Васильєва Л.М. доктор наук з державного
управління, професор
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Економічна безпека підприємства - це здатність підприємства виконувати свої функції та досягати своїх цілей в умовах економічних загроз та негативних впливів зовнішнього середовища, забезпечуючи стійкість до внутрішніх і

зовнішніх загроз. Економічна безпека включає в себе захист від ризиків, збереження ресурсів, ефективне управління фінансами, конкурентоспроможність на ринку, а також здатність до адаптації до змін в економічному середовищі.

Зважаючи на сучасні умови, де нестабільність зовнішнього середовища є великою проблемою для підприємств, вчені ідентифікували кілька груп факторів, що мають найбільший вплив на їхню діяльність та підсилюють ступінь невизначеності.

Перша група факторів «зміна мікросередовища та інституційних рамок функціонування підприємств призводить до необхідності досліджувати підприємницьку екосистему, що передбачає розширення меж аналізу зовнішнього середовища, а також методів та інструментів такого аналізу» [3].

Друга група факторів [1] вказує на те, що у сучасному світі, трансформація галузей та ринків відображається в скороченні традиційних вхідних бар'єрів на ринок, розмитті галузевих меж та розвитку суміжних галузей. Це ускладнює аналіз для підприємств, які повинні оцінити цінність своїх продуктів для споживачів та проаналізувати конкурентів.

У контексті зміни характеру конкуренції внаслідок глобалізації економіки, кількість конкурентів значно збільшилася [4].

Тепер компанії можуть ефективно імітувати або наслідувати продукцію лідерів галузі завдяки доступності інформаційних технологій, які сприяють швидкій кооперації навіть для невеликих колективів, незалежно від їхнього місцезнаходження.

Четверта група чинників, має найменш нові моделі поведінки споживачів [2]. У світлі насичення ринків та загальної доступності інформації споживачі стають менш лояльними до продуктів і розширюють свої очікування від покупок. Вони не лише шукають продукти, але й послуги та рішення для вирішення своїх проблем. Це створює нестабільність у споживчому поведінці, що вимагає від компаній більш детального та широкого підходу у взаємодії з ними.

Отже, вивчення факторів економічної безпеки підприємства не є простим завданням через різноманітність та неоднозначність їх розуміння та класифікації. Існує велика кількість класифікацій цих факторів, які, хоча мають схожу структуру та загальні критерії, все ж мають свої нюанси та особливості.

Зазначимо, що наведені фактори необхідно враховувати при формуванні механізму забезпечення економічної безпеки підприємства, а саме важливо:

1. Аналізувати і прогнозувати економічне середовище. Слід стежити за змінами на ринках, макроекономічними тенденціями та іншими факторами, що можуть вплинути на діяльність підприємства.

2. Розробляти стратегії ризик-менеджменту. Потрібно ідентифікувати потенційні ризики та розробляти плани їх управління для зменшення негативних наслідків.

3. Забезпечувати фінансову стійкість. Необхідно ефективно управляти фінансами підприємства, включаючи контроль над ліквідністю, керування кредитами та забезпеченням капіталу.

4. Розвивати конкурентні переваги. Підприємство повинно зосередитися на розвитку своїх конкурентних переваг, щоб збільшити свою стійкість до зовнішніх впливів та зберегти своє місце на ринку.

5. Створювати резерви та диверсифікувати бізнес. Розумно розподіляти ресурси, інвестувати в різноманітні галузі та проекти, що дозволяє підприємству бути менш залежним від конкретного напрямку діяльності.

Забезпечення економічної безпеки підприємства - це складний процес, який вимагає постійного моніторингу, аналізу та стратегічного планування.

Отже, фактори економічної безпеки підприємства включають широкий спектр аспектів, які впливають на його фінансову стійкість, конкурентоспроможність та здатність адаптуватися до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Ці фактори взаємодіють між собою та визначають економічну стійкість та успішність підприємства в умовах складного економічного середовища.

Література:

1. Дем'янчук О., Хохонік К. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства. *Таврійський науковий вісник*. 2023. №15. С.167-171.

2. Дехтяр Н.А., Дейнека О.В. Фінансово-економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/load/Dekhthiar_Finansovo-ekonomichna_bezpeka.pdf

3. Хома Д.М., Лопатовський В.Г., Матюх С.А. Концептуальний базис фінансового менеджменту в сфері забезпечення економічної безпеки підприємства. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. № 4. 2022. С. 145-152.

4. Ярославський А.О., Правдюк Н.Л. Управління економічною безпекою підприємства. *Норвезький журнал розвитку міжнародної науки*. 2020. № 42 (3). С. 41-44.

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ МОДЕЛЕЙ ПРОГНОЗУВАННЯ В БІЗНЕС-АНАЛІТИЦІ

Киричок В.О., здобувач гр. МгОП-1-23

Іванова Д.С. здобувач гр. МгОП-1-23

*Науковий керівник: Ткаченко О.С., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

У логіці системного підходу сучасне підприємство представляє собою досить складну систему, в якій протікає безліч взаємопов'язаних бізнес-процесів, що визначають ефективність використання всіх видів ресурсів підприємства та взагалі – результативність досягнення поставлених цілей. На сьогодні залишаються актуальними питання підвищення результативності

бізнес-процесів сучасних підприємств, вирішення яких обумовлюється наявністю якісного методичного забезпечення оцінки бізнес-процесів, технології управління бізнес-процесами, оскільки процесний підхід включає в себе не тільки опис бізнесу, як мережі взаємозв'язаних бізнес-процесів, але і постійний контроль, управління та вдосконалення бізнес-процесів.

Не викликає сумнівів те, що теоретико-прикладні основи та методичне забезпечення оцінки результативності бізнес-процесів на вітчизняних підприємствах різних галузей економіки потребує ґрунтовних доопрацювань. На сьогодні у науковому середовищі також залишається безліч невирішених питань стосовно понятійних категорій бізнес-процесів, організаційної, методичної, технічної складових системи їх управління.

Розкриття сучасних методик оцінки результативності бізнес-процесів на сучасних підприємствах є одним із послідовних етапів вирішення загальної проблеми удосконалення методичного забезпечення на вітчизняних підприємствах.

Ефективність моделі в бізнес-аналітиці, яка використовується при прогнозуванні, можна виміряти за допомогою зазначених вище прийомів. Проте нас цікавить точність прогнозних значень.

Помилка прогнозу – це різниця між прогнозним і фактичним значеннями. Незалежно від використаної моделі важливо оцінити її ефективність з точки зору точності і в ідеалі помилки прогнозу повинні бути зведені до мінімуму.

При розробці моделі прогнозування історичні дані відіграють важливу роль. В ідеалі бажано мати велику кількість даних за значний період часу, щонайменше за 4-5 років. Крім того, дані, що використовуються, повинні бути «типовими» з точки зору ситуації. Якщо взяти дані з цього “нетипового” періоду, то вони будуть непридатними для складання прогнозів відносно цін на акції в аналогічні періоди в майбутньому. Перед тим, як сформулювати прогнозну модель, необхідно ліквідувати деякі дані, які не є «типовими».

Точність прогнозу однозначно залежить від застосовуваної моделі. Але вище згадане означає, що при складанні того чи іншого прогнозу прийнятна лише одна модель. Можливо, що в деяких випадках декілька різних моделей дадуть відносно надійні оцінки. В будь-якій моделі прогнозування основним елементом є тренд. Іншими елементами моделі прогнозування є сезонні та циклічні коливання, які неможливо передбачити у визначений час.

Поєднання цих елементів також є важливою частиною моделі. Дуже важливо вибрати найбільш прийнятний метод прогнозування.

Перш ніж використовувати модель для складання реальних прогнозів, її необхідно перевірити на об'єктивність, для того щоб забезпечити точність прогнозів. Цього можна досягнути декількома шляхами:

- 1) визначити на основі яких історичних даних створюється модель, потім фактичні дані порівняти з відповідними оцінками, отриманими за допомогою даної моделі. Розбіжності між двома значеннями покажуть, як модель проявить себе при визначенні майбутніх значень. Але при цьому існує імовірність того, що ступінь точності прогнозування буде викривленою, так як модель в середині діапазону даних проявить себе краще, ніж на часових періодах за межами

діапазону;

2) результати моделі порівняти з фактичними значеннями, коли ті виявляються. Після отримання фактичних даних можна перевірити точність моделі. Недоліком такого підходу є те, що перевірка моделі може зайняти багато часу. В принципі, модель можна перевірити лише за тривалий період часу. Зрозуміло, що цей метод перевірки часто використовується, але щоб не витрачати час, все одно необхідно провести первинну перевірку;

3) щоб врахувати недоліки, описані в перших двох пунктах, необхідно розробити модель прогнозування виходячи з обмеженого набору історичних даних. Такого роду перевірка більш реальна, так як вона фактично моделює прогнозну ситуацію. Недолік такого методу полягає в тому, що самі останні, отже, і найбільш значимі показники виключені з процесу формування вихідної моделі.

Після перевірки такої моделі для зменшення очікуваних помилок необхідно вносити зміни у вже існуючу модель. Такі зміни вносяться протягом всього часу, коли модель використовується у реальному житті.

І, безумовно, модель необхідно уточнювати при зміні обставин. Зміни можна вносити безперервно в тому, що стосується тренду, сезонних і циклічних коливань, а також будь-якого використовуваного причинно-наслідкового відношення. Ці зміни потім перевіряються за допомогою вже описаних методів. Процес оформлення моделі включає декілька етапів: збір даних, розробку вихідної моделі, перевірку, уточнення - і знову все спочатку на основі безперервного збору додаткових даних з метою забезпечення надійності моделі в якості джерела прогнозної інформації.

На практиці точність прогнозних значень залежить від ряду зовнішніх факторів і непередбачених обставин. Часто ці фактори неможливо передбачити, тому вони не включаються в модель прогнозування. Але якщо на підприємстві користуються методами прогнозування, то вони повинні знати важливість цих додаткових факторів.

Огляд існуючих методик оцінки ефективності бізнес-процесів дав змогу зазначити, що в сучасних умовах йде активний пошук найкращих методів аналізу результативності бізнес-процесів підприємств.

ЗНАЧЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНО-ВИРОБНИЧИХ СИСТЕМ ЯК СКЛАДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ

*Кравченко М.В., д.е.н., професор
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

В умовах сьогодення, зумовлених урбанізацією, глобалізацією, диверсифікацією раціону, концентрацією та розширенням продовольчих ринків та торгівлі, серед інших основних тенденцій, територіально-галузеві виробничі системи (ТГВС) зазнають значних перетворень. Для подолання трансформаційних викликів необхідно застосовувати більш холістичний,

системний підхід, який передбачає проектування агропродовольчих ланцюгів доданої вартості (АЛДВ), координацію дій та формування інституційного середовища їх функціонування. Зміни необхідно впроваджувати з урахуванням особливостей розвитку АС.

Аграрний сектор, який включає усі виробничі операції забезпечуючи просування сільськогосподарської продукції «від лану до столу», є основним генератором зайнятості та формування доходів в АС, що сприяє зміцненню економічної та продовольчої безпеки. Він охоплює увесь ланцюг створення доданої вартості, включаючи постачання, виробництво, переробку сільськогосподарської продукції та її розподіл.

Для зміцнення ЕБ аграрного сектору ФАО розроблено низку інструментів стимулювання розвитку агропродовольчого сектора, як однієї із найбільш потужних територіально-галузевих виробничих систем, які передбачають формування політики сприяння впровадженню екологічних аспектів та розвитку інституційних спроможностей державних органів щодо ефективної взаємодії з партнерами з приватного сектору, особливо це стосується інтеграції дрібних фермерів та представників МСАБ до АЛДВ, стимулювання інвестиційної діяльності та підвищення ефективності в процесі трансформування агропродовольчих систем у країнах, що розвиваються, до яких відноситься і Україна. Основні напрямки політики ФАО включають:

- Відповідальне *контрактне сільське господарство* для інклюзивного доступу до ринку, що забезпечує нарощування потенціалу, технічну та юридичну підтримку пілотних проектів, адвокацію та поширення знань.

- Проектування *сталих агропродовольчих ланцюгів доданої вартості* (САЛДВ) за рахунок впровадження цілісного підходу до структурних перетворень, інтегрування багатовимірних концепцій доданої вартості та сталості та застосування їх у оцінці, аналізі та удосконаленні функціонування територіально-галузевих виробничих систем.

- *Державно-приватне партнерство*, яке фактично представляє собою форму інноваційного партнерства, що об'єднує виробників, агробізнес, органи державної влади та суб'єктів громадянського суспільства. Таку співпрацю все частіше застосовують у якості механізму залучення інвестицій, одночасно пом'якшуючи специфічні ризики АС.

- Сприяння впровадженню *територіального підходу* у якості засобу залучення трансформаційних інвестицій АС та координації міжгалузевих цілей. Особлива увага приділяється агропромисловим паркам та кластерам на базі агропромислового територіально-виробничого комплексу, економічним коридорам та спеціальним економічним зонам.

- Стимулювання розвитку малого та середнього аграрного бізнесу (МСАБ), підприємництва, стартап-проектів та інновацій через *інклюзивні бізнес-моделі та агробізнес-інкубатори* [1, с. 7-10].

- Удосконалення механізмів та програм державних закупівель, за допомогою яких уряди проводять тендери не лише для задоволення потреб, а й для одночасного вирішення соціальних, екологічних та економічних проблем.

Проблеми інтеграції суб'єктів господарювання у процесі реалізації господарських завдань широко висвітлюються у зарубіжній та вітчизняній економічній літературі. Як зазначає Є.В. Крикавський, «у певному гіпотетичному вимірі спеціалізація і масовість вичерпують себе як потенційні резерви отримання додаткового ефекту. Тому необхідною стає інтеграція на якісно нових рівнях управління, що не є протилежним спеціалізації як деспеціалізація, а власне інтеграція в нових площинах, сферах. Завдяки такій інтеграції формуються «цільові» системи вищого порядку порівняно із інтегрованими частинами і це створює можливість отримати додатковий ефект, джерелом якого і є власне інтеграція» [2, с. 13-21]. До таких інноваційних методів удосконалення процесів інтеграції є інтеграція на логістичному рівні. Одним з основних методологічних принципів логістичної інтеграції є системний підхід. В основу системного підходу покладено розгляд об'єктів як систем, що дає змогу сприймати об'єкт дослідження як комплекс взаємопов'язаних підсистем, об'єднаних спільною метою, розкрити його інтегровані властивості, а також внутрішні та зовнішні зв'язки. Системний підхід передбачає послідовний перехід від загального до часткового, коли в основі розгляду лежить конкретна кінцева мета, для досягнення якої створюється система. Відповідно до методології системного підходу кожна система є інтегрованим цілим навіть тоді, коли вона складається з окремих розрізнених підсистем [3, с. 59-65].

Основною метою економічної безпеки аграрного сектора є формування аграрним бізнесом власної системи економічної безпеки, задля захисту національної економіки та забезпечення високого рівня економічної безпеки держави загалом.

На мою думку, головними факторами, що стримують реалізацію заходів по зміцненню економічної безпеки аграрного сектора за допомогою територіально-виробничих систем, є: ринкові умови господарювання на території України; високий рівень володарювання монополій на внутрішньому ринку України, що створює перепони для розвитку вільної конкуренції; нестабільність політичної ситуації в країні; складність та нестабільність сучасних умов господарювання на міжнародній арені; недосконалість національної законодавчої бази; господарські ризики; загострення конкуренції та обмеженість фінансових ресурсів.

Таким чином, оновлення та вдосконалення концептуальних основ зміцнення економічної безпеки аграрного сектора за допомогою територіально-виробничих систем може стати сучасною парадигмою збереження глобалізаційних тенденцій та механізмів інтеграції національних економік.

Література:

1. Акмасєв А.І. Удосконалення оцінки конкурентоспроможності підприємства в умовах глобалізації. Культура народів Причерномор'я. 2007. Вип. 99. С. 7–10.
2. Александрова О.В. Економічна стійкість сільськогосподарського виробництва як основний чинник його конкурентоспроможності. Збірник

наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. 2012. № 2.Т. 3. С. 13–21.

3. Алексеенко Н.В. Устойчивое развитие предприятия как фактор экономического роста. Економіка і організація управління. 2008. Вип. 3. С. 59–65.

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ

*Павлова Г.Є., д.е.н., професорка
Приходько І.П., д.держ.упр., професор
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Механізм управління системи економічної безпеки включає в себе суб'єкт управління, об'єкт управління, способи, інструменти, ризики, економічну роботу, єдиний пристрій управління і взаємодії, єдину політику механізму управління забезпеченням фінансової безпеки підприємств.

Механізм управління забезпечення фінансової безпеки підприємства не може існувати без ряду ризиків, таких саме, як: підприємницького, операційного, інвестиційного, фінансового, товарного.

До механізму управління забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання відносять: суб'єкт управління, технічні засоби управління економічної безпекою, способи забезпечення, нормативно-правову базу забезпечення економічної безпеки, функції управління економічною безпекою.

До способів забезпечення економічної безпеки віднесемо належні, а саме: дедукції, синтезу, узагальнення теоретичних знань, аналізу, мотивації, планування, контролінгову, економічного регулювання, прогнозування.

Метою створення єдиного дієвого механізму управління забезпечення фінансової безпеки підприємства вважається досягнення кінцевого результату - отримання вигоди, а також забезпечення більш підходящого фінансово безпечного середовища підприємства[2].

Вивчивши підходи до механізму забезпечення економічної безпеки господарства наведемо приклад механізму управління забезпеченням фінансової безпеки на підприємстві (Рис. 1.).

Для досягнення дієвого механізму управління фінансової безпеки на підприємстві потрібно:

– втілити в життя довготривалу діагностику та прогноз зовнішнього і внутрішнього середовища господарства з метою актуального виявлення конкретних небезпек, загроз, ризиків та швидкого звикання до важливих змін, для забезпечення нескінченного процесу збільшення економічної безпеки підприємств;

- оцінка економічної безпеки підприємства на базі системного підходу розрахунку комплексних характеристик в динаміці, зіставленні, порівнянні з метою актуального виявлення загроз, небезпек та допомогу своєчасному їх запобіганню[1];
- визначення суб'єктів системи економічної безпеки підприємств;
- планування роботи господарства згідно системної протидії небезпекам і загрозам;
- складання єдиного механізму управління забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання;
- втілення оцінки вжитих заходів по забезпеченню економічної безпеки підприємства, а також проведення контролінгу на всіх стадіях виробничо-господарської діяльності підприємства[3].

Рис.1. Механізм управління забезпеченням фінансово-економічної безпеки на підприємстві

Отже, ключовою метою створення єдиного дієвого механізму управління забезпеченням фінансової безпеки підприємства вважається досягнення

кінцевого результату - отримання прибутку, а також забезпечення більш підходящого фінансово безпечного середовища господарства.

Література:

1. Мойсеєнко І. П./ Управління фінансово-економічною безпекою підприємства: навч. посібник / Мойсеєнко І. П., Марченко О. М. – Львів, 2021. – 380 с.
2. Подольчак Н. Ю. / Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки: навч. посібник / Н. Ю. Подольчак, В. Я. Карковська. — Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. — 268 с
3. Фесенко А.В. Механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства/А.В. Фесенко//Збірник матеріалів науково-практичної конференції молодих вчених і студентів «Молоді науковці-аграрники: традиційні й нові аспекти досліджень», (м.Дніпро, 28.02-02.03.2018 р.). - Дніпро: Друкарня «Стандарт»(ПП Бойко В.В.), 2018 – Том 1. — С. 96-98

БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ ПІДГОТОВКИ І ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Панченко В.О., здобувач гр. МгОП-1-23

Белов Д.С. здобувач гр. МгОП-1-23

*Науковий керівник: Ткаченко О.С., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Прийняття рішень і їх реалізація – це безупинний і комплексний процес управління. Одночасно реалізуються різні за значимістю, рівнем і складністю рішення. Одні з них досить складні, трудомісткі і вимагають значного часу для своєї реалізації, інші – більш швидкоплинні і для їх виконання використовується менше сил і засобів. Але, так чи інакше, кожне рішення вимагає уваги і виконання. Дрібних справ на виробництві просто не буває.

Раціональність управлінських рішень значною мірою залежить від технологічного процесу їх підготовки і прийняття. Щодо його особливостей і структури існують різні погляди. Так, американський вчений С. Янг стверджує, що процес розробки раціональних рішень охоплює десять етапів:

1. Визначення цілей підприємства.
2. Виявлення проблем у процесі досягнення визначених цілей.
3. Дослідження проблем і з'ясування їх особливостей.
4. Пошук варіантів вирішення проблеми.
5. Оцінювання всіх альтернатив і вибір найоптимальнішої з них.
6. Узгодження рішень в підприємства.
7. Затвердження рішення.
8. Підготовка рішення до реалізації.
9. Управління реалізацією рішення.

10. Перевірка ефективності рішення.

Такий підхід до розробки управлінських рішень найдоцільніше застосовувати щодо загальних рішень, рішень на вищому рівні управління, перспективних рішень тощо. Однак, він має суттєві недоліки. Зокрема, перший його етап є елементом функції планування і реалізується задовго до прийняття управлінського рішення. Крім того, він недостатньо чітко виокремлює ідею оптимізації управлінських рішень.

Найоптимальніший варіант процесу вироблення раціональних управлінських рішень охоплює такі етапи:

1. Виникнення ситуації, яка потребує прийняття рішення (поява необхідності формалізації методів менеджменту).

2. Збір та оброблення інформації щодо розроблених методів менеджменту.

3. Виявлення та оцінювання альтернатив, закладених у розроблених методах менеджменту.

4. Підготовка та оптимізація управлінського рішення, яке приймається (вибір альтернативи).

5. Прийняття управлінського рішення (узаконення альтернативи).

6. Реалізація управлінського рішення та оцінювання результатів.

На процес прийняття управлінських рішень впливають такі фактори:

1. Особисті якості менеджера (освіта, знання, вік, досвід, характер тощо).

2. Поведінка менеджера (звички, психологія тощо).

3. Середовище прийняття рішення:

- визначеність (керівник усвідомлює очікувані наслідки реалізації всіх можливих альтернативних рішень);

- ризик (менеджеру відомі ймовірні результати реалізації кожної альтернативи);

- невизначеність (неможливо з'ясувати ймовірні наслідки реалізації будь-яких альтернативних рішень).

Інформаційні обмеження (обумовлені зростанням витрат на отримання додаткової інформації).

Взаємозалежність рішень.

Очікування можливих негативних наслідків.

Можливість застосування сучасних технічних засобів.

Наявність ефективних комунікацій.

Відповідність структури управління цілям та місії підприємства тощо.

Згідно із законами вихідних даних Г. Спенсера кожен може прийняти ефективне рішення, володіючи достатньою інформацією. Компетентний менеджер здатний прийняти оптимальне рішення і в разі існування інформаційних обмежень. Але тільки талановитий менеджер здатний результативно діяти навіть за умов повної відсутності необхідної інформації.

Метою управлінської діяльності є знаходження таких форм, методів, засобів та інструментів прийняття рішень, які б сприяли досягненню оптимального результату в конкретних умовах.

Технологія розробки, прийняття і реалізації рішень та процедур, здійснення логічних, аналітичних, інформаційно-пошукових, обчислювальних та інших операцій передбачають їх чітку послідовність. Розробляючи управлінські рішення, необхідно встановити порядок здійснення операцій, пов'язаних із накопиченням, рухом, зберіганням, обробленням, аналізом інформації, забезпеченням нею структурних підрозділів і окремих робочих місць, а також визначити дії, необхідні для вирішення господарських завдань.

Раціональна технологія прийняття і реалізації управлінського рішення передбачає такі етапи: підготовка, прийняття, реалізація рішення.

1. Етап підготовки – проведення економічного аналізу ситуації на мікро-макрорівні; охоплює пошук, накопичення, опрацювання інформації, виявлення і формулювання проблем, що потребують вирішення та ретельного вивчення чинників, що їх обумовили.

2. Етап прийняття – охоплює розробки й оцінювання альтернативних рішень, визначення критеріїв вибору оптимального рішення, вибір і прийняття рішення. У межах існуючих ресурсних чи інституційних обмежень з розроблених рішень вибирають те, що відповідає обумовленим критеріям вирішення проблеми. Кількість запропонованих для вирішення проблеми варіантів залежить від наявних ресурсів, часу, інформації, необхідної для обґрунтування рішення тощо.

Важливим елементом процесу прийняття управлінських рішень є оцінювання дій на різних його етапах. Так, на етапі діагностики проблеми — це оцінювання меж, масштабів та рівня поширення проблеми; на етапі обґрунтування – оцінювання різних варіантів, запропонованих для вирішення проблеми, на етапі прийняття рішення – оцінювання очікуваних наслідків від його реалізації. Це оцінювання здійснюється за певними критеріями.

На етапі підготовки критеріями розпізнавання проблеми найчастіше служить визначена ціль, відхилення від якої свідчить про наявність проблеми. Отже, керівники всіх рівнів мусять мати чітко сформульовані цілі та завдання своєї діяльності. За їх відсутності появу проблеми відчують суто інтуїтивно або ж за надходженням сигналів, що суттєво ускладнює процес прийняття рішень.

3. Етап реалізації – розроблення заходів для конкретизації рішення і доведення його до виконавців; здійснення контролю за його виконанням; внесення необхідних коректив; оцінювання результату, отриманого внаслідок реалізації рішення.

Реалізація управлінських рішень – важлива ланка технології управління. Поки рішення не втілене у життя – це не рішення, а лише наміри. Необхідна велика організаторська робота, щоб досягти його реалізації. Часто справа ускладнюється тим, що люди своєю діяльністю можуть вносити суттєві корективи у початковий варіант рішення (поліпшувати його або погіршувати), і здебільшого це викликає додаткові «шуми» в системі, які потрібно долати. Тому в технологічному ланцюзі управлінських операцій, спрямованих на розв'язання проблем, складним і відповідальним є етап виконання прийнятих рішень.

Виконання рішення передбачає здійснення таких операцій:

- визначення календарних строків (кінцевих і проміжних) виконання рішення;
- призначення відповідального виконавця або кількох виконавців, доведення рішення до виконавців, а в разі потреби – до всього колективу;
- інструктаж виконавців, роз'яснення кожному з них його місця в загальному трудовому процесі, конкретизація завдань і відповідальності;
- матеріально-технічне забезпечення процесу праці, в т. ч. обґрунтований розподіл ресурсів;
- проведення інструктивної наради, роз'яснення цілей і завдань;
- координація дій виконавців;
- коригування раніше прийнятого рішення;
- мотивація діяльності виконавців;
- облік і контроль виконання.

Важлива роль у процесі реалізації управлінських рішень належить контролю, який забезпечується налагодженням зворотнього зв'язку. Це особливо важливо для реалізації рішення, що здійснюється у декілька етапів. Зворотний зв'язок дає змогу своєчасно отримувати інформацію для коригування рішень, за необхідності вносити зміни в перебіг їх виконання.

КЛАСИФІКАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

*Ткаченко О.С., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Об'єктом економічної безпеки для підприємства може бути кожен фактор діяльності, що позначається на його функціонування та прибутковості. Але безпека визначається як станом використання фактора, так і діями, які знижують ефективність використання цього чинника підприємством. Економічна безпека визначається:

- протизаконним присвоєнням доходів та власності підприємства;
- протидією його інтересам конкурентами та злочинцями;
- діями менеджменту та персоналу, спрямованими задоволення власних потреб на шкоду інтересам підприємства.

Дії менеджменту та персоналу можуть бути як навмисними, так і неусвідомленими, спричиненими некомпетентністю чи низькою кваліфікацією. Найбільших збитків може бути нанесений наступним факторам діяльності підприємства:

- 1) активам підприємства, що становлять його власність (матеріальні, нематеріальні активи, продукція, фінанси, готівку та цінні папери);
- 2) технічний стан виробництва (перешкоджання оновлення інфраструктури, зношеність активної частини капіталу, її невідповідність сучасному стану науково-технічного прогресу);

- 3) технології та організації виробництва (ключові компетенції, ноу-хау, особливості та інноваційні секрети);
- 4) морального старіння продуктової лінійки;
- 5) технічної специфікації та стандартів продукції (у поточному та майбутньому періодах);
- 6) науково-дослідним та дослідно-конструкторським роботам та їх результатам;
- 7) виробничої, організаційної, логістичної та управлінської структури (архітектури) підприємства;
- 8) інфраструктурі підприємства (розташування виробництва, мережа постачальників, споживачів продукту та послуг, торгові мережі та ін.);
- 9) складу, кваліфікації та компетенцій менеджменту підприємства;
- 10) генеральної стратегії та функціональних стратегій підприємства, включаючи, наприклад, фінансову, маркетингову, цінову;
- 11) прогнози стану стратегічних зон господарювання;
- 12) програм розвитку;
- 13) складу, кваліфікації та компетенцій персоналу;
- 14) системи безпеки підприємства;
- 15) спотворення фінансової звітності.

Доступ до інформації про стан кожного з цих факторів може бути використаний проти підприємства для зниження його економічної безпеки, що характеризується ступенем використання активів для реалізації місії, для задоволення інтересів власника, персоналу, споживачів продукції (клієнтів), партнерів та держави у теперішньому та майбутньому.

Отже, економічна безпека підприємства визначається здатністю ефективно здійснювати свою діяльність в економічному просторі, протидіючи інтересам суб'єктів, які вільно чи мимоволі прагнуть порушити функціонування підприємства або завдати йому шкоди для задоволення своїх інтересів.

Для забезпечення економічної безпеки підприємство використовує власний, державний та громадський потенціал. Власний потенціал визначається:

а) активами, які перебувають у його розпорядженні. Це власний та позиковий капітал, основні засоби та оборотний капітал, нематеріальні активи, величина, стан та структура яких визначають ступінь ефективності функціонування підприємства у теперішньому та майбутньому. Ефективне використання цих активів дає можливість менеджменту та персоналу генерувати доходи, що задовольняють інтереси всіх зацікавлених сторін, та відображати небезпечні посягання;

б) чисельність, структура, кваліфікація та компетенції персоналу підприємства. Їх інтереси та устремління повинні максимально відповідати інтересам підприємства та власника, а їх чисельність, структура та кваліфікація повинні відповідати структурі виробничої програми та стану збереження основних засобів;

в) станом технології та використовуваного обладнання.

Конкурентоспроможність підприємства визначається ступенем відповідності технології та обладнання тим вимогам, що пред'являються до його готової продукції;

г) станом інформаційної системи підприємства, відповідності її контенту вирішуваним завданням. Інформаційні потоки, що циркулюють на підприємстві, повинні своєчасно забезпечувати всі робочі місця, включаючи керування необхідною інформацією, забезпечуючи безперервність виробничих процесів. Затримки у надходженні необхідної інформації призводять до зупинок діяльності та зниження тим самим економічної безпеки;

д) структурою, кваліфікацією та ступенем компетентності менеджменту, які мають забезпечити ефективне функціонування та конкурентоспроможність підприємства, захист не лише власних інтересів, а й інтересів власника, персоналу, партнерів та держави;

е) можливостями здійснення прав, повноважень та відповідальності з метою забезпечення ефективного функціонування та розвитку при обмеженості економічних ресурсів, так як доступом до них здійснюється як економічними засобами, а й використанням прав;

ж) власною службою безпеки, яка є організуючою основою здійснення безпеки об'єктів підприємства.

Фундаментом, що реалізує безпеку підприємства, є державні ресурси: законодавча база, державна та місцева адміністрація, державні органи правопорядку (служба безпеки, МВС та інші правоохоронні служби, прокуратура та суди). З метою забезпечення безпеки підприємства варто ефективно використовувати і громадські ресурси захисту за допомогою засобів масової інформації, громадських рухів, різноманітних фондів, громадської думки. Використання громадських ресурсів вважається дуже ефективним засобом захисту підприємства.

До причин, що підвищують економічну безпеку підприємства, можна віднести усунення причин демотивації працівників. Втрата мотивації співробітника відбивається як на фінансових результатах підприємства, а й у внутрішньому кліматі у колективі, ставлення до результатів діяльності підприємства, якості його продукції, конкурентоспроможності. Тому дуже важливо своєчасно виявити причини невдоволення та своєчасно усунути відповідні проблеми. Для стимулювання персоналу необхідно виконання таких умов:

- забезпечення справедливої з погляду співробітника винагороди за працю;

- забезпечення робочого місця необхідними матеріалами, інформацією, станом обладнання, які мають відповідати виконуваному плановому завданню, кваліфікації та компетенції співробітника;

- створення умов підвищення кваліфікації, освоєння нових компетенцій та кар'єрного зростання;

- створення та використання системи матеріального та морального заохочення;

- використання індивідуального підходу до кожного працівника

підприємства.

Слід припиняти використання працівниками робітника часу та ресурсів для отримання доходів, не пов'язаних з діяльністю підприємства, завдаючи тим самим непоправної шкоди його репутації та безпеці. Щоб виключити можливість використання ресурсів підприємства в інтересах, що суперечать йому, можна вживати наступних заходів:

- провести розмову зі співробітником, з'ясувати причини та можливі шляхи вирішення цієї проблеми;
- адміністративно заборонити, запроваджуючи систему обліку використання інтернету та робочого часу;
- запровадити систему штрафів та заохочень;
- звільнити співробітника.

Щоб по можливості виключити такі явища, при вступі на роботу зазвичай перевіряють надійність, чесність та лояльність майбутнього співробітника, справжні причини та мотиви його звільнення з попереднього місця роботи. Насамкінець необхідно зазначити, що забезпечення економічної безпеки об'єктів власності має здійснюватися на основі системного впливу економічних, фінансових, організаційних, адміністративних, інформаційних, правових та інших методів на поведінку персоналу та менеджменту, а також дотримання посадових інструкцій, стандартів та інших внутрішньофірмових положень.

РЕСУРСНО-ФАКТОРНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

*Цюпка А.В., здобувач ступеня доктора філософії
Науковий керівник: Плиса В.Й., к.е.н., професор
Львівський національний університет імені Івана Франка*

При управлінні фінансовою стійкістю важливим є виявлення системи різних факторів, що на неї впливають. Виділяють дві групи факторів: зовнішні та внутрішні. До зовнішніх відносять незалежні від діяльності організації фактори: загальноекономічні, ринкові, природні та інші. Внутрішні чинники залежать від діяльності організації. Це – операційні фактори, інвестиційні, фінансові. за думку більшості економістів для реального сектора економіки найбільш важливими є внутрішні чинники.

Існує кілька підходів до оцінки фінансової стійкості організації: традиційний; ресурсний; ресурсно-управлінський; заснований на використанні стохастичного аналізу; заснований на використанні теорії нечітких множин; заснований на використанні інших спеціальних методів та моделей розрахунку.

До традиційного відносять підхід, який використовує показники, характеризуючі активи організації, джерела формування та інші сторони фінансово-господарської діяльності без угруповання по певною ознакою. Найбільш повно традиційний підхід представлений у нормативні методикі. У Методичних рекомендаціях щодо реформи підприємств, затверджених наказом

Міністерства економічного розвитку України, рекомендуються певні значення для основних фінансових коефіцієнтів. Однак їх розмірність залежить від конкретного виду економічної діяльності.

В економічно розвинених країнах існує диференціація значень по галузях, а також залежно від особливостей форм розрахунку, структури запасів тощо. Однак цей метод недосконалий, оскільки розрахунок показників заснований на даних балансу, а він складається на конкретну дату, а, отже, і значення коефіцієнтів відбивають положення саме на цю дату. Крім того, використання різних методів для рейтингової оцінка призводить до неоднозначних результатів. При ресурсному підході ресурси розглядаються як фактори виробництва, які залучаються задля досягнення результату. Виділяють матеріальні, фінансові, трудові, інформаційні, інтелектуальні та інші ресурси.

Методологія економічного аналізу з використанням ресурсного підходу дозволяє пов'язати ефективність використання ресурсів із типом економічного розвитку, видом фінансової стійкості, етапами на стадії «виробництво» життєвого циклу організацій, рівнем кредитоспроможності, кредитним ризиком, пов'язаним з використанням ресурсів, та підсумковою оцінкою фінансового становища організацій. Ресурсно-управлінський підхід так само як ресурсний та традиційний підходи реалізується у межах коефіцієнтного методу. Від якості управління організацією залежить ефективність використовуваних ресурсів. Це положення використовується в ресурсно-управлінському підході, на відміну від традиційного та ресурсного. Поганий менеджмент в організації може призвести до кризової ситуації.

Ресурсно-факторний підхід до управління фінансовою стійкістю підприємства передбачає виділення фінансових умов, що виступають джерелами фінансових ресурсів, які перетворюються на «фінансові запаси», а потім у фактори виробництва, проходячи далі наступні стадії: формування витрат, виручки, прибутку; капіталізація активів; інвестиції; формування багатства, що зумовлює зміну фінансових умов. Це показує безперервність руху фінансових ресурсів та характер фінансових відносин кожної стадії їх трансформації.

Внаслідок фінансового аналізу діяльності організації можна отримати систему показників, які допомагають виділити недоліки в діяльності організації, а також характеризуючих фінансову стійкість. При цьому одні показники можуть бути цілком задовільними, а інші перебувають у критичній зоні. Це ускладнює прогнозування фінансової стійкості. У цьому випадку можна звернутися до порівняння показників кількох аналогічних організацій, збанкрутілих і униклих банкрутства.

Разом із кореляційним аналізом використовується дисперсійний аналіз. Він дозволяє визначити однорідність кількісних даних щодо розподілу близько середнього рівня за допомогою середньоквадратичного відхилення та коефіцієнта варіації, які обчислюють для кожного факторного та результуючого показників.

Дискримінантний аналіз ґрунтується на статистичній оцінці значущості побудованої моделі залежності. Для обґрунтування використання побудованих

моделей розраховують показники значущості коефіцієнтів складених моделей, самого рівняння зв'язку, а також показник точності складеної моделі – середня помилка апроксимації.

Результати стохастичного факторного аналізу дозволяють, крім визначення впливу кожного з факторів на результат, планування та прогнозувати величину показників, включених у побудовану модель, та розраховувати резерви поліпшення фінансового стану суб'єкта господарювання. Використання чисельних значень зарубіжних критеріїв для багатофакторних моделей не має практичної значущості для українських організацій, оскільки ці моделі будуються на основі дискримінантного аналізу за статистичними даними корпорацій окремих країн, які мають свої особливості ринкової економіки. Результати показали суперечливість прогнозних оцінок. Для аналізу та оцінки фінансової стійкості також використовуються теорія нечітких множин, так як нечітка логіка є однією з найбільш успішних сучасних технологій у сфері оцінки складних систем управління організацією. У цьому підході визначається ступінь ймовірності набору показників, для кожного з яких будуються межі нечітких підмножин.

Проводиться оцінка поточного рівня аналізованого показника, будується класифікація рівня показника за підмножинами та визначаються числа, за допомогою яких слід оцінювати фінансову стійкість. Використання теорії нечітких множин, а також інших спеціальних методів потребує спеціальних математичних знань.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Чепець О.Г., к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Сучасний швидкий розвиток інформаційних технологій та діджиталізація робочих процесів надає багато переваг підприємствам, прискорює обслуговування і надання послуг клієнтам а також сприяє швидкій результативності. Звичайно, що в умовах високої і доволі агресивної конкуренції прибуток отримують ті підприємства які зможуть якомога швидше задовольнити попит на ринку. Безсумнівні переваги діджиталізації викликають появу певних ризиків і навіть загроз щодо втрати чи навіть крадіжки інформації.

Бухгалтерський облік є тією сферою яку можна практично повністю автоматизувати використовуючи програмне забезпечення для ведення обліку, подачі звітності та онлайн банкінгу. Ведення бухгалтерського обліку потребує використання фінансової інформації, здійснення операцій з грошима на рахунках підприємства та використання персональної інформації працівників і тому ці дані під певним ризиком, а тому потребують захисту.

На сьогоднішній день багато вчених-економістів приділяють увагу вивченню питання інформаційної безпеки бухгалтерських і фінансових даних, проте слід зазначити, що не існує єдиного розуміння терміну «інформаційна

безпека». Ряд вчених розглядають інформаційну безпеку з правової точки зору, інші як нівелювання загроз лише зі сторони подальшого розвитку інформаційних технологій. Проте до цього поняття треба підходити комплексно і розуміти, що інформаційна безпека – це комплекс правових, технологічних, інтелектуальних, соціальних та етичних заходів направлених на захист інформації та зниження зовнішніх і внутрішніх ризиків втрати інформації.

Треба розуміти, що забезпечення інформаційної безпеки це не одноразовий захід щодо упередження ризику втрати інформації а довготривалий процес який треба постійно адаптувати до змін зовнішнього середовища та удосконалювати з розвитком інформаційних технологій. Окрім цього, питання інформаційної безпеки не може бути вирішено винайм досвідченого фахівця з інформаційних технологій, тому що сьогодні інформаційна безпека має бути забезпечена всіма працівниками підприємства. Інформаційних захист потребує комплексного підходу, а саме надання працівників інформаційній обережності в мережі інтернет, забезпечення правового підходу в організації діяльності підприємства, розробка технічної безпеки через впровадження обмеження доступів для різних категорій працівників, впровадження багатофакторного захисту інформації та інше.

Інформаційна безпека даних бухгалтерського обліку має починатися з розробки облікової політики підприємства де будуть враховані основні підходи щодо організації бухгалтерського обліку та його захисту (рис. 1).

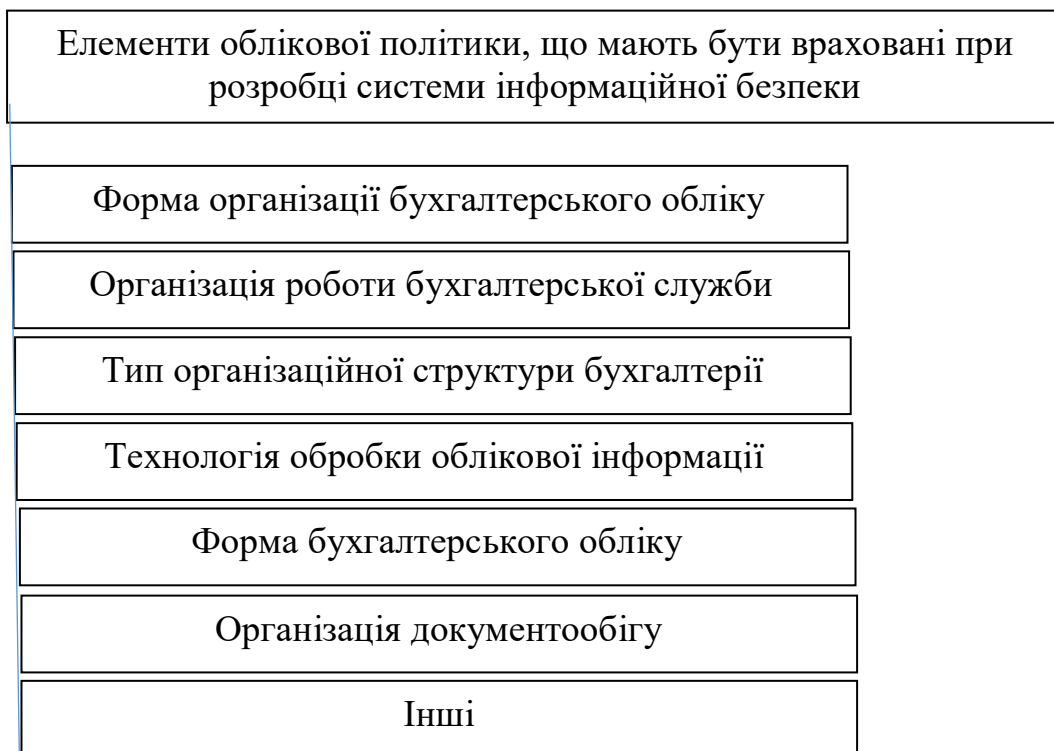

Рис.1. Елементи облікової політики, що мають бути враховані при розробці системи інформаційної безпеки

Перш за все має бути обрана форма організації бухгалтерського обліку тобто зазначено вибір суб'єкта що здійснює облік. Якщо підприємство

самостійно буде вести облік то необхідно забезпечити захист облікової інформації, а у випадку коли ведення обліку буде передано на аутсорс то з одного боку забезпечення захисту інформації має забезпечити обслуговуюча компанія, а з другого відповідальність за вибір такої компанії повністю лежить на підприємстві яке довірило облікову інформацію третій стороні.

Для інформаційної безпеки важливим є технологія обробки облікової інформації оскільки з розвитком технологій все більше розробників пропонують використання хмарних продуктів і які мають певні переваги над програмами які потрібно встановлювати на комп'ютер.

Розглядаючи питання інформаційної безпеки бухгалтерських даних треба розуміти джерела потенційних загроз задля налаштування кращої захищеності даних. Основними загрозами можуть бути: збої в роботі програмного забезпечення, відмова технічних засобів, порушення встановлених регламентів збору, передачі і обробки даних, протизаконна діяльність: викрадення, поширення даних а також використання викрадених даних для фінансових злочинів.

Слід виділити основні підходи, що мають сприяти інформаційній безпеці даних:

1. Постійне навчання працівників. Обережне поводження з інформацією, використання багатофакторної аутентифікації, правильне зберігання паролів, заборона на використання громадського інтернету для входу до систем що містять важливу інформацію, вміння розпізнавати фішингові емейли, і ін. – це те, на що потрібно постійно звертати увагу не тільки фахівців з бухгалтерського обліку а і всього персоналу підприємства.

2. Правовий захист. Підприємства мають діяти згідно певного протоколу дій щодо захисту своєї інформації та вміти захистити себе. Для цього потрібно кваліфікована юридична консультація для передбачення ризиків та розробка протоколу для запобігання втрати чи викрадення інформації.

3. Кваліфікований технічний супровід з інформаційної безпеки. Для налаштування техніки та програмного забезпечення з врахуванням інтересів підприємства щодо захисту інформації не обійтись без кваліфікованого фахівця який би розумівся на технологіях захисту інформації.

Бухгалтерський облік змінюється, це вже не просто система реєстрації і накопичення даних, а система яка потребує захисту даних, тому перед фахівцями з бухгалтерського обліку постають нові виклики щодо відповідності сучасним умовам зростаючої технологічності облікових процесів та діджиталізації обліку. Власники бізнесу мають також навчатися інформаційній безпеці адже вони є відповідальними за організацію безпеки даних бухгалтерського обліку на підприємстві. Захист інформації це та сфера де не може бути занадто багато заходів безпеки, з розвитком інформаційних технологій їх навпаки завжди буде недостатньо. І тому розглянуті питання потребують на подальші більш поглиблені дослідження.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ, АУДИТУ Й ОПОДАТКУВАННЯ

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У БІЗНЕС-АНАЛІТИЦІ

*Алдакімова Є.В., здобувачка гр. МгОП-1-23
Науковий керівник: Ткаченко О.С, к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Однією з перспективних сфер застосування інформаційних систем та комп'ютерних технологій на підприємствах є економічний бізнес-аналіз. Обчислювальна техніка істотно підвищує якість оброблення облікової інформації, змінює зміст та організацію праці облікового персоналу (зменшується кількість ручних операцій з оброблення первинних документів, систематизації облікових показників, заповнення реєстрів та звітних форм). Удосконалення облікової роботи безпосередньо позитивно впливає на якість та оперативність інформаційної бази економічного аналізу.

Історично склалося так, що бізнес-аналіз був затребуваний і довгий час розвивався у сфері інформаційних технологій. Бізнес-аналіз полягає у виявленні можливостей проведення змін в економічних процесах шляхом виявлення потреб і обґрунтування рішень, що описують можливі шляхи реалізації таких змін. Основне завдання бізнес-аналізу полягає в аналізі інформації для ухвалення бізнесових рішень, що реалізується шляхом впровадження різних методів збирання та оброблення інформації, здійснення оцінки ризиків, побудови моделей та прогнозів. Для усунення виявлених у процесі бізнес-аналізу проблем може бути реалізовано оптимізацію організаційної структури організації, розроблення нових стратегічних планів організації, розроблення нових або зміну наявних бізнес-процесів або бізнес-правил, які будуть автоматизовані в межах реалізації рішення.

В умовах переходу класичної економіки в цифрову, основними проявами якої є інформатизація, глобалізація, використання ІТ, проведення аналізу економічних та бізнес-процесів із використанням досягнень сучасних знань дасть змогу як підвищити ефективність господарських процесів, так і вивести економіку на якісно новий науковий рівень. У сучасному світі не можна уявити розвиток економіки підприємств без використання результатів бізнес-аналізу та швидкого впровадження їх у реальні проекти. Використання аналітичних розрахунків стає все більш необхідним.

Бізнес-аналітика може розглядатися як процес аналізу інформації для ухвалення бізнесових рішень, що включає методи збирання та оброблення інформації, оцінку ризиків, моделювання і прогнозування. У багатьох випадках електронна комерція дозволяє скоротити шлях проходження продукту від виробника до споживача. Це можливо завдяки використанню інтернет-технологій, що надають можливість ефективної прямої взаємодії з кінцевим

споживачем, тому компанії можуть виконувати роль, яку традиційно виконували проміжні постачальники.

Найбільшою перевагою електронної комерції є суттєве зниження витрат на оформлення угоди та її подальше обслуговування. Найвідомішим прикладом здійснення електронної комерції є інтернет-магазин – вебресурс із каталогом продукції та можливістю замовлення й оплати товарів. Усе більше компаній у світі впроваджують елементи електронної комерції.

У сучасних складних умовах жорсткої конкуренції для ефективного розподілу ресурсів виросли вимоги і до компетенції підприємців в умовах забезпечення гнучкості та безпомилковості роботи.

Бізнес-аналітика (Business Intelligence) – програмні засоби, що функціонують у межах підприємства і які забезпечують функції доступу та аналізу інформації, яка міститься в сховищі даних, а також забезпечують ухвалення правильних і обґрунтованих управлінських рішень.

Основними перевагами бізнес-проектів слід назвати невеликий обсяг інвестицій, що необхідні для реалізації бізнес-проекту. За умови, що вимоги до профільних фахівців зростають, необхідність постійного вдосконалення та поповнення знань у IT-сфері для сучасного фахівця є необхідністю. Бізнес-аналітик – це фахівець, який досліджує проблему замовника, аналізує її, пропонує рішення (систему рішень). Головне його завдання – виявити та проаналізувати проблеми бізнесу замовника, а також запропонувати найкращий спосіб її розв’язання, що тісно пов’язано з використанням необхідного програмного забезпечення.

Бізнес-аналіз складається з таких етапів: виявлення потреби замовника та проблеми, яку він хоче вирішити; формулювання концепції рішення; оформлення концепції в технічне завдання з конкретними вимогами до майбутнього продукту. Використовують такі техніки бізнес-аналізу, як побудова моделей процесів і структур, прототипи користувальницького інтерфейсу, сценарії використання, оцінювання трудовитрат і тривалості робіт; деталізація на кожному вимогу у вигляді специфікацій; консультування програмістів і тестувальників під час розроблення продукту, обговорення із замовником спірних моментів.

Окремо зупинимось на класифікації програмних продуктів для бізнес-аналізу, яка базується на методі функціональних завдань, де програмні продукти кожного класу виконують певний набір функцій або операцій із використанням спеціальних технологій. Компанія «Gartner» виділяє набір програмних продуктів бізнес-аналітики (BI) таких класів, як засоби побудови сховищ даних (data warehousing), системи оперативної аналітичного оброблення (OLAP), інформаційно-аналітичні системи (Enterprise Information Systems, EIS), засоби інтелектуального аналізу даних (data mining), інструменти для виконання запитів і побудови звітів (query and reporting tools). Незалежна аналітична компанія «Forrester» дає такі визначення програмному засобу типу Business Intelligence: по-перше, в широкому сенсі під цим терміном розуміють набір методологій, процесів, архітектури та технологій, що перетворюють вихідні дані в корисну і змістовну інформацію, яка використовується для

ухвалення рішень, ефективних щодо стратегії, тактики і функціонування компанії (традиційне визначення терміна «Business Intelligence»); по-друге, сьогодні використовується також додаткове (вузьке) визначення терміна «Business Intelligence», яке передбачає врахування двох сегментів BI (підготовку даних (data preparation) та використання даних (data usage)).

Аналітична компанія «IDC» програмні засоби типу BI ділить на такі дві категорії: засоби кінцевого користувача для звітності, запитів й аналізу (QRA); розширена аналітика (AAS). До першої категорії входять засоби формування і виконання запитів користувача і звітності, а також виконання простого аналізу. Інструменти багатомірного аналізу включають як OLAP-сервери, так і клієнтські аналітичні інструменти, що забезпечують середовище управління даними для моделювання бізнесових проблем та аналізу бізнес-даних. Розширена аналітика включає засоби вилучення даних (data mining) і статистичне програмне забезпечення (statistical software). Інструментальні засоби використовують такі технології, як нейронні мережі, вивід правил методом індукції, кластеризація, виявлення зв'язків у даних, прогнозування схованих тенденцій. Останні розроблення програмних продуктів для бізнес-аналізу:

- Qlik Sense. Платформа візуальної аналітики, що підтримує самостійну візуалізацію і дослідження даних. Дозволяє швидко створювати поєднання візуальних уявлень, глибоко досліджувати дані, миттєво виявляти взаємозв'язки і розглядати можливості з будь-якої точки зору;

- QlikView – одне з найцікавіших рішень для бізнес-аналітики (BI) у світі. Партнер QlikView компанія RBCGroup розробила BI-модуль для терасофтовської онлайн-системи. Додаток дозволяє проводити всебічний аналіз різних стадій процесу продажу й оцінювати ефективність взаємодії з кожним клієнтом;

- Naumen Service Desk дозволяє значно підвищити керованість співробітниками IT-департаменту, а також вести прозорий облік трудовитрат на всіх рівнях. Модулі універсального планування надають механізми наскрізного обліку всіх активностей і активів у межах операційної, проектної діяльності та діяльності, пов'язаної з виконанням регламентних робіт. Це, окрім іншого, дозволяє планувати штат IT-департаменту і забезпечувати безперервність бізнесу. Розвинені засоби звітності та візуалізації даних, включаючи панелі керівника (dashboards), дозволяють ухвалювати управлінські рішення;

- Microsoft Power BI. Інструмент бізнес-аналітики в складі Office 365. Перетворює дані організації в привабливі візуальні уявлення з широкими можливостями зі збирання та впорядкування, дозволяючи сконцентруватися на найважливіших завданнях;

- Roistat. Система наскрізної бізнес-аналітики. Збирає дані із CRM системи, рекламних майданчиків і головного сайту. Із цих даних він формує звіти за ключовими бізнес-показниками;

- GetReport. Сервіс для збирання корпоративної звітності. Збирання даних через вебформи. Моніторинг збирання даних у реальному часі. Конструктор звітів і діаграм (BI);

- ПланФакт. Хмарний сервіс для контролю грошей у компанії зі зручним інтерфейсом. Допомогає планувати доходи і витрати, попереджає про касові розриви. Інтеграція з банками. Імпорт/ експорт Excel;
- Seeneco. Хмарний сервіс для управління фінансами бізнесу, що включає управлінський облік, фінансову аналітику і планування грошових коштів;
- Онлайн-сервіс для фінансового аналізу. Формує аналітичні звіти за даними завантажених податкових звітів. Шаблони звітів і формули можна налаштовувати. Підтримує SSL протокол;
- Yandex DataLens. Хмарний сервіс для візуалізації та аналізу даних. Із можливістю налаштування аналітичного дашборду з діаграмами, таблицями та іншими варіантами візуалізації над різними джерелами;
- Business Scanner. Сервісові аналітики для бізнесу. Допомогає керівникам ухвалювати управлінські рішення, оцінювати ефективність співробітників, виявляти ризики на основі даних, а не інтуїції. Моментальне створення звітів (продаж, фінанси, маркетинг, логістика, виробництво, персонал та ін.);
- Watson Analytics. Сервіс бізнес-аналітики на базі суперкомп'ютера IBM Watson із голосовим інтерфейсом;
- Tibco Spotfire. Аналітична платформа з потужними інструментами аналізу і візуалізації. Повністю налаштовується для бізнес-процесів конкретної організації. Доступні методи аналізу, засновані на електронних таблицях;
- SAP BusinessObjects. Гнучка, масштабована система бізнес-аналітики (BI), яка дозволяє знаходити дані й обмінюватися ними для ефективного ухвалення рішень. Продукт пропонує широкий набір інструментів на єдиній платформі і дозволяє IT-відділам упроваджувати BI у будь-який додаток;
- фіноко. Онлайн-сервіс для створення управлінської звітності та фінансового аналізу, готові галузеві моделі значно скоротять час і складність запуску;
- IBM Cognos Business Intelligence. BI-рішення, що забезпечує повний спектр можливостей BI в одному продукті з використанням єдиної архітектури, дозволяє визначити узагальнену систему поглядів на процес ухвалення рішень для всього підприємства, розкриває взаємозв'язок усієї попередньої діяльності та поточного стану підприємства і дозволяє сформулювати найкраще рішення;
- SAP Lumira. Система бізнес-аналітики для малого/середнього бізнесу. Спрощує спільну роботу з візуалізації даних;
- Yellowfin. BI-платформа, яка забезпечує отримання мобільної аналітики на будь-якому пристрої або платформі без додаткових витрат;
- Oracle Business Intelligence. Інтегрований комплекс аналітичних інструментів, розроблений із метою забезпечення розуміння бізнесу широким колом користувачів і дозволяє отримати швидкий Web-доступ до актуальної інформації;
- Визари. Web-орієнтована аналітична інформаційна система, призначена для реалізації організаційної стратегії підприємства з інтеграції виробництва й операцій, управління трудовими ресурсами, фінансовим менеджментом і управління активами;

Розглянуто основні напрями використання ІТ для сучасних методів бізнес-аналізу, вирішення яких дозволяє визначити перспективні напрями в галузі застосування інформаційних технологій у процесі забезпечення підвищення ефективності функціонування системи управління бізнесом.

ЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ КОНФІДЕНЦІЙНІСТЮ ДАНИХ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

*Бардадим М.В., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Сучасна епоха переживає період інтенсивної цифрової трансформації, яка надає безпрецедентні можливості для розвитку фінансових послуг і оптимізації управління фінансовими даними. Проте, разом із цим, виникають значні етичні питання щодо збору, обробки, зберігання та використання цих даних. Сучасна фінансова система стикається з низкою складних викликів, які вимагають від нас не лише професійності, але й високого рівня етичності та відповідальності. У цьому контексті, фахівці з фінансово-економічної безпеки відіграють ключову роль, оскільки їхні дії та рішення можуть мати серйозний вплив на стабільність і довіру до фінансових ринків.

Цифрова трансформація прискорює розвиток нових технологій, таких як штучний інтелект, аналітика даних, блокчейн і інші. Ці технології можуть значно полегшити роботу фахівців з фінансової безпеки і забезпечити ефективність та точність управління фінансовими ресурсами. Однак, збільшення обсягів фінансових даних і їх цифрове зберігання вносять нові виклики у сферу етики.

По-перше, ми маємо стурбованість щодо приватності та конфіденційності даних. Фінансові дані, такі як персональні дані клієнтів, транзакційна інформація та фінансові звіти, містять конфіденційну інформацію, яка може бути використана для шкоди або маніпуляцій у разі неправильного доступу до них. Тому, забезпечення безпеки та конфіденційності фінансових даних в умовах цифрової трансформації вимагає розробки етичних стандартів і норм, а також використання передових технологій шифрування та захисту даних.

По-друге, розуміння та застосування принципів справедливості та чесності у використанні фінансових даних набуває особливого значення. Використання алгоритмів і штучного інтелекту для аналізу фінансових даних може призвести до виникнення етичних дилем, таких як виключення або дискримінація певних груп клієнтів на основі статистичних даних. Тому, фахівці з фінансової безпеки повинні бути особливо уважними до можливих етичних наслідків використання аналітики даних та вживати заходів для мінімізації таких ризиків.

Дотримання етики є важливим зі сторони співробітників, проте підприємства мають вживати заходів щодо приватності та конфіденційності приватної інформації. Тому треба впровадити наступні заходи:

- контролювати доступ до даних через забезпечення обмеженого доступу до фінансових даних тільки авторизованим особам із використанням

ідентифікаційних засобів, таких як паролі, біометричні дані або інші методи автентифікації;

- шифрувати дані що є з найефективніших способів захисту конфіденційної інформації. Важливо шифрувати не лише дані, що зберігаються на серверах, але й дані, що передаються по мережі;

- постійно проводити моніторинг активності користувачів інформації. Системи моніторингу можуть виявляти незвичайну або підозрілу активність, яка може свідчити про можливу порушення безпеки даних;

- регулярно оновлювати систему безпеки даних. Важливо систематично перевіряти та оновлювати захисні механізми, щоб вони відповідали найновішим вимогам безпеки;

Щодо відповідальності фахівців з фінансово-економічної безпеки в контексті етичних принципів та норм поведінки то вони не обмежуються лише дотриманням законів та правил. Вони мають бути лідерами у створенні етичної культури та відповідальності в своїй організації та готові взяти на себе відповідальність за свої дії та вплив на фінансову систему в цілому. Фахівці з фінансово-економічної безпеки повинні бути обізнаними з найновішими етичними стандартами та регуляторними вимогами у своїй сфері діяльності. Вони повинні розуміти свої обов'язки та відповідальність щодо захисту фінансових даних, запобігання шахрайству та виявлення будь-яких форм фінансових злочинів. Окрім цього вони повинні дотримуватися високих стандартів етики та професійної поведінки. Це включає у себе відмову від будь-яких форм корупції, виявлення конфлікту інтересів та забезпечення прозорості у всіх аспектах їхньої діяльності.

Взагалі управлінський персонал має бути здатен аналізувати етичні дилеми та приймати обґрунтовані рішення в складних ситуаціях. Це може вимагати від них розгляду різних сторін питання, залучення експертів та виявлення альтернативних шляхів дії, які забезпечують найвищий рівень етичності та відповідальності.

Тільки за умови дотримання цих стандартів можна забезпечити високий рівень довіри та безпеки у фінансовому секторі. Також важливо постійно вдосконалювати навички та знання фахівців з фінансової безпеки з урахуванням новітніх технологій та етичних вимог.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ВІДДІЛУ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

*Вітценко Л.Р., студент 2 курсу
Меліхов Є.В., асистент каф. ІЕПФ
Запорізький національний університет*

В сучасному бізнес-середовищі роль бухгалтерського відділу стає все більш важливою для успішного функціонування підприємства. Цей відділ відповідає за ведення фінансового обліку та складання податкової звітності, що регламентується вимогами законодавства та стандартів. Проте, без ефективного

використання інформаційних технологій, можуть виникнути проблеми, що загрожують якості та швидкості обробки фінансової інформації. Таким чином, необхідно проаналізувати можливості підвищення ефективності бухгалтерського відділу шляхом впровадження сучасних інформаційних технологій.

Бухгалтерський відділ виконує ряд важливих завдань, таких як ведення бухгалтерського та податкового обліку, підготовка фінансової звітності, аналіз фінансових показників тощо. Однак існують певні обмеження та проблеми у поточному процесі роботи, такі як велика кількість ручного введення даних, велика ймовірність помилок та махінацій через відсутність автоматизованих процесів.

Впровадження сучасних інформаційних технологій може суттєво полегшити роботу бухгалтерів та підвищити ефективність відділу. Наприклад, використання бухгалтерських програм дозволить автоматизувати багато рутинних операцій, зменшити ризик помилок та підвищити швидкість обробки інформації. Інтеграція хмарних технологій також може забезпечити доступ до даних з будь-якого місця та гарантувати їх безпеку.

Наприклад, можна розглянути систему інформаційного забезпечення «Taxer», яка була спеціально розроблена саме для української бухгалтерської звітності. На відміну від інших бухгалтерських програм, таких, як «ДЕБЕТ-плюс», «Taxer» має більш розвинений базовий набір можливостей використання програми. Тут можна заповнювати бухгалтерські документи, вносити у них зміни (рис. 1) та завантажувати їх на свій комп'ютер у різних варіаціях (.pdf, .xml) (рис. 2)

The screenshot shows a web application window titled "Редагування документа". The interface includes a header with "Повна форма" and "Спрощена форма" tabs. Below this, there are several form fields: "Стан документа" (звітний документ), "Період" (2024, 1-й квартал), "Прізвище, ім'я та по батькові" (Іванов Дмитро Кирилович), "Телефон" (+380 (66) 341 09 22), "Адреса" (01001, Київ, Хрещатик 15, кв 24), "Група" (3 група, 5%), "КВЕД" (62.01, Розробка програмного забезпечення, Основний), and "Фактична чисельність працівників у звітному періоді" (0 чол.). At the bottom, there are four main action buttons: "Зберегти" (Save), "Завантажити" (Download) with sub-options for PDF and XML, "Роздрукувати" (Print) with sub-options for "У браузері" and "До ДПС", and "Здати онлайн" (Submit online).

Рис. 1 – Приклад заповнення документів у системі «Taxer»

Багаторічний досвід впровадження програмного забезпечення в бухгалтерський відділ показав, що для успішної реалізації необхідно не лише встановлення відповідних програмних засобів, а й проведення навчання персоналу та підготовка до змін у робочих процесах.

Впровадження інформаційних технологій у бухгалтерський відділ є важливим кроком у напрямку підвищення ефективності та якості фінансового обліку. Результати дослідження показали, що ці технології не лише спрощують робочі процеси, а й дозволяють зробити бухгалтерський облік більш точним, надійним та ефективним.

Відмітка про одержання (штамп контролюючого органу)		ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства фінансів України 24 листопада 2022 року № 394 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 15 грудня 2022 року № 438)	
1	ПОДАТКОВА ДЕКЛАРАЦІЯ ПЛАТНИКА ЄДИНОГО ПОДАТКУ – ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ – ПІДПРИЄМЦЯ	01	X Звітна
		02	Звітна нова
		03	Уточнююча
		04	Довідково*
02	Податковий (звітний) період: ☒ I квартал ☐ півріччя ☐ три квартали ☐ рік <input type="text" value=""/> місяць** <input type="text" value="2024"/> року (необхідно позначити)		
03	Податковий (звітний) період, який уточнюється: ☐ I квартал ☐ півріччя ☐ три квартали ☐ рік <input type="text" value=""/> року (необхідно позначити)		
04	Заперіжка податкова інспекція (найменування контролюючого органу, до якого подається звітність)		
05	Платник	Інжиров Дмитро Васильович (прізвище, ім'я, по батькові) платника податків згідно з реєстраційним документом)	
06	Податкова адреса	м.Приміт Рів, вулиця Крива, буд.22 (податкова адреса (місце проживання) платника податку)	
	Адреса електронної пошти	@gmail.com	Телефон 380663410922
07	Реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта ¹	6518131832	
08	Особливі відмітки		
	8.1	X	платника податку, що подає декларацію за останній податковий (звітний) період, на який припадає дата державної реєстрації припинення ²
	8.2		платника податку, що подає декларацію за останній податковий (звітний) період, в якому здійснено перехід на сплату інших податків і зборів ²

Рис. 2 – Приклад завантаженої податкової декларації у програмі «Taxer»

Багатоцільове використання багатьох програмних застосунків для ведення бухгалтерського обліку має кілька переваг. Наприклад – їх спеціалізація. Різні програми можуть спеціалізуватися на різних аспектах бухгалтерського обліку, таких, як ведення податкової звітності, управління фінансами, аналіз даних тощо. Використання різних програм дозволяє використовувати найбільш доцільні інструменти для кожного конкретного завдання. Отже, кожна програма має власні недоліки і переваги, на які слід звертати увагу при виборі цих застосунків.

Література

Макаренко А. П., Меліхов Є. В. Удосконалення автоматизації обліку та аудиту виробничих запасів в системі управління підприємством для підвищення ефективності господарської діяльності. Агросвіт. 2023. № 20. С. 37-43. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.20.37>.

АВТОМАТИЗАЦІЯ ОФІСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Коломоєць К.В., здобувач гр. ОП-2-22

Брігіда В.Р., здобувач гр. ОП-2-22

Науковий керівник: Ткаченко О.С., к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

У сучасних офісах комунікаційні процеси організуються та підтримуються за допомогою мережевих сервісів та інструментів для роботи з

інформацією. Автоматизація офісних процесів сільськогосподарських підприємств допомагає підвищити продуктивність праці, прискорити вирішення виробничих проблем і сприяє економічному зростанню компанії. Автоматизація документообігу полягає у поліпшенні якості управління завдяки більш повній та своєчасній інформації для працівників.

На українському ринку програмного забезпечення для сільського господарства доступно багато програм, проте серед них особливо виділяється інтегрована система «AGRAR-OFFICE», яка є найбільш універсальною та застосовується в багатьох галузях. Він розроблено німецькою компанією LAND-DATA Eurosoft GmbH & Co KG [1, 2].

У програмі були випущені перші версії, що склалися з трьох модулів: «Польовий журнал», «ПІС-Електроні карти полів» та «Точне землеробство й агрохімічне дослідження ґрунтів». З тих пір програма була розширена багатьма підмодулями, що входять до трьох модулів «Рослинництво», «Виробництво» та «Тваринництво».

Модуль «Рослинництво» складається з наступних підмодулів: карта полів; мобільна карта полів; оренда та управління земельними ресурсами; мобільна ГІС; управління виправленнями; управління складом; планування добрив; АЛКІС кадастровий; облік паїв; онлайн GPS.

Програмне забезпечення отримало сертифікат стандартів ISO та сумісне з програмним забезпеченням бортових комп'ютерів провідних виробників техніки JD Офіс LU/LW/AG (John Deer), ICAN Office Pack (KRONE), CNH (New Holland) тощо, що дає змогу використовувати обладнання за принципом «підключив і працюй» (Plug and Play).

Модуль «Виробництво» дозволяє інженерам контролювати кінематичні, енергетичні та якісні характеристики технологічних процесів, які відбуваються під час роботи агрегатів на полях. Крім того, модуль забезпечує створення технологічних карт полів, на яких відображені техніко-економічні характеристики роботи кожного агрегату на будь-якому полі. За допомогою цього модуля можна планувати майбутні витрати на сервісне обслуговування та робити заявки на його проведення в майбутньому, а також спостерігати за погодними умовами, створювати бізнес-плани і контролювати витрати та прибутки тощо.

Модуль «Тваринництво» забезпечує можливість розробки та контролювання розкладу дня для тварин на фермі, контролювання та регулювання мікроклімату у приміщеннях, а також ведення обліку виробленої продукції. Ця програма дозволяє створювати картки обліку для кожної свиноматки, кнура та корови.

Програмне забезпечення АО Mobile для мобільних телефонів та планшетів, що мають GPS навігацію, містить наступні можливості: створення цифрових карт полів та контурів, побудову і вимірювання площ і шляхів, а також аналіз роботи та обслуговування сільськогосподарської техніки. Програма дозволяє проводити облік матеріальних та фінансових витрат, відображати географічні координати ділянок сільськогосподарського підприємства, імпортувати та експортувати дані до програмного забезпечення,

створювати польовий журнал та здійснювати паралельне водіння в процесі виробництва.

Одним з важливих етапів впровадження інформаційних технологій на сільськогосподарському підприємстві є автоматизація бухгалтерського обліку. На сьогоднішній день існує широкий вибір програмних засобів для автоматизації бухгалтерського обліку сільськогосподарських підприємств. Ці засоби можуть бути простими і призначеними для автоматизації локальних бухгалтерських задач, або ж повнофункціональними комп'ютерними системами бухгалтерського обліку, які є частиною інформаційної системи сільськогосподарського підприємства [3, 4].

Фірми-розробники таких програмних продуктів, як комп'ютерні системи бухгалтерського обліку, займають провідні позиції на ринку. Серед таких фірм можна виділити «1С», «ІНТЕЛЛЕКТ-СЕРВІС», «ПАРУС», «ГАЛАКТИКА», «ДІАСОФТ», «COGNITIVE TECHNOLOGIES LTD», «М.Е.Дос» та інші автоматизовані програми.

Інформаційна основа сучасного бухгалтерського обліку є важливою частиною управління сільськогосподарським підприємством, оскільки дозволяє збирати, зберігати та аналізувати дані, що потрібні для прийняття управлінських рішень. Таким чином, правильно підібрана програма для автоматизації бухгалтерського обліку може забезпечити швидкість та точність обліку фінансових операцій, а також забезпечити доступ до необхідної інформації у будь-який момент часу.

Література:

1. Agrar Office/ URL: <https://www.agrar-office.de/> (дата звернення 01.05.2024).
2. Software АО AgranOffice. URL: <https://www.farmfacts.de/-produkte/ac-agrar-ole> (дата звернення 02.05.2024).
3. Левицька С. О., Романюк А. В. Автоматизація бухгалтерського обліку як визначальний фактор ефективності облікової системи вітчизняних підприємств. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2021. № 2. С. 156-163.
4. Ткаль Я. С. Особливості використання інформаційних систем і технологій обліку. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2019. № 2 (26). С.127-130.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНДІЙСЬКИХ ПРОГРАМНИХ РІШЕНЬ В УКРАЇНСЬКОМУ БІЗНЕС-СЕКТОРІ

*Моїсеєнко А. здобувач гр. ОП-2-21
Науковий керівник: Одношевна О.О., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

За останні роки в Україні спостерігається стрімке зростання малого бізнесу, що призвело до збільшення попиту на програмне забезпечення, яке

спрощує ведення обліку. Це зумовило активний розвиток українських ІТ-компаній, але, на жаль, на даний момент вони не можуть повністю задовольнити весь попит. Тому український бізнес охоче впроваджує у свою діяльність іноземні технології. На сьогодні великої популярності набирає продукт індійської компанії Zoho Corporation.

Zoho Corporation - індійська багатонаціональна технологічна компанія, яка розробляє комп'ютерне програмне забезпечення та веб-інструменти для бізнесу, найбільш відома своїм офісним пакетом Zoho Office Suite. Компанія була заснована в 1996 році Шрідхаром Вембу і Тоні Томасом.

Zoho Office Suite - онлайн офісний пакет, що включає такі додатки, як текстовий процесор, електронні таблиці, презентації, бази даних, нотатки, систему управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM), управління проектами, ведення бюджету тощо.

За допомогою Zoho CRM можна автоматизувати всі ключові бізнес-процеси, включаючи продажі, маркетинг, обслуговування, фінанси, управління персоналом, а також внутрішні та зовнішні комунікації. Платформа є хмарною, тому немає необхідності купувати або орендувати власні сервери, а також не потрібне технічне обслуговування. Для використання програм Zoho на комп'ютері або смартфоні достатньо оплатити передплату.

Zoho Office Suite має багато розширень:

- Zoho CRM - зручне хмарне рішення, що дозволяє повністю автоматизувати роботу відділів маркетингу та продажів.
- Zoho Creator - платформа для розробки бізнес-додатків з низьким рівнем коду.
- Zoho Recruit, що використовується для оптимізації процесу від пошуку кандидатів до подальшого найму.
- Zoho People, для управління персоналом у зручному та інтуїтивно зрозумілому середовищі.
- Zoho Finance Plus - практична, потужна та сучасна платформа, що автоматизує низку фінансових завдань.
- Zoho Projects - потужний хмарний інструмент, що дозволяє керувати різними проектами, призначати завдання співробітникам і відстежувати кінцеві та проміжні результати.
- Zoho Connect - модуль, що дозволяє співробітникам ефективно працювати над спільними проектами.
- Zoho Workplace - набір модулів для створення повноцінного робочого простору. Він дозволяє співробітникам спілкуватися один з одним, зберігати файли, налаштовувати та виконувати завдання.
- Zoho Analytics - модуль для аналізу даних і самообслуговування BI. Він створює необхідні діаграми та інші візуалізації для полегшення роботи з інформацією.
- Zoho Flow - сучасна платформа, яка об'єднує і пов'язує різні веб-додатки для автоматизації складних робочих процесів.

Zoho підходить компаніям, які вже пройшли етап "стартапу", почали масштабуватися і хочуть комплексно автоматизувати свої бізнес-процеси. Zoho

також ідеально підходить для бізнесу зі складними та комунікативними процесами, а можливості платформи дозволяють дуже гнучко адаптувати додаток до будь-яких потреб. Ще одна мета, яку Zoho професійно охоплює, - це аналіз: завдяки вбудованим конструкторам Zoho можна створити практично будь-який звіт або дашборд без залучення програміста.

Основною конкурентною перевагою Zoho є оптимальне співвідношення функціональних можливостей та ціни на ринку. Zoho швидко та легко налаштовується та інтегрується з сучасними ІТ-системами. Компанія вважає свій мобільний додаток найкращим у галузі, який не потребує окремого налаштування. Це означає, що всі процеси, налаштовані на основній (комп'ютерній) платформі Zoho, будуть працювати так само і в мобільному додатку.

За допомогою Zoho CRM можливо автоматизувати певні процеси у відділі маркетингу, спростити процес укладання договорів та отримувати детальні звіти про роботу. Система підходить як для невеликих компаній, так і для повноцінних підприємств з тисячами співробітників.

В Україні інтегруванням Zoho CRM займається компанія CRMiUM, яка є їх офіційним представником. Інтеграція Zoho CRM відбувається в кілька етапів, з урахуванням особливостей бізнесу, структури компанії та відділів. Цей процес займає певний час, але не впливає на функціональність. Поточні процеси не зупиняються - впровадження відбувається паралельно і результати показуються на різних етапах роботи. CRM інтегрується з існуючими порталами, інтернет-магазинами, каналами зв'язку (телефон, Viber, Telegram, WhatsApp), платіжними системами та іншими сервісами.

До переваг Zoho CRM можна віднести:

- Простота у використанні. Система має зручний та інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, тому співробітникам не знадобиться багато часу, щоб розібратися в ній. Завдяки розвиненому функціоналу, CRM можна легко мігрувати з електронних таблиць та інших інструментів без втрати або переформатування наявних даних.

- Модульна структура. Вибираються і розгортаються тільки ті інструменти, які необхідні для ведення вашого бізнесу, що спрощує роботу інтегратора і знижує ціну послуги. Новий функціонал можна підключити, якщо в майбутньому виникне потреба.

- Автоматизація бізнес-процесів. Це економить ресурси, підвищує ефективність роботи співробітників, знижує транзакційні витрати та відстежує життєвий цикл клієнта після впровадження.

- Підвищена безпека. Бази даних та інша інформація зберігаються в хмарному сервісі, що захищає їх від пошкодження, знищення або несанкціонованого доступу. Резервні копії створюються автоматично, що зменшує витрати на наймання окремого системного адміністратора.

Отже, CRM-система — це багатофункціональний інструмент для управління взаємовідносинами з клієнтами, який дозволяє легко мігрувати дані з інших інструментів без втрати інформації. Модульна структура CRM дозволяє вибирати та розгортати лише необхідні інструменти, що спрощує роботу

інтегратора та знижує ціну послуги. Автоматизація бізнес-процесів економить ресурси, підвищує ефективність роботи співробітників та знижує транзакційні витрати.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

*Мачак Т.О., старший викладач
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

В сучасних умовах функціонування підприємств, забезпечення економічної безпеки вимагає системного та комплексного підходу до управління. Важливою складовою ефективного управління та забезпечення стабільності господарства є управлінський внутрішній контроль, основна роль якого полягає у своєчасному виявленні загроз, що можуть вплинути на економічну безпеку фермерського господарства.

Внутрішній контроль є невід'ємною частиною обліково-аналітичної системи підприємства і надає можливість ефективного моніторингу фінансово-господарських процесів, забезпечуючи необхідну стійкість та розвиток фермерських господарств в умовах невизначеності та динаміки ринкових умов.

Підходи до визначення поняття внутрішнього контролю різні, проте всі вони спрямовані на забезпечення досягнення поставлених цілей і ефективного розвитку діяльності господарства. Отже, внутрішній контроль - це система процедур, політик, методів та механізмів, які встановлюються та використовуються підприємством для забезпечення ефективного управління, виявлення та мінімізації ризиків, забезпечення відповідності стандартам і досягнення стратегічних цілей. Це внутрішній механізм контролю, який допомагає підприємству забезпечити надійність фінансово-господарських операцій, запобігти шахрайству та виявити недоліки в управлінських процесах

Об'єктами внутрішнього контролю системи економічної безпеки підприємства є різноманітні елементи його діяльності серед яких можна виділити:

- Процеси функціонування (функціонування виробничих процесів, включаючи постачання, виробництво і збут продукції);
- Джерела ресурсів (обліково-аналітичні фінансові технічні кадровий потенціал);
- Результати функціонування (виробничі, фінансові).

Взаємодія визначених об'єктів внутрішнього контролю є важливим елементом управління економічною безпекою підприємства і відіграє важливу роль у досягненні та реалізації визначених цілей підприємства.

Поставлені цілі можуть бути досягнуто шляхом поетапного проведення попереднього, поточного та подальшого контролю (рис. 1).

Попередній контроль здійснюється перед початком проведення операцій з метою попередження та уникнення можливих помилок та фінансових ризиків.

Поточний контроль проводять в процесі поточної діяльності, безпосередньо під час виконання операцій з метою миттєвого виявлення та коригування можливих порушень.

Наступний контроль проводять після виконання операцій відповідного циклу господарської діяльності з метою перевірки правильності і відповідності проведених операцій стандартам і здійснення оцінки результатів діяльності підприємства.

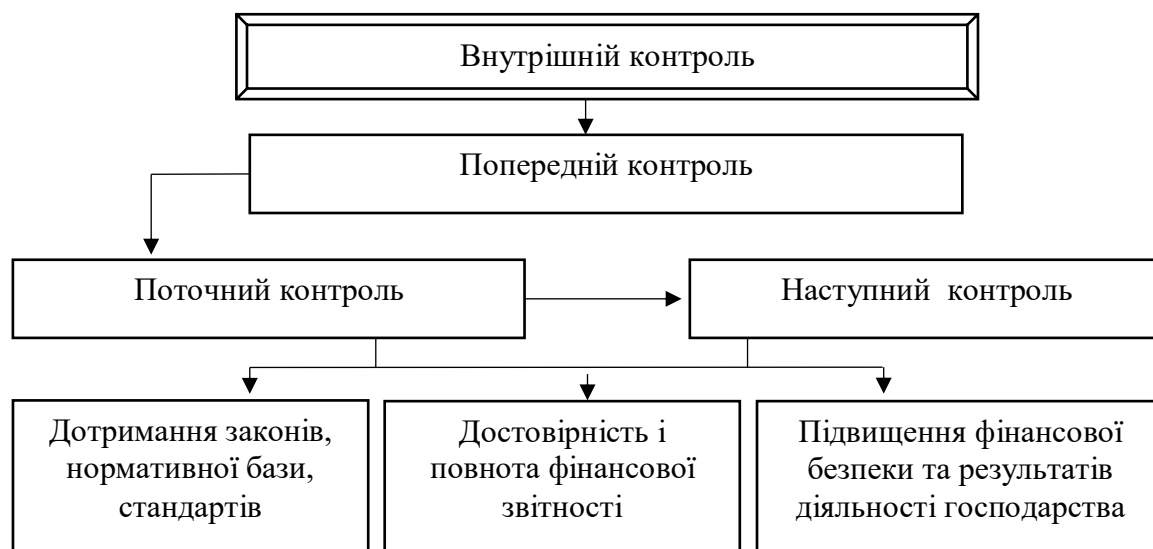

Рис. 1. Етапи проведення внутрішнього контролю в системі економічної безпеки підприємства

Використання наведених форм внутрішнього контролю у господарствах сприятиме своєчасному виявленню потенційних загроз фінансовій безпеці в процесі використання фінансових технічних, матеріальних і кадрових ресурсів.

Внутрішній контроль, що охоплює постачання, виробництво та збут продукції, є необхідною складовою системи управління фермерським господарством. Відповідальність за здійснення контролю на цих етапах несуть головний бухгалтер та керівника господарства.

На нашу думку, важливість впровадження раціонального та оптимізованого внутрішнього контролю полягає не лише в виконанні окремих операцій, а в системному підході до організації кожного етапу та систематизації всього процесу контролю. Системний підхід передбачає комплексний розгляд діяльності господарства та впровадження єдиних норм для забезпечення його ефективності. Ефективно розроблена система внутрішнього контролю надасть можливість адаптувати завдання, інформаційну базу до порядку проведення контрольних перевірок в господарстві. Це допоможе вдосконалити діяльність, мінімізувати ризики та виправити можливі помилки, що є важливими аспектами ефективного управління фермерським господарством.

Література:

1. Замула І.В., Танасієва М.М. Внутрішній контроль: навч. посіб. Чернівці. Технодрук. 2021р. С336 URL: <https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/>

&isAllowed=y

2. Савченко Р. О., Н. М. Савченко. Внутрішній контроль: проблеми та перспективи. Ефективна економіка №9 2019р. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2019/53.pdf

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Ромма А.С., здобувач групи МгУФЕБз-1-23

*Науковий керівник: Саванчук Т.М., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Обліково-аналітичне забезпечення є однією з обов'язкових складових організації системи управління будь-якого підприємства, адже без якісної інформаційної підтримки результативне прийняття управлінських рішень на сьогодні не можливе.

Як аналітична, так і облікова діяльність мають глибоке коріння існування і розвиваються за своїми правилами і методиками. Слід зазначити, що сьогодні ми спостерігаємо бурхливий розвиток облікової складової, яка є базою аналітичної роботи, тому часто облікову та аналітичну частини розглядають окремо. В той же час, саме об'єднання цих складових дає нові можливості, нову якість та новий підхід до прийняття управлінських рішень. У зв'язку з цим, перед кожним суб'єктом господарювання стоїть завдання системно підійти до процесу організації обліково-аналітичної роботи на підприємстві, особливо з врахуванням важливості цього процесу в забезпеченні підвищення економічної безпеки підприємства. Для виконання вказаного завдання, як правило, створюється підрозділ обліково-аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Побудова підходів до функціонування такого підрозділу на підприємстві передбачає організацію обліково-аналітичної роботи в системі економічної безпеки підприємства, тому аналіз діяльності підприємств надає інформаційно-аналітичне забезпечення функціонування системи фінансово-економічної безпеки та показує технологію його проведення. При цьому, централізованими в цій технології є: збір, обробка, передача та представлення отриманої інформації і якраз процес збору, обробки та передачі інформації здійснюється в основному в обліковій системі підприємства, а вже отримана з облікової системи інформація піддається аналітичній обробці в залежності від запитів управлінського персоналу.

На сучасному етапі існують 4 способи обробки і переробки інформації: ручний, механізований, автоматизований та автоматичний.

При ручному способі інформація оброблюється безпосередньо працівниками обліково-аналітичного відділу управління і передається на розгляд керівництва, проте сучасний рівень інформатизації та диджиталізації облікових процесів практично викоринив ручну обробку даних.

При механічному способі інформація оброблюється за допомогою

технічних засобів. Автоматизований спосіб передбачає, що основну частину обробки інформації покладається на ЕОМ, які виконують найбільш трудомісткі роботи по обробці потоків інформації.

При автоматичному способі, який носить чисто машинний характер, збір, обробка і видача інформації проводиться за допомогою програмних пристроїв. Це є найбільш раціональним в обробці інформації, проте вимагає значної як профільної так і технічної підготовки аналітиків з фінансово-економічної безпеки підприємства.

Якщо всю послідовність робіт, що входить в склад обліково-аналітичного процесу фінансово-економічного забезпечення, представити у вигляді етапів, то першим буде етап формування інформації в обліковій системі, другий - розрахунковий етап буде включати планування аналітичної роботи, перевірку достовірності інформації та вибір методики, третій - основний - буде включати обробку аналітичної інформації і четвертий - заключний - формування висновків та подання їх керівництву. Організувати обліково-аналітичну роботу необхідно на кожному із зазначених етапів.

Під об'єктом організації розуміють явище або процес, на який направлена організаторська діяльність. Об'єктами організації роботи обліково-аналітичного відділу в системі фінансово-економічної безпеки підприємства є: аналітичний процес, обліковий процес, праця виконавців, забезпеченість обліку і аналізу (організаційна, інформаційна, технічна).

Організаційні форми діяльності обліково-аналітичного відділу підприємства визначаються складом апарату і технічним рівнем управління безпекою. Удосконалення методів аналітичної та облікової роботи щодо забезпечення економічної безпеки підприємства вимагає розвитку аналітичних функцій всіх служб підприємств. При цьому, для забезпечення раціонального руху потоку інформації в обліково-аналітичному процесі, необхідно дотримуватись таких основних принципів:

- виявлення інформаційних потреб і визначення способів найбільш ефективного задоволення цих потреб;
- об'єктивне відображення господарських фактів в обліковій системі та дотримання законодавчих вимог;
- усунення дублювання інформації;
- максимальне застосування комп'ютерної обробки обліково-аналітичної інформації.

Питання економічної безпеки входять в обов'язок не тільки працівників економічних служб, а й технічних відділів (головного механіка, енергетика, технолога та ін.). Економічні служби підприємства планують господарську діяльність, здійснюють постачання і реалізацію продукції, організовують працю, фінансову роботу, облік і контроль господарської діяльності.

Таким чином, організація обліково-аналітичної роботи в системі економічної безпеки вимагає комплексного підходу і знайти найбільш оптимальний варіант такої організації можливо тільки при загальних зусиллях спільної роботи економістів, техніків, технологів, керівників різних

виробничих служб, що володіють різноманітними знаннями стосовно досліджуваного питання.

КРИПТОВАЛЮТИ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ЇХ ПРАВОВОГО СТАТУСУ В УКРАЇНІ

*Чернецька О.В., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Наразі Україні посідає достатньо високе місце в рейтингу країн, де активно в обігу застосовуються криптовалюти. Криптовалюти є цифровими об'єктами нематеріальної форми, створеними за технологією блокчейн та мають певну вартість. Криптовалюта є зашифрованим криптографічним кодом активом в електронній формі, отже функціонування цих цифрових активів підтримується відповідними інформаційними системами. Серед видів криптовалют виділено Bitcoin (біткоїн), Ethereum (етеріум), Litecoin, USD Coin, Tether та багато інших видів (приблизно 2000). Активне використання криптовалютних активів в суспільстві в особистих цілях окремої особи викликає жвавий інтерес у суб'єктів підприємництва щодо шалучення цих цифрових активів в обіг підприємства, тому виникає питання щодо законності таких операцій та порядку відображення їх в обліковій системі.

Щодо нормативного регулювання криптовалютних активів в Україні, відмітимо, що Закон України про віртуальні валюти [3] станом на сьогодні не набув чинності. Для його чинності має бути ще розроблений і прийнятий закон про особливості оподаткування операцій з віртуальними активами, який внесе зміни до Податкового кодексу України. Крім того, будуть зміни й до Цивільного кодексу України, так як він згадується серед законодавства про криптовалюти у Законі про віртуальні активи. Опікується всім цим законодавством Міністерство цифрової трансформації України [2].

Отже, криптовалютні активи не мають статусу офіційно визнаних грошових коштів в нашій країні. Навіть за умови набуття чинності цього нормативного акту, слід зазначити, що згідно з законом віртуальні активи не є засобом платежу на території України та не можуть бути предметом обміну на майно (товари), роботи (послуги). Також криптовалюта не прив'язана до конкретної держави, тому ці активи не можна визнати іноземною валютою. За наявності офіційно визнаної окремої категорії грошових коштів – електронних грошей – криптовалюту також не можна визнати електронними грошима. Хоч криптовалюта має вигляд цифрових активів, вона не емітована жодним банком. Також податківці в індивідуальних податкових консультаціях наголошують, що використання криптовалюти для розрахунку між зацікавленими особами в приватному порядку можна ідентифікувати як бартерні операції.

В окремих країнах криптовалюта відіграє активну роль платіжного засобу, тому доцільною є увага до Міжнародних стандартів обліку та фінансової звітності. МСФЗ рекомендує криптовалюти обліковувати у складі запасів або нематеріальних активів у залежності від цілей використання [2].

Криптовалюта є нематеріальною цифровою одиницею, яка має вартість, проте в разі утримання цього активу для продажу з метою отримання прибутку криптовалюту можна визначити як товар нематеріальної форми.

Підтримуємо думку фахівців Кушнір Л.А. Коркушко О.Н. Годнюк І.В., що «складна цифрова природа криптовалют є причиною того, що їх не можна однозначно визнати ані грошовими коштами, ані валютою, ані платіжним засобом іншої країни, ані валютною цінністю, ані електронними грошима, ані цінними паперами» [1]. Вітчизняні фахівці вже дискутують щодо можливих варіантів обліку таких активів на підприємствах країни. Вчені рекомендують обліковувати криптовалюту у складі: нематеріальних активів, фінансових інвестицій; товарів [1]. Зокрема, зустрічаються наступні думки щодо відображення криптовалют в обліку [1]:

- для придбання криптовалют для розрахункових операцій пропонується окремий субрахунок 336 в складі рахунку 33 «Інші грошові кошти»;

- для придбання криптовалют за умов визнання як нематеріального активу пропонується окремий субрахунок 126 в складі рахунку 12 «Нематеріальні активи»;

- придбання криптовалют для отримання додаткового доходу пропонується обліковувати в складі поточних фінансових інвестицій - рахунок 352 «Інші поточні фінансові інвестиції» з відображенням різниці в ціні на криптовалюту, що зберігається в електронному гаманці, на рахунках 940 та 710;

- реалізацію криптовалют пропонується відображати на рахунках 741 та 971 в контексті обліку в складі фінансових інвестицій.

Отже, невизначеність криптовалют в правовому обліку не впливає на рейтинг країни серед користувачів цими активами в особистих цілях, що не може не зачіпати інтереси суб'єктів підприємництва. Прийняття поряд з не набуттям чинності Закону про віртуальні активи є одним з кроків до формування повноцінної законодавчої бази для обґрунтованої імплементації цих активів в підприємницьку діяльність, а отже і в обліковий процес криптовалютних активів. Вчені вже пропонують можливі варіанти свого бачення криптовалют як об'єкта обліку з огляду на аналіз існуючої нормативної бази.

Література:

1. Кушнір Л.А. Коркушко О.Н. Годнюк І.В. Облік та оподаткування криптовалют в умовах нестабільності діючого законодавства. Інфраструктура ринку. 2022. Випуск 64. С.76-81. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2022/64_2022/15.pdf

2. Онищенко В. Криптовалюти: бухоблік і декларування. Електронна платформа «Головбух». URL:<https://buhplatforma.com.ua/article/9106-kriptovalyuti-pravoviy-status-oblk-deklaruvannya-2021>

3. Про віртуальні активи: Закон України від 17.02.2022р. № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1	4
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО КОНТРОЛЮ, АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ	4
<i>Адамовська В.С.</i> Труднощі вибору форм і систем оплати праці для обліку заробітної плати	4
<i>Адамовська В.С., Поросла П.В.</i> Складнощі адміністрування податку на прибуток під час воєнного стану в Україні та шляхи його удосконалення	6
<i>Белов Д.</i> Облік витрат за міжнародними стандартами звітності	8
<i>Біловол Є.В.</i> Особливості обліку реалізації готової продукції підприємства	9
<i>Власенко І.С.</i> Розрахунки з постачальниками і підрядниками як об'єкт обліку і внутрішньогосподарського контролю на підприємстві	12
<i>Губарик О.М.</i> Автоматизація обліку в банківських установах: від традиційних процесів до інноваційних рішень	15
<i>Драницька С.В.</i> Податкова звітність з акцизного податку	17
<i>Дубина О.Л.</i> Наказ про облікову політику як інструмент управління обліковим процесом на підприємстві	19
<i>Іванова Д.В., Губарик О.М.</i> Удосконалення обліку доходів, витрат та фінансових результатів на малих підприємствах за міжнародними стандартами	21
<i>Ищенко М.І., Ключев Я.А.</i> Удосконалення системи обліку виробничих запасів та готової продукції на підприємствах України	23
<i>Карпусенко Є.А.</i> Брак виробництва: класифікація та облік	25
<i>Козицин А.</i> Оптимізація рівня організації обліку дебіторської заборгованості на підприємстві	28
<i>Копильченко О.В.</i> Автоматизація обліку з використанням m.e.doc	31
<i>Кушнір Я.</i> Особливості участі громадськості у бюджетному процесі територіальної громади в умовах воєнного часу	33

<i>Маменко А.</i> Електронні платформи для ведення бізнесу за кордоном в обліковому контексті	35
<i>Манзук К.В.</i> Переваги та недоліки консолідації фінансової звітності	37
<i>Мидловець Т.</i> Удосконалення обліку виробництва продукції рослинництва на підприємстві	40
<i>Міньковська А.В., Мирончук М.В.</i> Економічний зміст та форми розрахунків з дебіторами	43
<i>Одношевна О.О.</i> Оптимізація системи контролю, як складової організації обліку на підприємстві	47
<i>Петрова Д.</i> Облік руху грошових коштів за міжнародними стандартами	49
<i>Пильгун О.</i> Схема економічної діагностики активів підприємства і пов'язаних з ними витрат	50
<i>Романюк Д.П.</i> Шляхи покращення використання малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві	53
<i>Саванчук Т.М.</i> Бюджетний регламент як основа побудови управлінської звітності про виконання бюджетів	57
<i>Синиця Ю.С.</i> Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку бюджетних установ: системний підхід	59
<i>Скиба Г.І.</i> Роль бухгалтерського обліку в системі правового регулювання	62
<i>Форій О.</i> Особливості ведення бухгалтерського обліку у Франції	65
<i>Шулаєва С.</i> Економічний зміст поняття реалізації	66

70

СЕКЦІЯ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ	70
--	----

<i>Маменко А.</i> Поняття та роль трансфертного ціноутворення в оподаткуванні суб'єктів господарювання	70
<i>Міньковська А.В.</i> Особливості оподаткування сімейних фермерських господарств	72

<i>Снігур А.Д.</i>	
Порівняльна характеристика оподаткування прибутку підприємств в Україні та Канаді	75
<i>Таратута Л.</i>	
Особливості вибору і розрахунку чистої рентабельності витрат для цілей вимог податкового кодексу України за принципом «витягнутої руки»	77
<i>Чернишенко Д.</i>	
Система оподаткування місцевими податками і зборами в зарубіжних країнах	80

82

СЕКЦІЯ 3

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНСТИТУТУ АУДИТУ В УКРАЇНІ 82

<i>Рубайко Є.А.</i>	
Роль аудиту звітності сталого розвитку	82

86

СЕКЦІЯ 4

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ 86

<i>Атамас О.П.</i>	
Система управління інформаційною складовою в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства	86
<i>Аберніхіна І.Г., Аберніхін І.О.</i>	
Інформаційна система страхової компанії, її функціональні задачі	88
<i>Васильєва Л.М.</i>	
Інтеграція процесів стратегічного управління підприємством та стратегічного управління інноваційним розвитком	91
<i>Вітер В.А.</i>	
Роль технологій блокчейну в забезпеченні захисту фінансової інформації	93
<i>Міньковська А.В., Дорошенко Ю.В.</i>	
Економічна сутність моніторингу економічної безпеки підприємств	95
<i>Дурденко Ю.</i>	
Фактори економічної безпеки підприємства	98
<i>Киричок В.О., Іванова Д.С.</i>	
Оцінка ефективності моделей прогнозування в бізнес-аналітиці	100
<i>Кравченко М.В.</i>	
Значення територіально-виробничих систем як складової економічної безпеки аграрного сектора України	102

<i>Павлова Г.Є., Приходько І.П.</i>	
Механізм управління забезпеченням фінансово-економічної безпеки на підприємстві: теоретичні аспекти формування	105
<i>Панченко В.О., Белов Д.С.</i>	
Бізнес-процеси підготовки і прийняття управлінських рішень	107
<i>Ткаченко О.С.</i>	
Класифікація об'єктів економічної безпеки підприємства	110
<i>Цюпка А.В.</i>	
Ресурсно-факторний підхід до управління фінансовою стійкістю підприємства	113
<i>Ченець О.Г.</i>	
Забезпечення інформаційної безпеки бухгалтерського обліку	115

118

СЕКЦІЯ 5

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ, АУДИТУ Й ОПОДАТКУВАННЯ	118
--	-----

<i>Алдакімова Є.В.</i>	
Тенденції розвитку інформаційних технологій у бізнес-аналітиці	118
<i>Бардадим М.В.</i>	
Етичні аспекти управління конфіденційністю даних в умовах цифрової трансформації	122
<i>Вітценко Л.Р., Меліхов Є.В.</i>	
Підвищення ефективності бухгалтерського відділу шляхом впровадження інформаційних технологій	123
<i>Коломоєць К.В., Брігіда В.Р.</i>	
Автоматизація офісної діяльності сільськогосподарських підприємств	125
<i>Моїсеєнко А.</i>	
Впровадження індійських програмних рішень в українському бізнес-секторі	127
<i>Мачак Т.О.</i>	
Напрями удосконалення контролю в системі економічної безпеки підприємств	130
<i>Ромма А.С.</i>	
Організація обліково-аналітичної роботи в системі економічної безпеки підприємства	132
<i>Чернецька О.В.</i>	
Криптовалюти як об'єкт обліку в умовах невизначеності їх правового статусу в Україні	134